HELION

Science Fiction

nr. 3-4/2016

GHEORGHE SĂSĂRMAN - 75

ION POP MIRCEA OPRIȚĂ CORNEL ROBU
MARIANO MARTÍN RODRÍGUEZ ȘERBAN FOARȚĂ A. BIERCE
LUCIAN-VASILE SZABO RODICA BRETIN
CIPRIAN IONUȚ BACIU ȘTEFAN BOLEA DANIEL BOTGROS ALEXANDRU MARINESCU
MARIAN MIRESCU CORNEL SECU CORNEL SERACIN DANIEL TIMARIU

Casa de Cultură
a Municipiului Timișoara

Asociația culturală
HELION

Morus and His Legacy.
Humanism, Utopia, Modernity

Second Helion International Conference

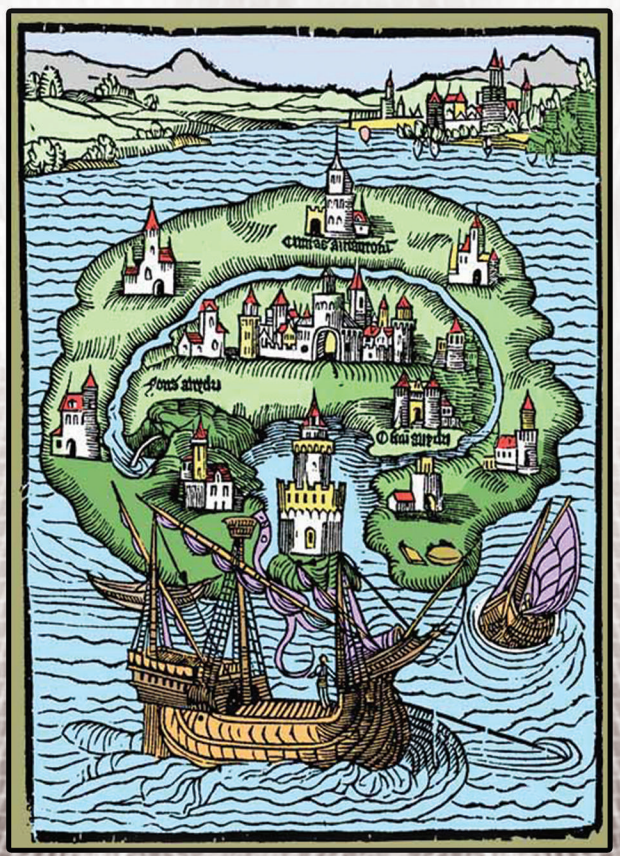

Timișoara, Romania
6-7 May 2016

Conveners: Sorin Antohi, Gregory Claeys, Mariano Martín Rodríguez, Cornel Secu

Participants

**Sorin Antohi (București), Artur Blaim (Gdańsk),
Corin Braga (Cluj-Napoca), Gregory Claeys (London),
Adriana Corrado (Napoli), Marius-Mircea Crișan (Timișoara),
Zsolt Czigányik (Budapest), Vita Fortunati (Bologna),
Mariano Martín Rodríguez (Brussels), Lars Schmeink (Hamburg),
Mircea Opriță (Cluj-Napoca), Lucian-Vasile Szabo (Timișoara)**

FRIDAY, 6 MAY

18:00-20:00 Session One

SATURDAY, 7 MAY

10:00-12:00 Session Two

13:30-15:30 Session Three

16:00-18:00 Session Four

18:00 Decernarea Premiului Internațional Helion

Întreg programul se va desfășura în Sala Orizont a Uniunii Scriitorilor din România, filiala Timișoara
(Piața Sf. Gheorghe nr. 3, etaj 1)

Pentru informații suplimentare vă rugăm să accesați www.helionsf.ro sau să trimiteți un e-mail la redactiahelion@gmail.com

CASA DE CULTURĂ A MUNICIPIULUI
TIMIŞOARA

HELION

REVISTĂ A CLUBULUI DE ANTICIPAȚIE

NR. 3-4, 2016

HELION

NR. 3-4, 2016

EDITORIAL
Cornel Secu•*Triumful pașnic al lui Gheorghe Săsărman*.....3

SĂSĂRMAN - 75
Ion Pop•*La o oră aniversară*.....4
Mircea Opriță•*Gheorghe Săsărman la "aniversară"*.....6
Cornel Robu•*Ceea ce se cheamă un "maestru"*.....10
Mariano Martín Rodríguez•*"Cătălina" de Gheorghe Săsărman - povestire lirică sau "poem" al viitorului*.....14
Gheorghe Săsărman•*Cătălina*.....19
•*Trezirea*.....22
•*Criteriul credibilității*...24

FĂRĂ DIACRITICE, SF CU ȘF
Șerban Foarță•*Planourul*.....25

FOTOTECA
Fototeca Helion.....26

LABORATOR S.F.
Daniel Botgros•*Adam*.....32
Daniel Timariu•*Povestire dintr-un univers aproape*.....36
Rodica Bretin•*Tigrii visează în culori*.....42
Ștefan Bolea•*Jurnal din iad*.....45
Alexandru Marinescu•*Regina ielelor*.....50

ALTERNATIVE
Daniel Botgros•*Imortalitatea - apanaj genetic sau digital?*.....54

MERIDIAN S.F.
Ambrose Bierce•*Cursa neterminată*.....56
•*Un diagnostic de moarte*.....58

CRONICA DE FAMILIE
Mircea Opriță•*Posteritatea lui Gibson*.....60

EVENIMENT
Cornel Secu•*Final Frontier*.....63
Cornel Seracin•*Helion la 35 de ani*.....68

CONTRAPUNCT
Lucian-Vasile Szabo•*Elegii periculoase și dureri nespuse la Darius Hupov*...64

BD
Marian Mirescu•*Eveniment BD: SUBTERAN*...66

PE SCURT DESPRE PROZA SCURTĂ
Ciprian Ionuț Baciu•*Meteoriți și vulcani activi transilvăneni*.....67
Florin Săgețeanu•*Drum cu hârtoape*.....67

ECRAN
Daniel Timariu•*Batman vs. Superman - un nou început*.....70

DEBUT S.F.
Gabriela Anghel•*Îngerii*.....72

ZIG ZAG.....78

Redactor-șef: Cornel Secu; **Redactor-șef adjunct:** Lucian-Vasile Szabo; **Seniori editori:** Mircea Opriță, Cornel Robu, Mariano Martin Rodriguez, Costel Baboș, Marian Mirescu; **Redactori:** Ciprian Ionuț Baciu, Adrian Chifu, Ildikó Gábos-Foarță, Alexandru Maniu, Adriana Muscă, Daniel Timariu; **Coperta I:** Adrian Zmed; **Coperta a IV-a:** Alin Pârcălabu; **Grafică:** Ionuț Bagiu, Lőrinczy Judit, Paul Mitrică, Alin Pârcălabu, Adrian Zmed; **Fotografii:** Adrian Bancu, Ana Boar, Adrian Chifu, Darius Luca Hupov, Alexandru Năstase și Cornel Secu; **Paginare:** George Țugurlan; **Adresa redacției:** Str. Miron Costin nr. 2, Timișoara; **Telefon:** 0749-185.385, 0722-410.623, **E-mail:** redactiahelion@gmail.com, **Web:** www.helionsf.ro; **Editor:** Casa de Cultură a Municipiului Timișoara; **B.T.** 21.04.2016; **Apariție:** 28.04.2016; **Tipar:** SC Eurostampa SRL Timișoara

ISSN 1220-7152

CORNEL SECU

TRIUMFUL PAȘNIC AL LUI GHEORGHE SĂSĂRMAN

L-am văzut de câteva ori pe Gheorghe Săsărman înainte de a fi obligat să aleagă o variantă de locuire în Germania.

L-am întâlnit la București, la Timișoara.

Sfios, retras, fără să deranjeze în vreun fel, iar vocal în niciun chip, interlocutorul sau grupul în care se afla. Gesturi puține, elegant și-n vorbă și-n ținută.

Calm, așezat, cu o privire ageră scrutătoare. Meticulos și foarte concentrat, atunci când avea de spus ceva.

Gheorghe Săsărman n-a fost niciodată un orator strălucit, a trăit mai degrabă prin litera așternută pe hârtie.

Privirea și mintea lui Săsărman descoperă sau confecționează lumi noi, făcându-ne pe noi, cititorii, să înțelegem sensurile acelor lumi.

„Știam că apa lină a lacului ascunde în ea privirile oglindite ale multor luntrași și așteptam înserarea ca să deslușesc șoapta plânsă a salciilor" spune Gheorghe Săsărman în **Cătălina**, prima lui povestire, publicată de Adrian Rogoz, "antrenorul" lui, cum l-a numit adeseori, în binecunoscuta *Colecție*.

Nevoia de cunoaștere este unul din vectorii prozelor lui Săsărman. Altul este nevoia de libertate.

Ca un „scafandru" al explorării timpului, Săsărman încearcă mereu în toate volumele lui de proză, fie că se cheamă **Oracolul**, fie că se cheamă **Himera**, fie că se numesc **Cuadratura cercului, 2000, Cupa de cucută, Sud contra Nord, Vedenii** sau **Varianta balcanică îmbunătățită** să prezinte istorii, în care pericolele nesăbuinței sau „experimentelor" sociale sau științifice înseamnă, de fapt, avertismente grave.

El nu dă sentințe, ci aduce probe, sigur, imaginare sau imaginate, lăsând în seama cititorului judecata supremă.

Săsărman se îndoiește de tot ceea ce reprezintă respingerea cunoașterii.

Datul, ca o formă a imuabilului nu este în grația lui Săsărman.

A fi înseamnă cunoaștere, iar ideea de a ști face parte din ecuația în care știința e cea care descoperă și asigură „certitudini".Chiar dacă asupra acestor „certitudini" se aruncă mereu o plasă de pescar cu ochiuri dese.

Datul, ca o formă a dogmei, în special religioase, dar și politice, are în Gheorghe Săsărman un adversar constant și redutabil.

Iscusința și imaginația lui Gheorghe Săsărman se supun mereu unei morale superioare.

Sugestiile moralnice, sunt făcute mereu în umbra unei ironii fine, iar umorul se menține ca un necesar element de echilibru în construcția epică.

Gheorghe Săsărman face performanță epică fără să epateze.

O face în cadrul programului, înoculat genetic, "al lucrului bine făcut".

Jocul cu timpul prezent sau trecut, fie că mustește de alegorii, fie că e împănat de hiperbole și metafore, înseamnă adâncime ideatică – condusă măiestru de pana prozatorului .

Gheorghe Săsărman este unul din clasicii importanți ai s.f.-ului românesc.

Grație talentului și spiritului inovativ, grație temelor și opțiunilor etice, proza, teatrul și eseurile publicistice îl așează pe Săsărman în rândul scriitorilor români remarcabili din ultima jumătate de veac.

Cultura românească îi datorează foarte mult lui Săsărman.

Acestui om sfios, calm, retras, dar plin de energie intelectuală.

Acestui om, care a triumfat în cultură fără zăngănit de arme sau zgomotoase apostrofări.

Acest om, care a împlinit de curând 75 de ani, este pilduitor pentru tinerii care-și caută acum uneltele literare.

Acest om calm și elegant în verb, ingenios, cum arareori întâlnești în orice colț al lumii, constructor iscusit de universuri ,recunoscut pentru originalitate și talent nu numai la noi în țară.

Săsărman este un om de cultură exemplar. Iar caracterial un exemplar rar. Un model dintr-o stirpe cu exemplare tot mai puține.

Capitolul Săsărman din literatura română este foarte important.

Helionul încearcă în numărul de față să cinstească pe unul din maeștrii s.f.-ului românesc contemporan.

LA O ORĂ ANIVERSARĂ

ION POP

Mă bucur să-l pot saluta festiv și în scris, la frumoasa vârstă de 75 de ani, pe vechiul meu prieten Gheorghe Săsărman. Am avut privilegiul să fiu coleg de clasă cu el la Liceul „Emil Racoviță" din Cluj, între anii 1955-1959, ne-am apropiat repede și am rămas de atunci în luminoase relații afective. Îmi aduc aminte cu emoție că am format, împreună cu Virgil Stanciu, adolescentul cu promisiuni din belșug împlinite peste ani ca dascăl universitar de Literatură engleză și americană, și cu Ion Horotan, acesta, viitor profesor de Română și poet, dispărut, din păcate, de câțiva ani buni, o mică confrerie botezată de noi, poate pompos, pe bază de referințe culturale prestigioase, „grupul celor patru". Se regăsește, într-o fotografie de la banchetul de absolvire a Liceului din 1959... Zisul „grup" aspira de pe atunci la exprimări literare de răsunet, o modestă revistă manufacturată de noi sub titlul *Mozaic* înregistra primele noastre producții, versuri și proză, - într-ale mele se scuturau sentimental flori de salcâm și frunze de romanță autumnală. Gică, cum îl numeam amical, avea mintea cea mai „pozitivă", fiind imbatabil la materii grele pentru noi, ceilalți, precum Matematica și Fizica, încât nu de puține ori făceam apel la inteligența și știința lui plină de algoritmi, combinări, permutări și alte impunătoare noțiuni algebrice de acces dificil pentru mințile mai împrăștiate și visătoare. El știa tot, era excelent și la Literatura română, iar când a fost să aleagă o facultate, a optat pentru una de prag între știință și arte, Arhitectura. Că l-a fascinat mai mult scrisul decât planșeta inginerească s-a văzut imediat, când, neprofesând nici o zi, a devenit după absolvire redactor cu probleme de... urbanistică și arhitectură la ziarul *Scânteia*, apoi la revista *Contemporanul* din București, publicație prestigioasă, de referință, a epocii, unde răspundea de pagina de Știință.

Obligat de împrejurări cu urmări rele pentru cariera sa (i-a apărut în biografie "pata" rămânerii în străinătate a unuia dintre frați), a trebuit, cum se știe, să aleagă exilul ca soluție de salvare, reprofilându-se în domeniul Informaticii. Însă ispita scrisului nu l-a părăsit, și ea s-a concretizat, după un debut, în țară, foarte promițător, cu volumele de povestiri *Oracolul* (1969) și *Cuadratura cercului* (1975), tipărit, acesta, cu mutilări importante, sub ochii cenzurii comuniste, într-o suită de proze în care făptura amfibie a omului Săsărman, atrasă deopotrivă de Știință și Arte, s-a putut exprima în largul său: proza științifico-fantastică, de frontieră și ea. Succesul *Cuadraturii...*, mai ales, a fost mare, cu traduceri în franceză, germană, engleză și spaniolă, edițiile mai noi, complete, au reintrodus în circuitul atenției o carte apreciată pe drept cuvânt ca fiind de o puternică originalitate, familia stilistică și de viziune – cu trimiteri exprese la Borges și Italo Calvino – aproximând doar înrudiri aproximative. „Urbogonia" lui Gheorghe Săsrman se situează pe linia de interferințe rodnice dintre precizia geometrică a figurilor ieșite de pe planșe-

ta arhitectului, la care am mai făcut aluzie, și o fantezie subtil-inventivă, adesea de o neliniștitoare poezie. La rândul lor, câteva romane precum, *2000* (1982), *Cupa de cucută* (1994) reluată într-o formulă schimbată, sub accent realist, sub titlul *Cupa cu cucută* (2002), *Sud contra Nord* (2001), au experimentat oscilând între utopia negativă, cu înrămări alegorice ale faptelor narate, și proza de un mai acut realism, de culoarea universului totalitar așa de bine cunoscut, proiecțiile unor lumi virtuale, în alte pagini, cu desfășurări de îndrăznețe viziuni ce fructificau și „banca de date" a informaticianului reciclat. În 2011, prozatorul își surprindea cititorii cu o foarte personală „autoficțiune", al cărei titlu spune el singur multe despre propria sa biografie, vigilent supravegheată de urmăritorii securiști, revelație negativă a unei întregi arhive de delațiuni: *Nemaipomenitele aventuri ale lui Anton Retegan și ale dosarului său*. Abia travestite sub nume străin, fapte trăite pe cont propriu devin emblematice pentru o epocă de suspiciune și hăituire a multor oameni, cum a fost cea a dictaturii comuniste. Cu volumul de povestiri fantastice *Vedenii* (2007), reeditat, cu adaos de pagini de teatru, sub titlul *Varianta balcanică îmbunătățită* în anul 2014, îl regăsm pe scriitorul Gheorghe Săsărman în în cea mai bună formă, diversificându-și stilul și „figurația" într-un eventai scriptural ce alătură narațiunea și înscenările de factură alegorică, inserțiile insolite ale unor fapte ce fisurează iremediabil ordinea realului inducând stări de angoasă în viziuni de coșmar,

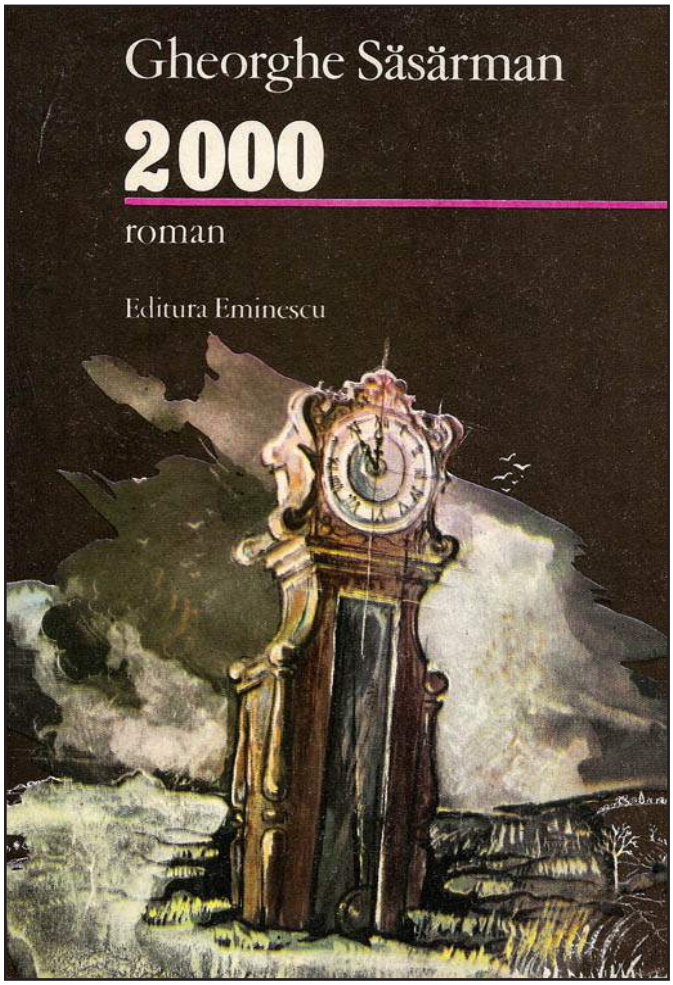

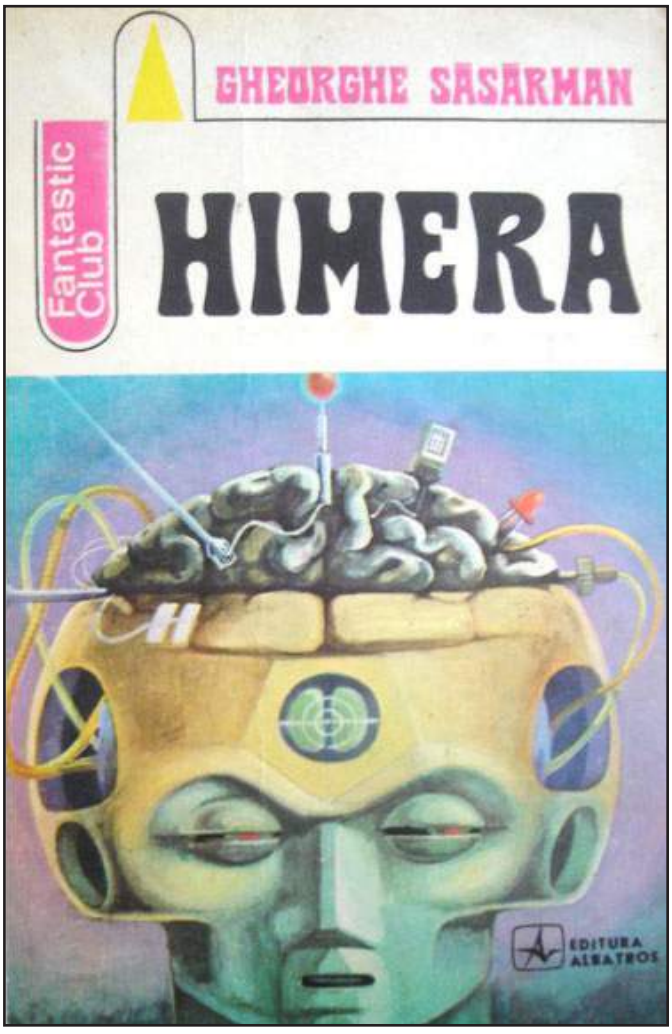

psihologii insolite, deformări grotești ale imaginii unor întâmplări din viața imediată; tot atâtea probe de pătrundere analitică și de energie imaginativă distribuită între perspectiva realistă asupra lumii și viziunea onirică.

Cea mai recentă surpriză ne-a făcut-o scriitorul abordând una dintre cele mai dificle și delicate teme – raportul dintre *Cunoaștere și credință*, operă de foarte serioasă documentare, împărțită între studiul perspectivei științifice asupa universului în care trăim și viziunea teologică. Un om de formația sa riguroasă nu putea să nu încline balanța spre partea științei, dar fără bruscări și stridențe polemice în confruntarea cu partea „adversă".

Ani de-a rândul, Gheorghe Săsărman a avut și o rodnică activitate de publicist atent la o mare varietate de evenimente socio-culturale din lumea în care s-a așezat și în afara ei, la remarcabila revistă *Apoziția*, pe care a condus-o la München cu excelente rezultate, propunând dosare tematice substanțiale, ce depășesc cu mult sfera ocazionalului (vezi masiva culegere de articole *Între oglinzi paralele*, 2009).

Bilanțul, incomplet și rapid schițat aici, este, așadar, plin de roade pentru scriitorul ajuns astăzi la o vârstă respectabilă. Poate fi mulțumit de lucrul său, făcut cu talent și pasiune, sub supravegherea unei exigente conștiințe morale. Îl știu angajat în continuare în proiecte noi, aflu cu bucurie că e aproape de încheierea unui alt roman. Îl aștept, îl așteptăm cu încrederea pe care înzestrările frumos fructificate până acum ne îndreptățesc s-o avem în tot ce va mai face în anii ce vin.

MIRCEA OPRIȚĂ

GHEORGHE SĂSĂRMAN „LA ANIVERSARĂ”

Gheorghe Săsărman s-a născut la 9 aprilie 1941, în București, într-o familie refugiată temporar din Ardealul de Nord în urma ocupației horthyste. După studii medii urmate la Liceul „Emil Racoviță” din Cluj, optează pentru studiile superioare de arhitectură ale Institutului „Ion Mincu” din capitală (1959-1965). Tot acolo își va susține doctoratul în teoria arhitecturii, cu teza *Funcțiune, spațiu, arhitectură* (publicată în 1979). Până la această recunoaștere academică a făcut, de altfel, numeroase alte dovezi de interes pentru cercetarea și popularizarea disciplinei sale, fiind coautor al unor manuale de specialitate tipărite la Editura Didactică și Pedagogică: *Istoria arhitecturii* (1972), *Teoria arhitecturii și norme de proiectare* (1973), precum și la două manuale școlare de *Arhitectură* pentru clasele a XI-a și a XII-a (1978). A colaborat cu capitolul de Estetica Arhitecturii și la tratatul *Estetica,* publicat de Editura Academiei în 1983, unde numele îi va fi însă schimbat tacit în „Sărmășan”, spre a escamota autoexilul în Occident. După facultate, Săsărman se lansa într-o notabilă carieră publicistică, angajat de ziarul *Scânteia* ca redactor al rubricii de arhitectură și urbanism. În 1974 va fi constrâns să părăsească redacția cotidianului politic și să se mute ca publicist-comentator la revista *Contemporanul* (1974-1982), unde s-a ocupat de pagina de știință. Rămânerea ilegală a unui frate în Canada va fi folosită de autorități ca argument pentru interzicerea activității sale de gazetar. În consecință, începe să se recalifice ca informatician la Institutul județean de proiectare Arad. Exasperat de problemele de viață cu care ajunsese să se confrunte, ia hotărârea de a se expatria și folosește în acest sens, pentru obținerea pașaportului, invitația Editurii Heyne de a purta cu autorul discuții privitoare la traducerea în germană a romanului *2000.* Stabilit din 1983 în Germania Federală, a îndeplinit în continuare funcția de analist de sisteme, apoi șef dezvoltare-software la firma de consultanță în construcții GIB-München, având măcar satisfacția de a-și aplica noile cunoștințe, cele de informatică, tot în domeniul unor proiecte de arhitectură. Cu prețul unor mari osteneli pentru care găsim informații în câteva dintre articolele sale, își reia și dezvoltă activitatea de creație începută în țară.

Două șanse extraordinare au marcat lansarea lui Gheorghe Săsărman într-o carieră literară remarcabilă, chiar dacă presărată cu numeroase accidente pe traseul unei existențe supuse multor încercări. Prima șansă ține de însuși debutul său literar, produs în *CPSF* (nr. 193 din 1962) cu povestirea *Cătălina,* text încununat de un dublu premiu, național și internațional: premiul I la cel de-al doilea concurs național de SF organizat de *Știință și tehnică* (primul fusese în 1955 și condusese la nașterea *Colecției* specializate) și, totodată, premiu al concursului internațional inițiat de revista sovietică *Tehnika Molodioji* pentru șapte țări socialiste din Europa. Performanța l-a introdus pe autor, de la prima sa încercare, în „linia întâi” a anticipației românești din epocă, întrucât devansa titlurile unor Ion Hobana, Radu Nor, Ion Mânzatu, Camil Baciu, I.M. Ștefan, D. Todericiu și alții care și-au încercat norocul în respectivul concurs. Cea de-a doua șansă de excepție a apărut mai târziu, la Eurocon V (Stresa, Italia, 1980), unde *Evadarea lui Algernon* a fost încununată cu Premiul „Europa” pentru povestire, deschizând autorului său un culoar internațional.

Adrian Rogoz, pe care Săsărman nu o dată l-a recunoscut drept mentor literar, a încercat să-și orienteze tânărul discipol spre colaborări menite să corecteze nota lirică din *Cătălina* printr-o infuzie de idei științifice spectaculoase. Au apărut astfel romanul *Catastrofa mezonică,* scris împreună cu Ion Mânzatu în 1963, și scenariul *Cursă în vid* (1969), unde „mâna a doua” este Rogoz însuși. Perioada reprezintă pentru autor una formativă, de căutare a substanței potrivite interesului său și a timbrului propriu. Pe parcursul ei, proza foarte scurtă, concentrată, „de sugestie” anticipativă (*Răsăritul lunii, Isprava androidului mut* etc.), suportă concurența cu maniera scenariilor dezinhibate, dar și expuse diluției epice. Între acestea din urmă mai poate fi citată o lucrare din 1965, *Proba tăcerii.* Mai degrabă subiecte nude, schițate în grabă pentru nuvele sau romane rămase definitiv pe masa de lucru, scenariile par exerciții gratuite într-o țară lipsită de cinematografie SF. Nu li se poate nega însă rostul ca exerciții epice și experimente stilistice. Umorul, ironia, dialogurile eliptice, efectele de teatru și alte tratamente literare mai puțin utilizate în SF-ul nostru clasic încep să însoțească motivele favorite ale lui Gheorghe Săsărman în etapa formării sale ca scriitor: robotul imprevizibil, expediția cosmică, viziunile arhitectonice proiectate asupra viitorului. Elanurile romantice ale anticipației omnipotent-optimiste sunt puse la îndoială de un ochi critic și de o mentalitate discret moralistă.

Lucrul acesta este cât se poate de evident în volumul de debut al autorului, *Oracolul* (1969). Un robot care ar purta creierul „salvat” dar și definitiv izolat al unui artist tânjește după o imposibilă „viață adevărată” (*Răsăritul lunii*). Transferat în lumea ipotetică a viitorului (cu o benignă ironie adresată lui Sergiu Fărcășan, *Pastila de antinevralgic* o plasează chiar în anul de bună rezonanță sefistă 41.042), naratorul, arhitect preocupat de evoluția disciplinei sale, descoperă

planeta complet aplatizată, fără orașe și edificii, ilustrând mentalitatea uniformizatoare a unor roboți instalați temeinic în postcivilizația umană. Și povestirea cu titlu frizând senzaționalul, *R.U.-707 la strâmtoare,* cercetează relația om-robot din perspectiva inteligenței reprezentate de fiecare factor al ecuației în parte. Situația nu este privită ca problemă pur tehnică, așa cum se vedea ea la mijlocul secolului trecut, ci în perspectiva unor întrebări cu încărcătură etică: a fi uman, a deveni uman, a simula caricatural umanizarea – ce valoare pot avea toate aceste soluții în contextul unei civilizații care amestecă personajele reale cu cele tematice, imaginate de SF? Răspunsul lui Săsărman este corect, dar la rândul său conformist, atacând clișeele aflate în circulație cu alte clișee, ceva mai elastice, vulnerabile și ele sub aspectul sensului lor discursiv și moralizator:

> „Într-adevăr, esența umană nu ține de forma exterioară. Trebuie să fim pregătiți pentru a întâmpina oameni pe care nici nu ni-i putem imagina. Căci e mult mai probabil să se deosebească de înfățișarea noastră decât să-i semene. Esența noastră însă va fi comună prin aceea că vom fi posesori ai conștiinței, ca manifestare a materiei ajunsă la forma cea mai înaltă…" etc.

Se dă, în prozele acestea, o luptă de idei, din convingerea că SF-ul poate avea propria sa contribuție la modelarea psihologică și comportamentală a omului ajuns să se confrunte cu probleme diferite de cele ale istoriei lui. Stabilirea unui contact cu o rațiune extraterestră e greu de admis și de înțeles câtă vreme pământenii rămân prizonierii concepțiilor lor tradiționale (*Singura salvare*). Iar extratereștrii aceștia fără chip, dar și fără răutate, pot fi experimentatori cu motivația impenetrabilă, atunci când deschid personajelor din povestirea *Oracolul* perspectiva de a-și anticipa data exactă a propriei morți; ori chiar niște practicanți ai amuzamentului superior, dispuși să ne servească o lecție privitoare la adânca noastră ignoranță în materie de știință (*Un perpetuum-mobile de spața a patra*). O altă culegere de proză scurtă, *Himera* (1969), continuă interesul autorului pentru abordările neconvenționale ale unor teme SF. Inclusă în sumar, dar în realitate mai veche, schița *Isprava androidului mut* face, stilistic vorbind, pereche bună cu *Un perpetuum-mobile de spața a patra*, ambele fiind compuse într-un registru recunoscut de postmodernitate drept precursor: ca o înșiruire de documente gazetărești, afișe, spicuiri din corespondență, anunțuri radiofonice, circulare secrete, buletine de deces. Maniera aceasta este a ziaristului și nu urmărește să „deconstruiască" un subiect coerent, lăsând în urmă cioburi disparate, ci mai degrabă să-l construiască într-un mod original, telegrafic și „telegramic" (i s-a întâmplat și lui Caragiale!), din fragmente montate cu abilitate și umor într-un ansamblu capabil nu doar să sugereze o povestire cursivă, ci chiar *să fie* respectiva povestire.

Totuși, volumul *Himera* e constituit aproape în totalitate din piese ample, povestiri și nuvele anunțând trecerea autorului lor, de la faza sugestiilor SF, într-o etapă a construcției epice consistente. Nu există o unitate compozițională între lucrări, ceea ce face ca unele dintre ele (*Dulceața de cireșe amare* și *Astitot*) să-și învăluie motivele de SF într-un abur de sentimentalitate mai rar întâlnit în complicațiile unor utopii exotice, dar nesurprinzătoare în abordarea fantastă și simbolică de care autorul s-a arătat interesat încă din povestirea debutului său, *Cătălina.* În *Astitot,* naratorul este un paznic de rezervație biologică al cărui creier produce un câmp bioenergetic capabil să îmblânzească fiarele. La celălalt pol al problemei, Emnonun se arată interesat doar de genialitatea creierului electronic „atoateștiutor" (de unde și titlul metaforic al povestirii), jucând rolul inventatorului monoman, depășit de propria lui născocire. Între cei doi de află fascinanta Uklelil, din care Săsărman face motivul unei tulburătoare iubiri, femeia pendulând între nefericire și compensația efemeră a unei regăsite relații din adolescență. *Himera* reia și dezvoltă pe spațiul unei nuvele ideea din *Răsăritul lunii:* creierul „viu" al unui accidentat mortal este racordat la un sistem de supraviețuire controlat de o inteligență electronică, lucru ce determină, până la un punct, o confuzie între existența virtuală a personajului și reflexul ei considerat real. „Himera" este, așadar, un hibrid psihic („jumătate om și jumătate mașină"), folosit de experimentatori pe post de cobai și care decide să curme jocul îndată ce dimensiunea tragică și în bună măsură imorală a situației ajunge să i se revele-ze. Alte două povestiri din volum, *Evadarea lui Algernon* și mai ampla lucrare intitulată *Puțin mai devreme,* explorează o manieră distopică de investigate a viitorului. Pornită de la sugestia „clasică" din *Flori pentru Algernon* de Daniel Keyes, prima extinde motivul superinteligenței artificiale asupra unei întregi comunități insulare. Situația invită la construirea unui larg repertoriu de efecte comice pe seama virusului denumit „gena geniului", însă interesul lui Săsărman alunecă spre alegoria dictaturii, ca putere perversă pe care ți-o poate da inclusiv inteligența lipsită de suport moral. *Puțin mai devreme* lasă problema să iasă dintre limitele ponderate ale alegoriei, adâncindu-se în grotescul satiric al unei lumi copleșite psihologic de escaladarea nucleară. Aluzia politică transpare din numeroase scene imaginate pe firul unei rezolvări esențialmente utopice în plin univers orwellian. O consultație științifică, bunăoară, primește aspect de spăimos interogatoriu politic, conducând la o prudentă ambalare a gândurilor în formule standard, agreate oficial:

„– Ați citit editorialul de ieri din *Puterea*?

T.X. Zafaquash nu răspunse imediat. Îl privi neutru prin lentilele groase ale ochelarilor pe cel care îi pusese întrebarea și, după câteva clipe, rosti pe un ton umil:

– Eu citesc în fiecare zi tot ce scrie presa noastră.

– O, nici nu ne îndoim! Dar ce părere aveți despre editorialul de ieri? Presupun că v-a atras atenția în mod deosebit.

– Eu tratez cu aceeași atenție tot ce scrie presa noastră.

Directorul institutului interveni:

– Liniștește-te, dragul meu, nu ne-am propus să verificăm bunele tale sentimente cetățenești. Oaspetele nostru dorește să cunoască opinia dumitale ca om de știință.

– Opinia mea se identifică întrutotul cu punctul de vedere expus în presa noastră. […]

– Din câte suntem informați, se pare că un cercetător aflat în solda expansionismului fillonian pretinde că ar dispune de posibilitatea anihilării explozivilor nucleari. Ziarele lor fac mare vâlvă… poate că ați văzut și dumneavoastră – în publicațiile străine pe care biblioteca institutului le primește

– scrisoarea lui A.B. …

– Eu nu citesc din presa străină decât articolele științifice de specialitate.

– Știți, precizează directorul adresându-se oaspetelui, noi aplicăm întocmai instrucțiunile C.L.I.-68.

– Cunoașteți filloniana?

– Înțeleg textul articolelor de fizică.

Străinul scoase din buzunar un plic și i-l întinse peste masă lui Zafaquash.

– Citiți, vă rog, această scrisoare.

Fizicianul găsi în plic o hârtie pe care fusese reprodus mesajul lui A.B. Sawafil adresat LIGAMONDIEI.

– Este desigur o manevră mascată a guvernului Filloniei pentru a ne impune în mod oficial, sub pretextul așa-zisului control internațional, să tolerăm rețeaua lor de spionaj.

– Fără îndoială, așa cum se sublinia pe bună dreptate și în editorialul de ieri din *Puterea,* încuviință din nou necunoscutul. Am dori, totuși, să știm dacă nu cumva există, cel puțin în principiu, șanse ca o asemenea posibilitate de anihilare să aibă o bază reală."

8

Experiența aceasta alegorică și satirică avea să culmineze într-o lucrare mai amplă, *Cupa de cucută* (1994), unde Săsărman își folosește din plin distanțarea față de realitățile trăite efectiv în România socialistă, producând – cum scrie Cornel Robu – un „vitriolant roman alegoric despre «iepóca Ceaușescu», poate cea mai decantată transfigurare literară de până acum a neasemuitei «iepóci»". Pendulând, ca structură, între romanul „realist" și antiromanul virtual, între tratarea alegorică a bazei de referință și nivelul său metaficțional, subiectul evoluează în imaginara țară Pervetia, unde Partidul Unic Pervetic constituie forța conducătoate, „Primul Pervete al țării" este și „cel mai iubit dintre perveți", iar „Marea Timonieră" suportă cu încântare aclamații populare ritmate și rimate de felul celor practicate odinioară și la marile mitinguri comuniste, într-o caricaturală fraternizare a gesturilor paranoice cu schizofrenia. Scris tot în etapa germană a creației autorului, romanul *Sud contra Nord* (2001) abandonează tratamentul alegoric în favoarea unei analize a dramaticelor polarizări socio-culturale contemporane, anticipând în prelungirea unor conflicte previzibile perspective noi ale haosului social și chiar recăderea civilizației într-un nou Ev Mediu, pentru care modelul literar al lui Umberto Eco (*Numele trandafirului,* din care se citează cadrul, atmosfera, intriga și chiar principalele personaje) pare să ofere o șansă, măcar culturală, în apocaliptica derivă a istoriei. Capodopera romanescă a lui Gheorghe Săsărman rămâne însă mai vechiul *2000,* scriere publicată în 1982, după peripeții despre care iarăși avem relatări ample în publicistica autorului. Când inclusă, când pierdută din planurile editoriale ale vremii, supusă unor intervenții ale cenzurii redacționale pe care Săsărman le-a eliminat cu bucurie din versiunea germană a romanului, cartea descrie consecințele catastrofale ale unui experiment științific ambițios, săvârșit în intimitatea particulelor elementare ale materiei, dar prin fantele căruia evenimentele trecutului istoric ajung să se amestece cu cele ale contemporaneității noastre labile, producând nu doar violente devastări materiale, ci și o dezorganizare a societății sub aspectele sale fundamentale, spiritual și moral.

Vorbim, în sfârșit, și de o capodoperă construită pe o formulă specială, ca „fals tratat de urbogonie", în *Cuadratura cercului.* Apărută în 1975 la editura Dacia din Cluj, lucrarea avea o originalitate care – cum observă Mariano Martín Rodríguez – „trebuie să-i fi debusolat pe critici, aceștia neputând încadra cartea în genul științifico-fantastic, așa cum era el cultivat pe atunci, dar nici în literatura generală". Săsărman își compunea colecția de orașe imaginare cam în aceiași ani când Italo Calvino săvârșea un gest literar asemănător cu ale sale *Orașe invizibile.* Nu putem vorbi de o filiație, ci, împreună cu Adrian Rogoz, de o ecloziune independentă a ideii, apărută la autorul nostru în strânsă corelație cu profesia sa de arhitect. Săsărman însuși admite că în elaborarea povestirilor din volum a fost călăuzit de o „concepție arhitecturală", descriindu-și destul de exact produsul final:

> „Tipologia orașului prezentată în carte e foarte diferențiată. Multe narațiuni au modele istorice reale – începând cu orașul Antichității, continuând cu cetatea medievală și terminând cu urbele moderne –, dar apoi transfigurându-le, simplificând, disociind și contopind destine, altoind concepții contemporane pe un trunchi preistoric sau viceversa, plantând idei anacronice pe structuri de avangardă. De multe ori orașul nu reprezintă decât un edificiu dilatat la dimensiuni gigantice – un zigurat, un labirint, un templu, un zgârie-nori, un castel sau chiar o astronavă. Alteori avem de-a face cu modele ținând de utopie sau cu proiecte orientate spre viitor, precum orașul climatizat, acoperit sub o cupolă colosală, orașul polar, orașul submarin, orașul subteran, orașul spațial, orașul planetar unic, orașul cosmic. În fine, nu lipsesc compozițiile pur imaginare, de la cele suprarealiste până la cele care traduc viziuni abstracte, cvasimatematice."

Și *Cuadratura cercului* a avut o istorie „încărcată". Prima ediție s-a publicat amputată de cenzură de câteva dintre componentele ei minuțios gândite de autor pentru ca aspectul geometric al falsului său „tratat de urbogonie" să poată fi perceput în integralitatea construcției sale. Lucrul pare cu atât mai absurd cu cât povestirile eliminate din volum fuseseră deja publicate în reviste literare (*Vatra*, îndeosebi), sau în diverse almanahuri din țară, gestul cenzorial vorbindu-ne mai degrabă de imprevizibilitate și temeri subiective decât de un program ideologic coerent articulat. În plus, cartea a apărut și fără simbolurile geometrice care urmau să servească drept viniete pentru fiecare povestire, într-un joc grafic menit să exprime, cum spune autorul, „toate variațiile înfruntării dintre cerc și pătrat"; viniete pe care Gheorghe Săsărman și le-ar fi dorit organizate și „într-un pătrat mai mare, ca sumar sui-generis", oglindind „numărul total al textelor, care trebuia să fie un pătrat perfect: 36 de povestiri, de șase ori șase – șase pe șase viniete, grupate ca metasimbol pe coperta interioară". Așa cum s-a publicat, volumul se năștea totuși, după ce alte edituri (Cartea Românească, Albatros, Junimea din Iași) respinseseră prudent manuscrisul.

Din fericire, destinul *Cuadraturii* nu s-a oprit aici, continuând – anevoios dar tenace – să transforme neșansele cărții într-un șir de șanse reale. Mai întâi, prin traducerea unora dintre povestirile sale în germană, franceză, italiană și publicarea lor în reviste din țările respective. Prin mijlocirea lui Rogoz, care venea astfel să-și confirme încă o dată titlul revendicat cu deplină mândrie, acela de „antrenor" al lui Săsărman, cartea de la Dacia ajunge în Franța, unde Hélène Lenz o traduce pentru Noël Blandin, un editor entuziast, dar cu dificultăți financiare, încât doar o mică parte din tirajul

din 1994 a apucat să se vândă. Unul dintre exemplare intră în chip norocos în atenția unui editor spaniol care, după mai mulți ani, reușește să dea de urma scriitorului stabilit la München, prin deja pomenitul Mariano Martín Rodríguez. Acesta din urmă traduce cartea pentru La Biblioteca del Laberinto din Madrid (2010) și o face cunoscută unei celebrități a SF-ului mondial, Ursula K. Le Guin. Rezultatul excepțional al acestei strategii este faptul că autoarea romanului *Mâna stângă a întunericului* s-a antrenat personal în sarcina unei retraduceri, finalizată prin apariția volumului la o editură din Seattle, sub titlul *Squaring the Circle* (2013). Între timp, *Cuadratura cercului* își reluase cursa și în țară, printr-o ediție integrală apărută tot la Dacia, în 2001, și prin includerea volumului în prestigioasa colecție „Maeștrii SF-ului românesc" de la Editura Nemira.

Gheorghe Săsărman continuă să fie un scriitor complex, interesat să se exprime nu doar într-un singur gen literar, ci în variate formule. De la gazetăria specializată odinioară în urbanistică și arhitectură, și-a lărgit aria de cuprindere a publicisticii sale din ultimele decenii spre subiecte variate, politice, sociale și culturale, de interes și pentru diaspora românească (la München a condus și editat revista *Apoziția* între 2006-2010), și pentru cititorii din România. Un articol ca *Dilemele scriitorului pribeag* trece în revistă cu o dureroasă sinceritate piedicile pe care trebuie să le învingă expatriatul confruntat cu problemele vieții sale într-un nou spațiu geografic și într-o nouă limbă, în caz că dorește să-și cultive în continuare talentul literar.

> „Și atunci, ce-ți mai rămâne? Realitatea ta de pribeag, propria ta soartă, de care te arăți gata să te lași înduioșat. Dar nu-i așa că, în esență, fiecare scriitor tocmai despre sine scrie? *Madame Bovary, c'est moi!* Pentru moment, este și asta o mică certitudine, nu foarte solidă, totuși, și care nu prea are darul să te scutească de alte frământări. De pildă, limba – în ce limbă scrii? Poți cumva să scrii într-o limbă adoptată? Mulți au încercat, și mai încearcă. Cu rezultate modeste, dacă nu chiar rizibile. De reușit, au reușit prea puțini, cum spuneam și mai la început... Aici chiar că n-ai motive să despici firul în patru, orice meșteșugar care se respectă trebuie să fie stăpân pe uneltele lui – iar unealta scriitorului e chiar limba în care se exprimă. Și cum s-ar putea substitui oare limbii materne o limbă învățată oricum târziu, mult prea târziu! Nu, nici pomeneală!"

În ciuda scepticismului cultural ce emană dintr-un asemenea material cât se poate de cinstit cu viața și cu propria conștiință de scriitor, ca să nu mai vorbim de scepticismul desprins din lecția activismului bineintenționat pe care „pribeagul" ar putea fi dornic să-l practice între românii din diaspora (un titlu ca *Despre urmările proastei inspirații de a face ceva* este mai mult decât elocvent în acest sens), se poate spune că Gheorghe Săsărman s-a învins pe sine, ducând la bun sfârșit scrieri importante pentru bibliografia unei opere consistente, de larg interes și cu numeroase momente de vârf. Masiva culegere de articole *Între oglinzi paralele* (2009) este reprezentativă pentru omul care discută cinstit și echilibrat despre problemele, de regulă delicate, ale timpului său. Volumul *Vedenii* (2007) include povestiri de dată mai recentă, încadrabile prozei fantastice. *Farul* și *Deus ex machina* sunt piese de teatru dintre care a doua s-a jucat pe scenă, la München și la Teatrul Nottara din București. Cu un titlu de roman ironic, *Nemaipomenitele aventuri ale lui Anton Retegan și ale dosarului său* (2011), autorul își rememorează, parțial detașat, experiența de viață, comentând-o inclusiv în funcție de informațiile găsite în bogatul său dosar de urmărire politică, cu piese și de dinainte de „fuga" din țară, și de pe traseul exilului.

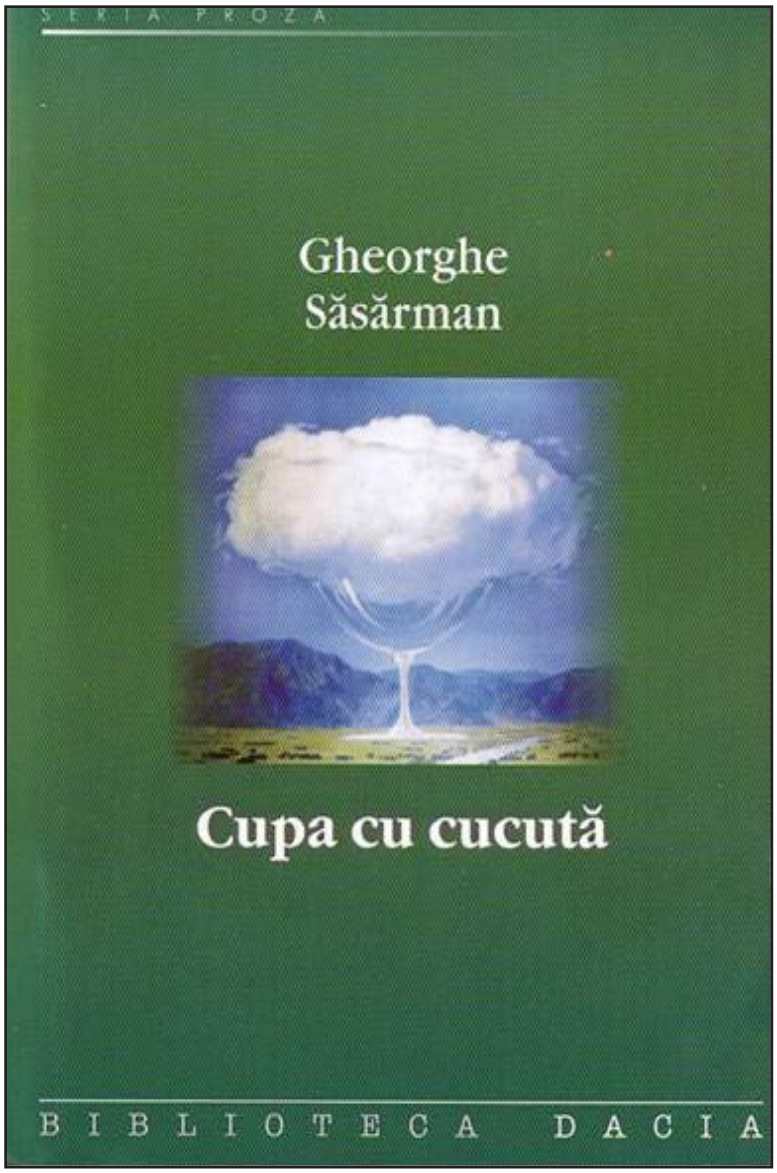

Situat prin operă între culmile anticipației românești de astăzi, Gheorghe Săsărman revine și în recunoașterea publică a momentului actual. Un juriu reprezentând Asociația București a Uniunii Scriitorilor și Societatea Română de Science-Fiction și Fantasy l-a încununat în 2012 cu Premiul „Ion Hobana" pentru Opera omnia.

CORNEL ROBU

CEEA CE SE CHEAMĂ UN "MAESTRU"

Nu puţine dintre performanţele cu care SF-ul românesc se înscrie în competiţia internaţională a "genului" poartă semnătura magistrală a lui Gheorghe Săsărman. Pentru că, la cei 75 de ani pe care i-a împlinit nu demult, acest consacrat scriitor român de science-fiction este într-adevăr ceea ce se cheamă un "magistru", un "maestru", nu doar în perimetrul literaturii române, dar şi la scara internaţională a "genului". Şi, dată fiind inevitabila "dublă subordonare" a literaturii SF faţă de două tradiţii şi două contexte ce-o determină concomitent şi complementar – un "gen" literar prin definiţie deschis raportării internaţionale, cu exigenţele sale specifice şi cu o topografie ce nu poate fi ignorată, şi, pe de altă parte, un "sol germinativ", un context al literaturii naţionale în care orice scriere apare şi la ale cărei exigenţe, într-alt fel specifice, trebuie, nu mai puţin, să facă faţă – nu e deloc prea devreme pentru o integrare critică a performanţelor de vârf din "patrimoniul SF" şi în patrimoniul literaturii române. Dar, bineînţeles, nici vice-versa.

În deceniul dintre volumul de debut, *Oracolul* (1969) şi *Himera* (1979) – cel mai bun volum al său de povestiri şi nuvele SF – Gheorghe Săsărman a evoluat dinspre liric şi idilic înspre epic şi conflictual, cu un profitabil ocol prin descripţie şi sinecdocă : este o experienţă inedită pe care prozatorul o încearcă în volumul *Cuadratura cercului* (1975), subintitulat odobescian "Fals tratat de urbogonie" şi compus din 26 de proze (la care, în ediţia integrală din 2001, s-au adăugat încă 10 titluri, amputate de cenzură în 1975) care prezintă tot atâtea mostre aberante de arhitectură şi urbanistică imaginară, "exemple negative" ce demonstrează "cum nu trebuie să fie" oraşul şi ambientul uman, "cetatea ideală" lăsându-se astfel ghicită sau dedusă prin contrast şi prin eliminare. Arhitect de profesie (semnând, în 1979, şi o carte de teorie a arhitecturii, *Funcţiune, spaţiu, arhitectură*, susţinută ca teză de doctorat în 1978), în *Cuadratura cercului* Gheorghe Săsărman foloseşte pretextul literar pentru meditaţia filosofică, sociologică, morală asupra destinului umanităţii, aşa cum poate fi acesta descifrat din hieroglifele construcţiilor pe care omul le ridică, dereglând echilibrul naturii cu consecinţe de cele mai multe ori dezastruoase, şi nu atât pentru natură cât pentru om însuşi. Există, astfel, în *Cuadratura cercului*, o serie de "metamorfoze", toate cu sens involutiv, marcând un regres pe scara filogenezei : "climatizarea totală" a biotopului uman, sub o "colosală cupolă transparentă", în ciuda aparenţelor paradisiace, duce în cele din urmă la o nescontată "întoarcere" a omului la maimuţă (*Protopolis*); coborârea de pe uscat în apă, refăcând în sens invers paleontologia, şi adaptarea perfectă la traiul subacvatic au ca efect "întoarcerea" omului la delfin (*Poseidonia*); retragerea în oraşe subterane îl transformă pe om în cârtiţă, în cel mai propriu sens al cuvântului, somatic şi psihic (*Plutonia*). Antologică, dintre aceste "metamorfoze" animale, rămâne *Dava*, unde o cetate săpată într-un pisc de munte inaccesibil, asemeni unui "cuib de vulturi", îi transformă într-adevăr în vulturi pe temerarii alpinişti ce nu vor mai ajunge astfel niciodată să se facă recunoscuţi şi înţeleşi de semenii lor umani, care-i vor "da dispăruţi" fără a-i vedea cum le planează deasupra capetelor, tăcuţi şi impenetrabili.

Mai puţin transparente şi univoce sub raportul "tezei" pe care-o dezvoltă, texte ca *Dava, Sah-Harah, Sinurbia, Moebia* sau *Oraşul interzis* câştigă sub raport literar, deplasarea lor înspre fantasticul propriu-zis favorizând efectele de ambiguizare.

Comună pieselor din volum le este tehnica de a sugera metonimic (sinecdocic, de fapt, dacă există acest derivat adverbial de la sinecdocă), prin etalarea decorului, existenţa şi mentalitatea ipoteticilor locuitori ai utopicelor arhitecturi, absenţi din decor, sau prezenţi doar generic, ca specie ori ca o colectivitate socială, mai rar ca personaje individualizate ori cel puţin nominalizate. Este, s-ar putea spune, o tehnică a basoreliefului, fundalul constituindu-l prezentarea descriptivă a insolitelor arhitecturi imaginare, descripţie cu care se deschide fiecare text, pe acest fundal desprinzându-se apoi în relief, în partea secundă, grupuri umane ori siluete individuale, antrenate uneori într-o incipientă mişcare epică.

"În 1979 apărea la Bucureşti traducerea românească a *Oraşelor invizibile* ale lui Italo Calvino" – îşi amintea autorul român, între timp stabilit la München, în Germania, în postfaţa ediţiei franceze a cărţii sale (*La quadrature du cercle*, Éd. Noël Blandin, Paris, 1994). "Judecând după anul ediţiei originare, *Le città invisibili*, 1972, mi-am zis eu citind-o, n-ar fi exclus ca cele două cărţi – atât de înrudite prin singularitatea lor şi atât de diferite stilistic – să fi fost concepute şi realizate în acelaşi timp. Stranie coincidenţă! Şi m-am bucurat, ca un sicilian care descoperă că are un unchi bogat în America."

Ceea ce - surpriză! - scriitorul român chiar avea, fără

să ştie, dar nu un "unchi", ci o "mătuşă", dacă îmi este permisă această mică uşurătate. Pentru că renumele internaţional al *Cuadraturii cercului* avea să înceapă din plin abia odată cu traducerea cărţii în limba engleză : ***Squaring the Circle***. *A Pseudotreatise of Urbogony*. Fantasic Tales by Gheorghe Săsărman. A selection of tales translated by Ursula K. Le Guin, from the Spanish translation by Mariano Martín Rodriguez. Published by Aqueduct Press, Seattle, U.S.A., 2013.

Da, chiar aşa e, negru pe alb, nu e nicio confuzie, nu e nicio eroare de tipar sau de transcriere, este vorba chiar de un legendar "*grand master*" din alte sfere, de o faimoasă scriitoare din America şi celebră *all over the world*, de un "monstru sacru" sau o zeitate din Olimpul sau Parnasul SF-ului mondial, care şi-a aplecat privirea asupra unui muritor din Carpaţi : din puzderia de titluri care apar anual în toată lumea, ea a ales - din proprie iniţiativă şi din propria plăcere a lecturii, genuină şi spontană, subliniez acest lucru - cartea unui neştiut (până atunci, pe alte meridiane) aspirant la gloria literelor, care scrie într-o limbă de circulaţie extrem de restrânsă, conferindu-i *ipso facto*, prin această nobiliară "acoladă" a ceremonialului traducerii, ceva din nimbul şi din prestigiul statutului de "maestru":

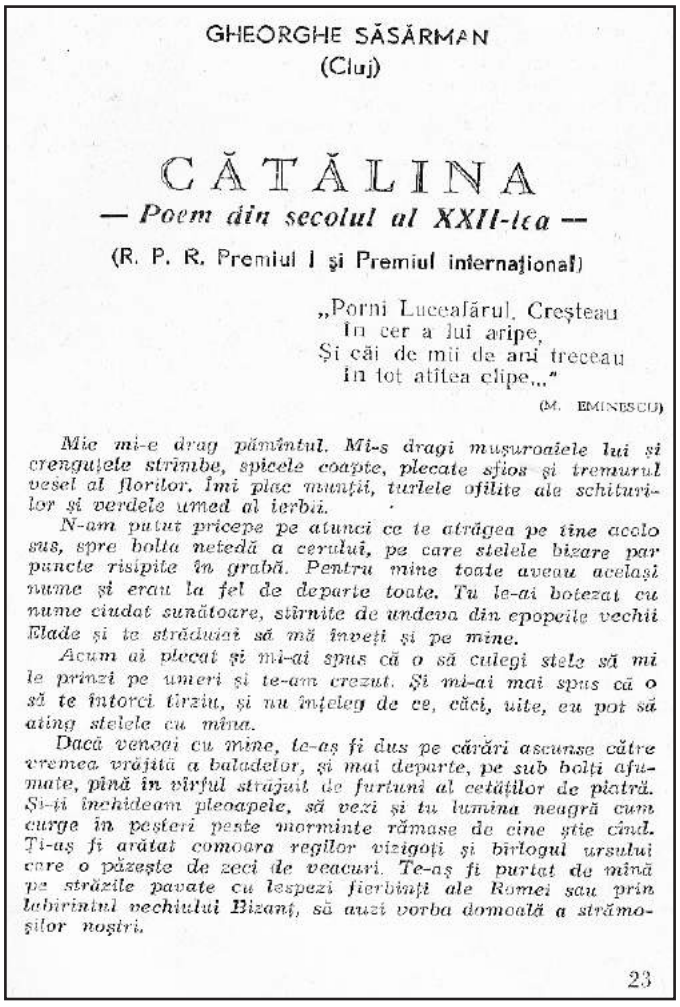

GHEORGHE SĂSĂRMAN
(Cluj)

CĂTĂLINA
— *Poem din secolul al XXII-lea* —
(R. P. R. Premiul I şi Premiul internaţional)

„Porni Luceafărul. Creşteau
În cer a lui aripe,
Şi căi de mii de ani treceau
În tot atîtea clipe..."
(M. EMINESCU)

Mie mi-e drag pămîntul. Mi-s dragi muşuroaiele lui şi crengile strîmbe, spicele coapte, plecate sfios şi tremurul vesel al florilor. Îmi plac munţii, turlele ofilite ale schiturilor şi verdele umed al ierbii.

N-am putut pricepe pe atunci ce te atrăgea pe tine acolo sus, spre bolta netedă a cerului, pe care stelele bizare par puncte risipite în grabă. Pentru mine toate aveau acelaşi nume şi erau la fel de departe toate. Tu le-ai botezat cu nume ciudat sunătoare, stîrnite de undeva din epopeile vechii Elade şi te străduiai să mă înveţi şi pe mine.

Acum ai plecat şi mi-ai spus că o să culegi stele să mi le prinzi pe umeri şi te-am crezut. Şi mi-ai mai spus că o să te întorci tîrziu, şi nu înţeleg de ce, căci, uite, eu pot să ating stelele cu mîna.

Dacă veneai cu mine, te-aş fi dus pe cărări ascunse către vremea vrăjită a baladelor, şi mai departe, pe sub bolţi afumate, pînă în vîrful străjuit de furtuni al cetăţilor de piatră. Şi-ţi închideam pleoapele, să vezi şi tu lumina neagră cum curge în peşteri peste morminte rămase de cine ştie cînd. Ţi-aş fi arătat comoara regilor vizigoţi şi bîrlogul ursului care o păzeşte de zeci de veacuri. Te-aş fi purtat de mînă pe străzile pavate cu lespezi fierbinţi ale Romei sau prin labirintul vechiului Bizanţ, să auzi vorba domoală a strămoşilor noştri.

23

În englezeşte şi într-o limbă care am presupus că era româna. Era însoţită de o încântătoare scrisoare din partea lui Mariano Martín Rodriguez, în care acesta îmi spunea că acea carte era o traducere făcută de el după originalul românesc, scris de Gheorghe Săsărman, şi că atât el, traducătorul, cât şi autorul speră că voi găsi cartea interesantă şi că, poate, aş fi în măsură să le dau vreo idee cum să găsească pe cineva care s-o traducă în limba engleză.

Cartea era o culegere de scurte povestiri, fiecare despre un alt oraş - asemeni *Oraşelor invizibile* ale lui Italo Calvino, care au fost totdeauna pentru mine o adevărată delectare. Similitudinea era interesantă şi incitantă, iar primele câteva povestiri citite s-au dovedit a fi promiţătoare, dar atunci, pentru moment, eram foarte ocupată, iar spaniola mea este destul de lentă la lectură. Aşa că, după cuvenitele mulţumiri adresate traducătorului care mi-o trimisese şi autorului care-o scrisese, am pus cartea deoparte şi mi-am luat gândul de la ea pentru un timp. Dar ea continua să fie acolo, în camera mea de lucru, mutată dintr-un loc în altul. [...]

Anumite cărţi, fie şi necitite, exercită totuşi un subtil efect asupra noastră. Nu e uşor de înţeles raţional, nici de explicat clar. Nu radiază străluciri şi nu scânteiază, nu vibrează şi nu trepidează, deşi aşa ceva ar face poate într-un film de animaţie. Ele pur şi simplu rămân sub ochii noştri, în raza vederii noastre, sunt aici şi-atât. Iată cartea asta care stă tăcută pe raftul ei dintr-o librărie ori o bibliotecă, ori într-un teanc pe masa mea de lucru, dar rămâne tot timpul vizibilă şi parcă-mi spune în tăcere *citeşte-mă*. Şi chiar dacă nu am idee ce e cu ea şi despre ce mi-ar putea vorbi, până la urmă n-am încotro şi trebuie s-o citesc.

Aşa că, încet şi treptat, m-am supus. Totuşi, motivaţia mea nu a fost în realitate chiar aşa de iraţională. Întrucât nu mai scriam povestiri, eram mereu în căutare de povestiri pe care aş fi putut să le traduc. Nu am găsit aşa ceva în limba franceză. Spaniola, atâta câtă o ştiu, apelând şi la dicţionare, îmi este de ajutor doar în cazul cărţilor limitate la vocabularul mai mult sau mai puţin „clasic". [...] Am citit multe cărţi de acest fel, aşa că impulsul de-a mai citi şi altele îmi dă mereu ghes. Ia uite, încă una, oare cum ar suna în englezeşte ? ...

Îmi place să traduc, pot spune chiar că iubesc să traduc, pentru că traduc din plăcere şi din iubire. Sunt o amatoare, în sensul originar al cuvântului latinesc *amo, amare*. Traduc un text pentru că îl iubesc, sau cel puţin aşa simt în acel moment, iar iubirea râvneşte mereu la o înţelegere tot mai îndeaproape. Pentru mine, traducerea este o descoperire, mai ales din cele două limbi pe

care le-am învăţat mai târziu şi pe care nu le stăpânesc în fluenţa lor deplină - latina şi spaniola. Ştiu că nu voi înţelege cu adevărat un text spaniol până ce nu voi trece prin procesul laborios şi chiar prin lecţia de smerenie pe care-o presupune încercarea de a-mi configura în minte cum aş putea să echivalez şi să exprim în englezeşte ceea ce spune acel text în original şi cum anume o spune : un proces de descoperire. [...]

Aşa că am început să tatonez în acest fel traducerea câtorva din povestirile lui Săsărman. Mariano mi-a trimis originalul românesc al textului şi traducerea franceză a Hélènei Lenz, amândouă fiindu-mi de folos atunci când spaniola mea mă lăsa în dubiu sau în impas, ori când voiam să văd cum arată formularea acelui pasaj în original, în româneşte (pentru că, la urma urmei, româna este o limbă romanică, pe jumătate familiară pentru mine, chiar dacă de fapt nu ştiu citi în româneşte). Între timp, Mariano şi cu mine am început să corespondăm prin e-mail. Totul a început să meargă şnur, de parcă aşa am fi plănuit de la început să se întâmple. Nu am putut găsi un traducător, pentru că nu cunoşteam pe nimeni care să ştie româneşte, dar m-am gândit că, în momentul când voi fi tradus câteva povestiri, poate că agentul meu literar avea să le poată plasa prin diverse reviste. În acelaşi timp, am început să mă gândesc la vreun editor care să ia în considerare publicarea unei întregi culegeri din acéle povestiri. Dată fiind natura lor - fantastice, intelectuale, ironice, experimentale - prima editură care mi-a venit în minte a fost Aqueduct Press. Aşa că am scris la Aqueduct şi i-am întrebat pe cei de-acolo dacă ar fi eventual interesaţi să publice o asemenea carte.

Ei bine, iată că acum cartea există.

Vedeţi acum de ce iau în serios o carte atunci când îmi spune în tăcere *citeşte-mă* ? Cartea aceea ştie ea ce face. Face acelaşi lucru pe care-l fac toate fiinţele vii : se perpetuează, rămân vii, poate chiar se reproduc...

Şi mai ştiţi de-acum că această carte pe care-o ţineţi în mână este traducerea unei traduceri. Evident că drumul ideal pe care l-ar putea urma o carte scrisă în româneşte pentru a se vedea echivalată în englezeşte nu este cu un ocol prin limba spaniolă. Pe de altă parte, e mai bine aşa decât deloc, mai bine decât să nimerească pe un drum care se înfundă. Iar în cazul de faţă, aceasta a avut şansa unui proces de colaborare extraordinar de fericit. Îi trimiteam lui Mariano traducerile mele câte patru sau cinci odată (admirabilul Mariano, a cărui stăpânire a limbii engleze este egalată doar de nemărginita-i generozitate), însoţite de rugăminţi de ajutor, rugându-l să-mi confirme înţelegerea corectă sau, dacă era cazul, să-mi semnaleze confuziile şi înţelegerea deficitară a textului tradus, întrebându-l, când aveam dubii, ce crede el că autorul a vrut să spună. Iar Mariano îmi răspundea de fiecare dată cu promptitudine, cu atenţie la nuanţe, propunându-mi corecturi şi rectificări, sugestii şi explicaţii, adăugând încurajări şi, ocazional, confesiuni asupra dificultăţilor pe care le întâmpinase el însuşi atunci când tradusese în spaniolă exact aceleaşi sintagme şi fraze care mă puneau acum şi pe mine în dificultate, la traducerea în engleză. Cred că l-a şi sunat la telefon pe d-l Săsărman o dată sau de două ori, pentru a-i solicita decizia finală şi cea mai autorizată, decizia autorului însuşi asupra celui mai potrivit cuvânt într-un context sau altul (de exemplu, era vorba de un "vultur" sau de o "acvilă", în respectivul pasaj ["an eagle or a vulture"] ?) Tot acest proces era perfect amiabil, iar rezultatul era de fiecare dată o soluţie categoric mult mai bună decât cea la care aş fi putut ajunge eventual eu, de una singură - chiar dacă orgoliul meu îmi cere acum să declar că toate eventualele erori şi confuzii îmi aparţin mie în exclusivitate şi mi le asum.»

Ceva din strălucirea aurului şi nestematelor din tezaurele acestui fabulos „unchi din America" de care Gheorge Săsărman nu ştia, dar care l-a descoperit el (recte *ea*) pe scriitorul român, se răsfrânge incontestabil şi asupra acestuia. Dar, pentru ca aceasta să se întâmple - *conditio sine qua non* - era nevoie mai întâi *să aibă ce descoperi*, trebuia ca nepotul neştiut până atunci să aibă "vâna" lui proprie, care să-l facă demn de atenţia unchiului (recte a *mătuşii*) care l-a descoperit. Să vină, adică, ori să stea în aşteptare cu înzestrarea lui nativă, "de-acasă", "de la natură" şi "de la cultură", din limba lui "de circulaţie restrânsă". Pentru că, evident, nu e vorba aici de vreo familie în sensul curent al cuvântului, nu de o banală familie de rude şi rubedenii, ci de o familie de ordin superior, într-un fel predestinată, peste distanţe şi frontiere geografice, peste obstacole şi bariere lingvistice, apartenenţă *dată* şi împărtăşită prin temperament înnăscut şi congeneritate spirituală - o familie spirituală şi o "afinitate electivă", o *Wahlverwandtschaft* în sens goethean.

Cuadratura cercului nu este singurul titlu cu care, cum spuneam la începutul acestor rânduri, Gheorghe Săsărman înscrie SF-ul românesc în competiţia internaţională a "genului". El bate la porţile selectului şi selectivului patrimoniu mondial consacrat sub denumirea de "*Science Fiction Hall of Fame*" şi cu povestirea *Evadarea lui Algernon* din vol. *Himera* (1979), şi cu nuvela *Puţin mai devreme* din acelaşi volum, şi cu romanul *Cupa de cucută* (1994, reed. 2002), şi cu povestiri mai noi din volumele *Vedenii* (2007) şi *Varianta balcanică îmbunătăţită* (2014), şi cu atâtea alte scrieri. Se vor mai găsi, oare, în anii ce vin, şi alţi "unchi bogaţi din America", pentru el şi pentru alţi scriitori români ? Asemenea fericite "conjuncţii ale astrelor" rămân, prin forţa împrejurărilor, rare şi imprevizibile. Nu trebuie să ne lăsăm în nădejdea lor, să aşteptăm pasivi de la alţii semne de recunoaştere şi de preţuire care nu se ştie dacă vor veni, să stăm mereu cu ochii aţintiţi spre alte zări. E bine să facem şi asta, bineînţeles, dar, până atunci, să-i citim şi să-i celebrăm noi înşine pe "ai noştri", pe propriii noştri *maeştri*, de care nu ducem lipsă, dimpotrivă. Să le acordăm cuvenita atenţie şi binemeritata preţuire, aşa cum atât de bine, de prompt şi de binevenit ştie face revista *Helion*. Precum în cazul de faţă. La mulţi ani, *maestre* !

GHEORGHE SĂSĂRMAN
CUADRATU
CERCULU

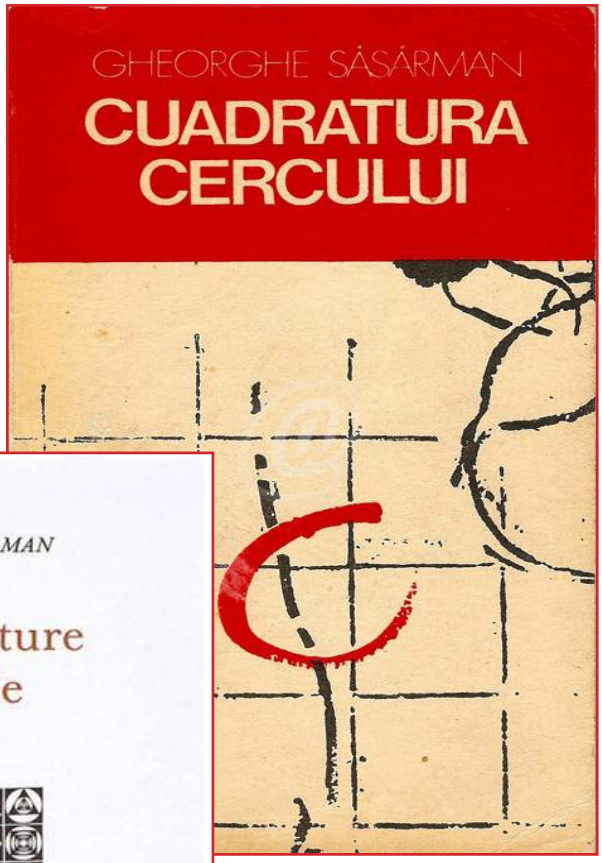
GHEORGHE SĂSĂRMAN
CUADRATURA
CERCULUI

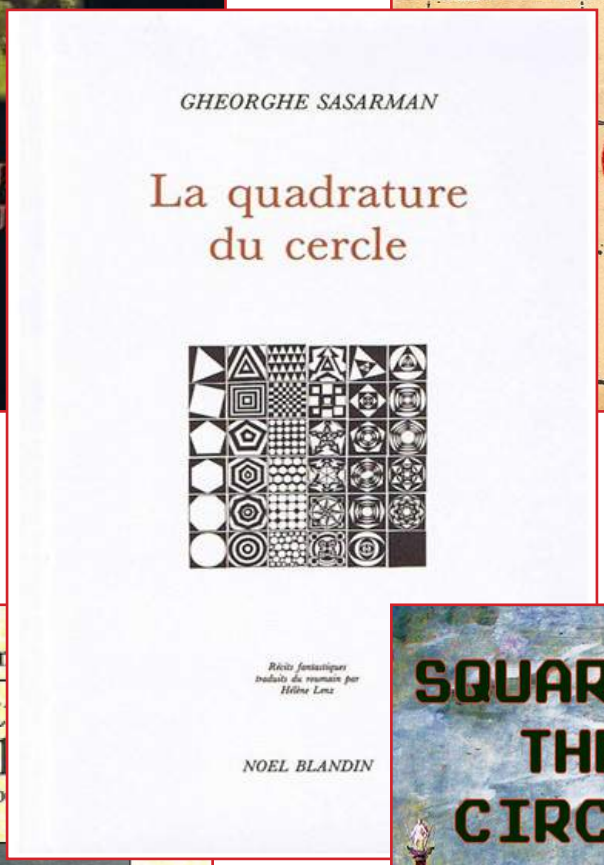
GHEORGHE SASARMAN
La quadrature
du cercle
Récits fantastiques
traduits du roumain par
Hélène Lenz
NOEL BLANDIN

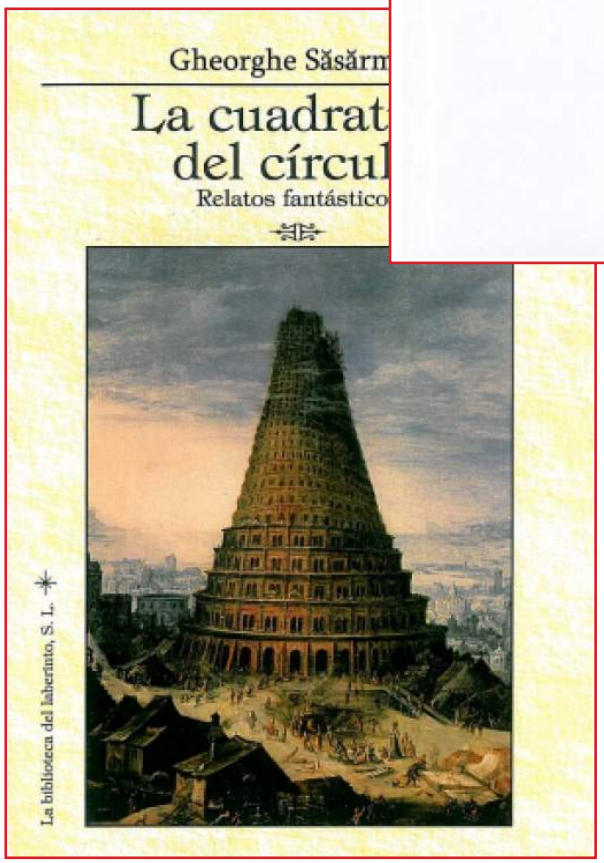
Gheorghe Săsărm
La cuadrat
del círcul
Relatos fantástico
La biblioteca del laberinto, S. L.

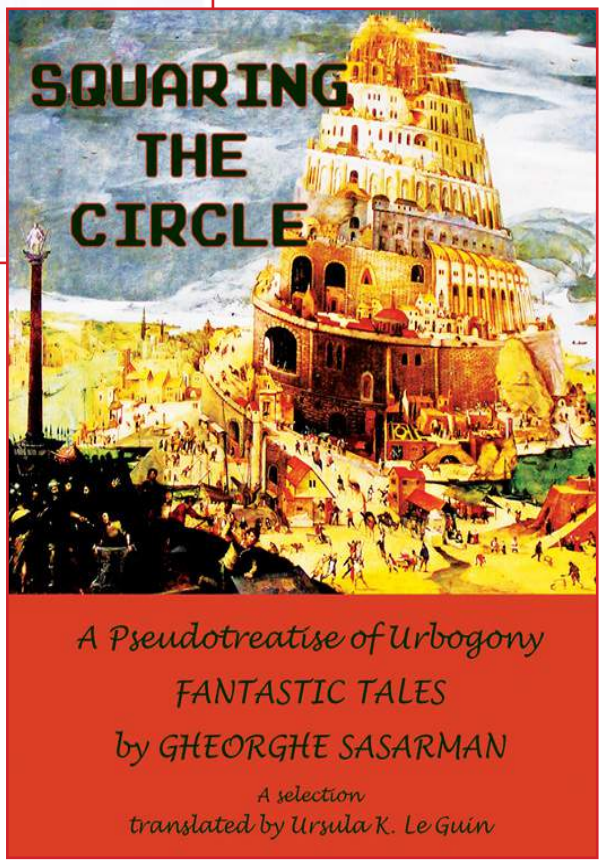
SQUARING
THE
CIRCLE
A Pseudotreatise of Urbogony
FANTASTIC TALES
by GHEORGHE SASARMAN
A selection
translated by Ursula K. Le Guin

MARIANO MARTIN RODRIGUEZ

„CĂTĂLINA" DE GHEORGHE SĂSĂRMAN – POVESTIRE LIRICĂ SAU „POEM" AL VIITORULUI

În sistemul de genuri moştenit de la modernitate, de la Stéphane Mallarmé încoace, s-a produs o sărăcire incontestabilă în ceea ce priveşte varietatea tiparelor retorice ale literaturii din trecut. Este ca şi cum ar exista doar două genuri astăzi: liricul înţeles ca manifestare subiectivă şi care, oricum, evită naraţiunea şi chiar şi descrierea obiectivă, şi romanul considerat din perspectiva bahtiniană, adică ca un *totum revolutum* în care intră orice şi merge orice, ceea ce ar putea explica hegemonia sa incontestabilă în postmodernismul dominant al *everything goes*. Tot ce nu se încadrează în unul dintre cele două genuri este ca şi cum nu ar exista. Cu toate acestea, varietatea retorică a practicii literare este mult mai mare. Încă mai există şi astăzi genuri tradiţionale care neagă acea distincţie (post) modernă, precum epopeea în vers regulat; dar există şi genuri cu totul noi care neagă opoziţia exclusivă lirică *versus* roman, precum poemul în proză sau povestirea lirică (tot în proză). Amândouă genurile anulează antiteza contemporană dintre poezie, care ar fi manifestarea printr-un limbaj, în primul rând conotativ, a unei trăiri sau viziuni, într-un plan mai mult sau mai puţin mistic şi abstract, neasociat în mod special cu narativitatea[1], şi ficţiunea, constând în crearea unor lumi imaginare, tot prin limbaj, a cărei manifestare în text s-ar face prin mijloace narative, povestindu-se o *poveste* inventată. În poemul în proză, poeticul este perfect compatibil cu crearea unei lumi ficţionale coerente, care se descrie în loc să se nareze. În povestirea lirică, naraţiunea, de obicei la persoana întâi[2], se pune în serviciul exprimării subiectivităţii, la modul poetic, astfel încât activitatea de creare a unor lumi ficţionale pare a rămâne în al doilea plan. Chiar dacă dozarea ingredientelor poate varia, ambele genuri se caracterizează, aşadar, printr-o căutare a unui tip de scriere, care exploatează avantajele liricii şi ale ficţiunii, în loc să le contrasteze, ca şi când ar fi incompatibile[3].

Atât poemul în proză cât şi povestirea lirică apar în toate genurile tematice, inclusiv SF, care este poate modalitatea ficţională bazată cel mai mult pe crearea de lumi imaginare, paralele fanteziei eroice (*Fantasy*). În formula numelui său, ştiinţa poate fi discutabilă, dar ficţiunea nu este: în faţa ambiguităţii autoficţionale ale atât de multor ficţiuni psihologice sau a aerului de reportaj al atât de multor naraţiuni sociale şi de moravuri din literatura perioadei contemporane, SF-ul moşteneşte şi lărgeşte procedura utopică de a da prioritate exprimării unui univers coerent şi autosuficient, construcţiei căruia li se subordonează de obicei acţiunea şi personajele. Luând în considerare această ficţionalitate foarte marcată, s-ar putea crede că poezia, în accepţia sa obişnuită de mai bine de un secol, nu prea are ce căuta în SF, dar nu este chiar aşa. E oare necesar să amintim că însuşi Mallarmé, împotriva propriilor teorii, a publicat în 1876 „Le phénomène futur", un exemplu magistral atât al poemului în proză cât şi a literaturii de anticipaţie, cu imaginea unei lumi ce nu mai percepe frumuseţea? După el, un alt autor canonic, Henri Michaux, a scris nişte „Nouvelles de l'étranger" (1952) în care se descriu, folosind tiparele poemului în proză şi cu mult umor negru, mai multe societăţi distopice ale viitorului. În cadrul curentului internaţional din *New Wave*, care a favorizat atât de mult experimentele literare în SF, putem semnala *Les Chasseurs du temps* (2010, după publicaţii individuale între 1982 şi 1989), al lui Daniel Walther, volum reunind o serie de poeme în proză situate în universul dintre SF şi fantezia trilogiei sale al eroului Swa.

Walther a scris, de asemenea, şi unele povestiri ştiinţifico-fantastice care ar trebui considerate lirice datorită

1 Chiar dacă mai mulţi eruditi importanţi au încercat să încorporeze naraţiunea discursului liric, tradiţia critică a modalităţii lirice consideră această narativitate ca secundară şi auxiliară. Într-un poem liric, nu este vorba de a povesti o poveste cu început, desfăşurare şi încheiere, explicit sau implicit, ci de a oferi un peisaj mental sau real prin prisma unui tip de discurs cu unele caracteristici proprii, diferite de cele ale naraţiunii, în proză sau versuri. Aceste caracteristici sunt definite de Werner Wolf într-un mod sistematic şi destul de complet în „The Lyric – an Elusive Genre: Problems of Definition and a Proposal for Reconceptualization", *Arbeiten aus Anglistik und Amerikanistik*, 28 (2003), p. 59-91, în p. 78-79.

2 Ángeles Ezama Gil semnalează în „El cuento y el poema en prosa: El *relato lírico*", *El cuento de la prensa y otros relatos: Aproximación al estudio del relato breve entre 1890 y 1900*, Zaragoza, Universidad de Zaragoza, 1992, p. 62-66, următoarele: „El protagonista de estos relatos puede ser un ser humano implicado en un tenue hilo argumental que justifique su presencia en el relato, la naturaleza personificada, o algún ente inanimado personificado. El ser humano, en primera persona, es siempre un individuo pasivo, a cuyo través nos llegan las sensaciones visuales y auditivas que la contemplación de una realidad sorprendente despierta" [Protagonistul acestor povestiri poate fi o persoană implicată într-un fir subţire al poveştii care justică prezenţa sa în povestire, natura personificată sau vreo entitate neanimată personificată. Aceasta, la persoana întâi, este mereu un individ pasiv, prin care percepem senzaţiile vizuale şi auditive pe care le trezeşte contemplarea unei realităţi surprinzătoare] (p. 65-66). În plus, „se presta una especial atención a la elaboración estilística" [se acordă o atenţie specială elaborării stilistice] (p. 63).

3 Cele menţionate se bazează în mare pe cartea lui Dominique Combe *Poésie et récit: une rhétorique des genres*, Paris, José Corti, 1989.

stilului retoric bogat al scrisului experimetal şi subiectivismului viziunii sale, precum cele intitulate „Des lunes endouillées pour veiller la planète mourante” (*Requiem pour demain*, 1976) şi „Souvenirs de la Guerre de Cristal” (inclus ca text semiotic autonom în romanul *Le Destin de Swa*, 1982). Ambele texte sunt scrise la persoana întâi, ceea ce evidenţiază subiectivitatea abordării lor, a cărei vehemenţă emoţională le apropie de asemenea şi de liric, astfel încât acţiunea care determină naraţiunea se prezintă filtrată prin emotivitate. Chiar elementele producătoare de ficţionalitate (cadru, motive ale povestirii, acţiuni ale personajelor, etc.) apar ca disimulate, într-un fel asemănător celui în care un poem liric tinde să ascundă caracterul concret al anecdotei care îi stă deseori la bază. O procedură similară este folosită şi în alte povestiri lirice în limbi romanice, cu temă ştiinţifico-fantastică sau similară, precum „El fin de un mundo” (1901), a lui Azorín; „La terra chi brucia. Fantasia in tempo di marzo morbido” (1919), vis apocaliptic al lui Ernesto Ragazzoni; clasicul text despre existenţa altor dimensiuni „Où? (Document)” (*L'Autre Côté*, 1928), al lui Claude Farrère, sau povestirea astronautică retoromană „Inua vi?” (*Ballas da savun*, 1970), a lui Anna Pitschna Grob-Ganzoni, fără să uităm câteva dintre textele incluse în volumul *Aporisticon* (1981/2012), al lui Mihail Grămescu, precum „Sferoidul cu sentimente”, „Neotenia”, „*Paradygmatykopolis*” şi „Marea migraţie (Structura conceptului estructural)”. Cu toate acestea, niciuna dintre aceste povestiri nu apare denumită în mod expres de către autori ca lirică, contrar poemelor (*poèmes* în textul original) în proză de Mallarmé sau Walther. De fapt, povestirea lirică nu are o tradiţie exegetică atât de extinsă ca şi poemul în proză, care este un gen mult mai definibil şi definit, astfel că recunoaşterea povestirii lirice este deseori în responsabilitatea criticului[4]. În pofida acestei neclarităţi, trebuie afirmat că toate textele mai sus menţionate se aseamănă prin stil şi atmosferă, deşi nu am găsit decât o povestire lirică cu subiect SF care să semnaleze în mod expres, la nivel pragmatic, caracterul său poetic, şi anume „Cătălina” (1962), a lui Gheorghe Săsărman. Chiar dacă ar fi doar pentru aceasta, textul în cauză ar merita să fie comentat, indiferent de valoarea sa estetică mai mare sau mai mică. În plus, studierea lui se poate justifica şi prin importanţa lui istorică în SF-ul literar din România, în care a reprezentat un punct de reper, sincronizându-l cu cel mai inovator SF internaţional al momentului, cel numit în ţările anglosaxone *New Wave*.

Trebuie să fi fost o surpriză faptul că un oarecare Săsărman, tânăr student la arhitectură, fără vreo operă anterioară, s-a impus în faţa unor scriitori cu renume mai mare în cercul SF-ului contemporan şi a câştigat un premiu important într-un concurs internaţional la care au participat scriitori din diverse ţări ale blocului sovietic, ceea ce a dus la publicarea sa în principala revista românească de gen[5] şi, mai apoi, într-o antologie cu texte aparţinând autorilor premiaţi din acele ţări[6]. Acest succes a ghidat cariera sa literară de-a lungul anilor, căci primele sale romane şi colecţii de povestiri aparţin acestei modalităţi literare, până când a putut demonstra, prin prima publicare (cenzurată) a volumului *Cuadratura cercului* (1975) la o editură de literatură generală (Dacia), că era un scriitor capabil să practice feluri foarte diferite de scriere, cu aceeaşi varietate ce caracterizează oraşele imaginare ale acelui volum de seamă. Totuşi, majoritatea dintre ele prezintă numeroase elemente poetice, până în punctul în care descrierile diverselor oraşe se apropie de poemul în proză. Aşa a reapărut, chiar dacă într-un mod mai controlat decât în „Cătălina”, latura de prozator liric a autorului, care rămăsese ascunsă în volume anterioare, ca *Oracolul* (1969), în care povestirile corespund într-o măsură mai mare aşteptărilor unei naraţiuni ştiinţifico-fantastice convenţionale. Această represiune a lirismului autorului s-a relaxat ulterior, permiţându-i să ajungă la un mare echilibru stilistic în-

4 În studiul deseori citat al lui Jean-Yves Tadié despre naraţiunea lirică, intitulat *Le Récit poétique* (Paris, PUF, 1978), nu se prezintă o serie clară de caracteristici într-adevăr diferite faţă de alte tipuri de naraţiune, în special romanul autoficţional şi psihologic la persoana întâi. Cartea este mai degrabă un eseu poetic despre diverse romane considerate *lirice* de către autor. Acesta, neţinând cont aproape deloc de povestirile lirice, a căror concizie permite păstrarea tensiunii poetice într-un mod similar poemului scurt predominant în poezia lirică, nu şi-a oferit lui însuşi posibilitatea de a lucra cu un corpus mai compact, din care s-ar fi putut desprinde mai uşor o definiţie acceptabilă a povestirii poetice (în sensul modern obişnuit al cuvântului). Acest fapt nu împiedică recunoaşterea dificultăţii extreme a sarcinii, pe care este de dorit ca cineva să o ducă curând la capăt într-o formă mai convingătoare.

5 *Colecţia Povestiri Ştiinţifico-Fantastice*, 193 (1962), p. 23-31.
6 *Întâlnirile viitorului*, Bucureşti, Tineretului, 1963, p. 142-151.

tre cerinţele fluenţei narative şi tentaţiile plăcerii retorice aduse de un limbaj bogat, ale cărui excese din „Cătălina" s-au redus apoi considerabil, chiar dacă fără a pierde niciodată gustul pentru cuvântul ales din dorinţa de a intensifica la maxim puterea lui conotativă şi sugestivă, adică, *lirică*. Din acest punct de vedere, acea povestire poematică are o importanţă considerabilă în devenirea autorului şi a operei sale .

Dacă considerăm situaţia genului în 1962, putem observa că importanţa lucrării „Cătălina" nu este chiar nesemnificativă ca precursoare a curentului cel mai original şi productiv în opere de mare calitate estetică în SF-ul românesc. Pentru prima dată, o povestire care se opunea radical SF-ului tehnicizat şi doar funcţional în scrierea sa, până atunci prevalent, a obţinut recunoaşterea unui juriu naţional şi internaţional. Mai târziu urmau să apară marile opere aparţinând unui curent considerat de Mircea Opriţă un soi de „coordonată poetică" în istoria genului în România. Aşadar, „semnele poeziei marchează scrieri de vârf din SF-ul contemporan"[7], după cum arată opera lui Vladimir Colin sau Horia Aramă în România, în paralel cu *New Wave-ul* anglosaxon contemporan. Pe lângă faptul că este cel mai timpuriu exemplu românesc al acestui curent, apariţia lucrării „Cătălina", în astfel de condiţii, a deschis, de fapt, porţile publicării unui SF caracterizat printr-un stil mai exigent şi poetic decât al povestirilor inginereşti anterioare. Revoluţia pe care putea să o presupună a fost, pe deasupra, conştientă. Săsărman nu s-a limitat să introducă în secret o nouă retorică în cadrul SF-ului predominant pe atunci în ţara sa, ci a arătat-o clar ca lumina zilei. „Cătălina" nu era nici măcar o povestire, ci un poem. Titlul însuşi şi epigraful luat din clasicul poeziei naţionale, basmul în versuri *Luceafărul* (1883) al lui Mihai Eminescu, indicau că textul avea un referent poetic, nu doar ştiinţifico-fantastic. Era vorba despre îmbinarea lirismului cu anticipaţia, aşa cum anunţa subtitlul, „Poem din secolul al XXII-lea", care nu este lipsit de ambiguitate: textul este o viziune poetică a unui succes viitor, sau mai degrabă o traducere a unui poem scris în acel secol viitor şi cunoscut în mod miraculos de către poetul de azi, ca şi în alte exemple europene de poezie anticipată[8]? Indiferent că era un lucru sau altul, tonul prozei din „Cătălina" nu putea lăsa loc de îndoială, chiar de la primul paragraf.

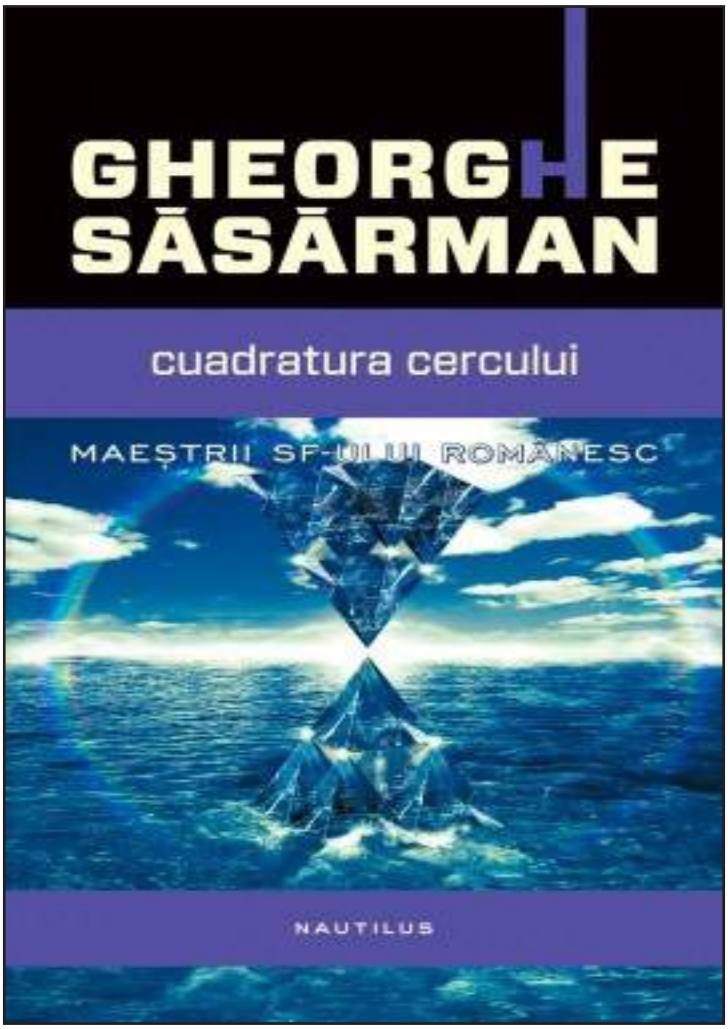

Adjectivizarea bogată şi decorativă ce însoţeşte practic fiecare substantiv din cele patru rânduri ale paragrafului (de exemplu, „spicele coapte, plecate sfios", cu adjectivul final care le umanizează), ordonarea cuvintelor pentru a obţine efecte arhitectonice armonice şi, mai ales, structura paralelă a celor trei fraze, toate începând cu o variantă a pronumelui personal la persoana întâi, ca şi cum ar sublinia de la început subiectivitatea abordării, sunt toate indicii ale unei proze voluntar poetice şi a unei perspective intenţionat lirice. Restul textului continuă, cu variaţii în retorică, o schemă asemănătoare, folosind emfatic pronumele personal la persoana întâi ca semn distinctiv. Nu este vorba, totuşi, de un poem în proză aparţinând SF-ului, gen care există şi în România (de pildă, „Nomazii", publicat în volumul din 1999 intitulat *Chipul pământului*, al lui Ovidiu Petcu), deoarece poemul în proză creează lumile sale ficţionale mai ales prin descriere. În „Cătălina" există un fir al povestirii definit, o acţiune desfăşurată în timp şi, drept urmare, naraţiune. Existând naraţiune, vorbim de o povestire, adică, de o *povestire lirică*. Partitura vocii feminine care vorbeşte în „Cătălina" nu

7 Mircea Opriţă, *Istoria anticipaţiei româneşti: un capitol de istorie literară*, Iaşi, Feed Back, 2007, p. 171.

8 Printre manifestările cele mai curioase ale literaturii de anticipaţie se numără criticile literare ale viitorului, printre care se pot menţiona două exemple importante despre poezie. Unul dintre primele şi cele mai cuprinzătoare este intitulat „A prophetic account of a grand national epic poem, to be entitled *The Wellingtoniad*. and to be published A.D. 2824", publicat cu o mie de ani înainte (1824) de către celebrul istoric Thomas Babington Macaulay pentru a ironiza ultimii poeţi epici clasicişti şi care se prezintă ca un rezumat critic detaliat al intrigii unei epopei în vers tradiţional şi mai degrabă mincinoase despre Napoleon şi învingătorul său englez, cu viaţa autorului poemului imaginat de Macaulay. În secolul XX, poetul avangardist René Daumal a scris în 1942 un studiu şi antologie a „Quelques poètes français du XXVe siècle" (publicat postum în *Chaque foi que l'aube paraît*, 1953) ca exerciţiu de critică ficţională pentru a satiriza, din perspectiva viitorului, poezia contemporană.

se limitează la prezentarea emoţiilor, chiar dacă acestea determină atât perspectiva adoptată cât şi registrul formal al textului, a cărui retorică urmăreşte intensificarea efectului sentimentelor expuse, conferindu-le o mai mare impresie de realitate. Această voce, profund ancorată în propiul său eu liric, spune o poveste relatându-şi frământările.

„Cătălina" dezvoltă o versiune ştiinţifico-fantastică a motivului central al poemului eminescian al tragediei lipsei de concordanţă între interesele intelectuale ale unor îndrăgostiţi. Femeia ce povesteşte propria sa viaţă este o arheoloagă, care repetă o dată şi încă o dată, ca un laitmotiv, tema atracţiei sale pentru Pământ şi trecutul acestuia, cu aluzii frecvente la culturile antice pe care doreşte să le cunoască îndeaproape, într-un gen de fuziune cu planeta, cu natura sa (abundă astfel imaginile cu peisaje) şi cu pietrele sale, inclusiv cele lăsate de umanitate de-a lungul istoriei. Acest sentiment de înrădăcinare contrastează cu atitudinea iubitului ei, un astronaut atras mereu de spaţiile cosmice, de tot ce oferă universul ca obiect de explorare. Întoarcerile sale pe Pământ sunt temporare, pauze între două călătorii cosmice, până când, în final, o expediţie spre Alfa Centauri îl va despărţi definitiv de iubită. Astfel, în timp ce dragostea acesteia este solidă, ca şi solul pe care îl iubeşte, cea a bărbatului este, tragic pentru ea, un interludiu, prin care se reface, într-o înfăţişare futuristă, acel izvor de *pathos* tradiţional ce reprezintă frustrarea femeii care iubeşte mai presus de toate, faţă de convingerea intimă că pentru bărbat există alte sentimente mai puternice (de exemplu, dorinţa de a se afirma prin fapte, aici explorarea spaţială). Cu toate acestea, nu trebuie ca prezentarea femeii în „Cătălina" să fie considerată patriarhală. Chiar dacă atitudinea ei în text se caracterizează prin pasivitatea proprie a vocii protagonistei tipice povestirii lirice, iubita are, de asemenea, o viaţă profesională şi interese intelectuale proprii, şi sunt tocmai acestea cele care sporesc durerea lipsei de concordanţă, din moment ce emoţiei şi dorinţei i se suprapun respectul intelectual pentru activitatea bărbatului care deschide lumi. Finalul textului sintetizează tragedia acestui conflict emoţional, atunci când evidenţiază, prin faptul însuşi, că este singura replică de dialog transcrisă, că femeia va aştepta întoarcerea iubitului, chiar dacă aceasta este doar o iluzie înşelătoare, pentru că viaţa ei va rămâne suspendată în aşteptarea unei întoarceri, care nu se va întâmpla. O astfel de atitudine se poate considera naivă sau de un patos sublim, în funcţie de sensibilitatea fiecărui cititor (şi, desigur, a fiecărei cititoare).

Între timp, într-un mod negativ, este evidenţiată, de asemenea, şi indiferenţa masculină prin schimbarea vocii în ultimele două paragrafe din „Cătălina", despărţite de restul poemului printr-un asterisc. În acestea, stilul este în continuare bogat poetic, dar abordarea textului se schimbă radical. Nu mai este autorul masculin cel care adoptă o voce şi un punct de vedere feminin, după părerea mea, cu destulă delicateţe şi succes, ci acum naraţiunea primelor etape ale călătoriei rachetei, cu cei şapte membri eroici ai echipajului său, se face la persoana a treia, o persoană a treia, care adoptă perspectiva masculină a cuceririi şi care se prezintă ca universală: expediţia duce cunoaşterea spre perfecţiune „pe căi drepte", în timp ce „în inima omenirii, inimile oamenilor ritmează năvalnic un cântec nou, de biruinţă". Durerea femeii, care aşteaptă, este redusă la tăcere prin acel cântec ce confundă masculinitatea cu universalitatea într-un fel care poate fi la fel de bine o concesie faţă de optimismul spaţial al epocii lui Sputnik-ului cât şi o sugestie a contrastului ironic dintre imnul eroismului şi cântecul de dragoste dedicat Pământului, într-un mai mare detaliu şi cu vădită sinceritate, de către femeia părăsită.

Se poate considera, aşa cum scrie M. Opriţă, că tragedia trăită de ea din cauza eroului explorator face ca personajele respective să intre „în tiparul unei convenţionalităţi simbolice, care le condamnă la încremenire hieratică, la schemă", în măsura în care ambele întruchipează simbolic moduri opuse de a-şi trăi existenţa. Totuşi, lamentarea feminină ajunge la o rezonanţă umană care anulează pericolul de schematism alegoric. Dacă „Cătălina" poate să dezamăgească din punct de vedere literar nu este datorită simbolismului[9] sau încărcăturii emoţionale, ci deficienţelor aduse de „juvenila naivitate a textului"[10] ca atare, deci ca produs lingvistic. Insistenţa până la exces a trăsăturilor poeticităţii dezvăluie naivitatea celui care doreşte ca scopul său estetic să rămână foarte clar şi o face, pe deasupra, cu un stil poematic mai degrabă convenţional, aducând aminte de stilul dulceag al lirismului romantic, eminescian, care sună câteodată cam adolescentin, ca şi multe poeme ale însuşi bardului naţional român, din care nu se exclude nici *Luceafărul*. Este deci o problemă de stil, nu de abordare sau de percepţie, căci viziunea femeii pe care o vehiculează „Cătălina" este mult mai respectuoasă cu ea şi mai puţin tradiţională decât în poezia lui Eminescu. Este vorba, pur şi simplu, de un stil imatur, tipic perioadei de învăţare literară a autorului, care, mai apoi, se va dovedi unul dintre marii stilişti ai SF-ului românesc. În plus, chiar acea naivitate şi acea repetare din teama de a nu fi înţeles sunt tocmai cele care fac din „Cătălina" un exemplu paradigmatic de *povestire lirică* ca gen de ficţiune independentă, de la subtitlu până la ultimul rând.

Traducere din limba spaniolă
de ***Claudia E. Stoian***

9 Tocmai povestirea lirică se caracterizează prin caracterul său simbolic, din moment ce „[l]e récit prend la force du poème grâce au symbole; il lui offre, cependant, l'ampleur de sa structure, un espace, une durée plus allongés, distendus; il le recouvre aussi des éléments proprement romanesques que le poème ne poursuit pas" [povestirea capătă forţa poemului datorită simbolului, care îi oferă, totuşi, amplitudinea structurii sale, un spaţiu şi o durată mai prelungi şi destinse, pe lângă faptul că îl acoperă cu elemente strict romaneşti pe care poemul nu le urmăreşte], conform Tadié (*op. cit.*, p. 167). În rest, perioada de tranziţie dintre secolele XIX şi XX, care a fost epoca a ceea ce se numeşte internaţional de obicei simbolism, a fost, de asemenea, marea epocă a povestirii lirice. Este suficient să menţionăm că în acel mediu literar a apărut una dintre operele româneşti de seamă ale genului, extrem de simbolica „Pribegire" (1890), a lui Iuliu Cezar Săvescu.

10 Opriţă, *op. cit.*, p. 251 (ambele citate).

Numărul 193 din **Colecția Povestiri Științifico-Fantastice**, în care a apărut povestirea "**Cătălina**", debutul literar al lui Gheorghe Săsărman

GHEORGHE SĂSĂRMAN

CĂTĂLINA

- poem din secolul al XXII-lea -

„Porni Luceafărul. Creșteau
În cer a lui aripe,
Și căi de mii de ani treceau
În tot atâtea clipe.”

Mie mi-e drag Pământul. Mi-s dragi mușuroaiele lui și crenguțele strâmbe, spicele coapte, plecate sfios, și tremurul vesel al florilor. Îmi plac munții, turlele ofilite ale schiturilor și verdele umed al ierbii.

N-am putut pricepe pe atunci ce te atrăgea pe tine acolo sus, spre bolta netedă a cerului, pe care stelele bizare par puncte risipite în grabă. Pentru mine toate aveau același nume și erau la fel de departe toate. Tu le-ai botezat cu nume ciudat sunătoare, stârnite de undeva din epopeile vechii Elade, și te străduiai să mă înveți și pe mine.

Acum ai plecat și mi-ai spus că o să culegi stele să mi le prinzi pe umeri și te-am crezut. Și mi-ai mai spus că o să te întorci târziu, și nu înțeleg de ce, căci, uite, eu pot să ating stelele cu mâna.

Dacă veneai cu mine, te-aș fi dus pe cărări ascunse către vremea vrăjită a baladelor, și mai departe, pe sub bolți afumate, până în vârful străjuit de furtuni al cetăților de piatră. Și-ți închideam pleoapele, să vezi și tu lumina neagră cum curge în peșteri peste morminte rămase de cine știe când. Ți-aș fi arătat comoara regilor vizigoți și bârlogul ursului care o păzește de zeci de veacuri. Te-aș fi purtat de mână pe străzile pavate cu lespezi fierbinți ale Romei sau prin labirintul vechiului Bizanț, să auzi vorba domoală a străbunilor noștri.

Ai plecat. Mirajele mele te-au ispitit mai puțin decât Calea încă neumblată a Laptelui. Se vede că te atrăgeau spre ea tainice promisiuni ale vreunui Statu-Palmă-Barbă-Cot...

Când te-am cunoscut mi-ai spus povești frumoase și mi-au plăcut. Dar le-ai luat cu tine. Credeam că le-am învățat pe de rost. Și m-am înșelat. Când vii să-mi spui din nou poveștile tale?

Îți amintești cum ne plimbam pe sub bolți de frunziș, ținându-ne de mână? Cum ne luam la harță pentru fiecare firicel de nisip de pe alee, pentru fiecare petală? Și parcul bătrân, în care ne ascundeam de lume, și covorul fermecat al ierbii, și trunchiurile noduroase, de basm, ale castanilor? Și băncile, eternele lui bănci, pe care nu e loc niciodată?

Multă vreme n-am știut cine ești și cu ce te ocupi. Pe atunci studiam încă, inițiindu-mă în tainele pietrelor vechi și ale inscripțiilor, ale bănuților înnegriți de vreme și ale cioburilor pictate. De câte ori te întâlneam, aveam grijă să port sub braț un volum gros, cu scoarțe roase, să par mai serioasă. Și tu îmi admirai silința și râdeam în sinea mea de mirarea ta naivă. Te-am învățat să deosebești un capitel doric de unul egiptean sau o coloană ionică de una persană. Tu te munceai să reții că cetățile dacice aveau ziduri alcătuite după meșteșuguri celte. Iar când te întrebam dacă sunt mai frumoasă decât Nefertit, tăceai încurcat, neștiind ce să-mi răspunzi ca să-mi placă.

Mi-ai spus apoi că vei lipsi câtva timp. Nu te-am întrebat unde te duci. Lacul era atât de încărcat de visare, că nu mă mai gândeam la nimic. Îți simțeam mâna lunecându-mi prin păr și priveam la unda care rămânea în urmă, trecând verzuie pe lângă vâslele nemișcate. Știam că apa lină a lacului ascunde în ea privirile oglindite ale multor luntrași și așteptam înserarea ca să deslușesc șoapta plânsă a sălciilor.

În seara aceea eram pământ și apă și n-a avut cum să mă mire purtarea ta ciudată. Mi-am amintit-o abia a doua zi, citindu-ți întâmplător numele pe lista membrilor expediției „Saturn 10”.

Multă vreme nu mi-a venit să cred că tu erai acela. Nu mi-ai pomenit niciodată că ți-ai împletit viața cu razele toarse ale stelelor. Și nu puteam bănui că pașii tăi se îndreaptă atât de nemăsurat de departe.

Apoi am primit primul tău mesaj. Am priceput, în sfârșit, că ne despărțeau milioane de kilometri. M-am supărat. M-am supărat pe cer și pe astre, pe gângăniile acelea argintii, care mi te-au răpit, și pe lumina Soarelui, care te întovărășea în lunga ta călătorie. Eram, poate, geloasă...

Nu ți-am răspuns. Nici la mesajul următor, nici la celelalte. Aș fi vrut să te uit. Știam că aștepți de la mine un semn de viață, că ți-e dor și ție de cerul nostru albastru, dar eram supărată. Aș fi vrut să te uit. M-am cufundat în cercetarea răbdătoare a vestigiilor unor civilizații apuse. Făceam o lucrare despre statuile din Insula Paștelui și mă pierdusem cu totul printre tratate, jurnale de călătorie și albume.

Nu puteam să-ți iert că nu mi-ai spus și mie, să știu, care sunt cărările tale. Nu puteam să-ți iert că ai plecat așa, fără să-mi spui nimic. Nu puteam să-mi iert că, de vraja lacului cuprinsă, nu ți-am deslușit în privire dorința de a-mi vorbi. Ai tăcut. Abia apoi am înțeles ce te oprea să-mi vorbești despre tine. Te cunoștea o lume întreagă, o lume întreagă te admira, iar eu nu știam nimic. Și nu m-am priceput să ghicesc ce se ascunde îndărătul privirii tale ciudate. Degetele mâinii tale tremurau, lunecându-mi prin păr, iar gândul meu nu tremura. Nu, nu puteam să-ți iert plecarea către lumea înaltului. Eu mă obișnuisem să fiu scafandru în vreme. Tu erai zburător. Nu puteam să-ți iert...

Dar te-ai întors. Te-ai întors la mine și ți-am citit pe buze răspuns la toate întrebările. Ți-am înlănțuit umerii lați cu brațele și, privindu-te în ochi, te-am iertat.

Apoi, mână în mână, am luat-o la fugă pe străzi, printre siluetele clădirilor și, ca să scap de bâzâitul aerobuzelor, te-

am dus în pădure. Se făcuse toamnă, și frunzele erau atât de colorate, încât semănau cu fluturii junglelor. Te-am bătut cu frunze și n-ai izbutit să mă prinzi, căci tulpinele erau prietenele mele și-ți încurcau pașii.

A urmat un an lung și plin cu trăirea halucinantă a întâmplărilor dintre vis și faptă. Mă așteptai în fiecare zi să ies de la institut, și pe drum spre casă ne împărtășeam, pe rând, gândurile. Eu mi-aș fi dorit să aflu obârșia misterioasă a neamului etrusc și a culturii sale. Tu visai să descoperi o lume nouă, în care să viețuiască alți oameni, frați cu noi în aceeași mare familie. Și îmi spuneai mereu că nu înțelegi ce găsesc eu frumos în pietrele moarte printre care mă îngrop.

Pe tine nu te puteau atrage pietrele acestea. Tu te simți în largul tău numai acum, când pântecele uriaș al unei făpturi metalice te poartă, cine știe unde, în labirintul nesfârșit al spațiului. Pentru tine desfătarea cea mai adâncă este veșnica nesiguranță a exploratorului, spre care te mână irezistibil imboldul firii tale fără astâmpăr. Și chiar când trupul ți-l știam alături de mine, gândul ți-era dus departe, pe orbitele capricioase ale zborurilor trecute și viitoare. Tu ai supt putere din inima Pământului, spre a te arunca în abisurile Universului, la întrecere cu mintea înaripată a visătorilor strămoși. Viața pământeană e prea strâmtă pentru tine, tu te-ai născut pentru orizonturi nețărmurite și drumuri neîncepute, pentru împlinirea năzuințelor semețe ale semenilor tăi.

De aceea ți-e greu a înțelege ce mă leagă pe mine de de acest Pământ. Pentru cât ai de umblat nu-ți ajunge o viață de om și n-ai timp să privești în urmă. Dar să știi că vederea cărării străbătute este și ea măreață și plină de mută satisfacție.

Eu nu cunosc spectacol mai de mirare minții ca valea prăpăstioasă a urcușului ce ți se așterne la picioare privind din vârful cucerit al unui munte. Și veacurile sunt un urcuș, sunt cel mai greu urcuș pe care l-au învins oamenii. De la înălțimea celui din urmă admir cu înlăcrimată mândrie drumul, de la primul pas făcut pe două picioare, în chip de nouă și de neînvins vietate, și până la zborul tău, care nu se poate măsura cu nimic încă.

Acolo, în vâlcelele și poienile acoperite de ceață ale văilor, s-a hotărât soarta noastră, a tuturora. Acolo prima creangă frântă, prima piatră au folosit drept armă și unealtă, acolo a fost îmblânzită energia dătătoare de viață a focului, acolo a început natura să simtă că are stăpân.

Am îndrăgit copilăria aceasta fără grai a omenirii, jucăriile ei stângace, strâmbate de vreme. Am îndrăgit taina pietrelor cioplite și a oaselor sfărâmate și vraja primului zid adăpostitor de viață, mărturii tăcute ale unor întâmplări de demult, care vor rămâne mereu necunoscute. Am îndrăgit cetățile greoaie ale hitiților, masivele zigurrate asiriene și ruinile de marmură ale însoritei Acropole.

Tu nu știi fiorii pe care urmele reci ale pașilor lui Caesar ți-i dau și nici ciudatul tremur la vederea locurilor de petrecere și județ ale teribililor țari. O nebănuită-ncântare îți învăluie ochii în fața dantelăriilor migăloase ale cioplitorilor în piatră și lemn. Umbre mărețe îți însoțesc plimbarea pe sub inscripți vechi, cu litere chirilice încrustate în calcar. Și parcă auzi sunet de pinteni și armuri, strigăte de luptă și ropot de copite.

Îmi ascultai visarea și zâmbeai cu bunătate. Nu m-ai contrazis niciodată. Dar ghiceam după privirile tale că alte minuni au preț în ochii tăi, și mi-era ciudă. Și-mi spuneai, într-un târziu, că urcușul de care-ți vorbesc e udat cu lacrimi și sânge, că sub frunza codrilor albesc oase. Îmi spuneai că străvechile piramide sunt tăcute gropi comune ale unor popoare de robi.

În ziua când am împlinit douăzeci de ani mi-ai dăruit o carte. O păstrez. O carte despre prima călătorie în Lună. Am citit-o și mi-a plăcut. Și drept erou mi te închipuiam pe tine. Nu mi-ai scris nimic pe copertă. Aș fi dorit, poate, să-mi scrii ceva. Ceva din suflet, care să-mi amintească mereu de tine.

Ziua mea de naștere... Împlineam douăzeci de ani...

A venit lume multă la noi, mai multă ca niciodată. Ai venit și tu. Era primăvară, și în răcoarea serii stăteam toți pe terasă. M-ați rugat să dansez. Mi-ați făcut loc și, împlinindu-vă voia, am dansat. Un dans vechi, din vremea celor dintâi expediții. Un dans care povestește despre oameni și despre iubire. Și, legănându-mi ușor trupul în ritmul melodiei, când trist și neted, ca un amurg de toamnă, când înfocat, trăiam o indefinibilă mândrie. Poate mândria de a fi om, de a fi întruparea perfecțiunii. În dansul meu își uneau glasul și munca aspră a vechilor truditori, și duioasa veghe a mamei, și versul slobod al poetului. Tu mă priveai mereu în ochi, voind să-mi dai curaj. Iar când am isprăvit, tata m-a îmbrățișat cu dragoste, ca pe vremea când aveam zece ani, și m-a sărutat pe frunte.

Apoi fiecare a povestit, furând din timp, câte-o întâmplare din viața lui. Lumea a râs, a petrecut, a cântat și a dansat. Târziu, după ce toți plecaseră la casele lor, te-ai dus și tu și te-am petrecut până departe.

În noaptea aceea n-am putut să adorm. Viața îmi părea atât de frumoasă, încât pluteam, cu gândul ușurat de greutatea trupului și liber să se întreacă în zbor cu caii năzdrăvani din poveste.

Și iar au trecut la rând zile multe și mi-ai spus într-o seară că vei pleca din nou. Mi-ai spus că te duci departe, dincolo de hotarele noastre, spre stele, să mi le aduci în dar. Și la întrebarea mea speriată mi-ai răspuns că drumul tău va ține un an, și încă unul, și încă... Credeam că glumești și am râs. Era însă adevărat. Dar eu nu voiam să cred.

Apoi am auzit de pregătirea expediției ,,alfa Centauri''. Pentru prima dată, oamenii urmau să părăsească ospitaliera familie a Soarelui, așternându-se la drum lung. Un drum lung, a cărui măsură numai lumina o cunoaște și o numără în ani. Un drum lung și plin de primejdii imprevizibile, păzit, ca în basmele copilăriei, de zmei și vrăjitoare. Iar temerarii feți-frumoși aveau să moară și să învie iar, trăgând pe sfoară o babă-cloanță ce se cheamă supraaccelerație. De multă vreme se pregăteau ei s-o înfrunte, încălecând năzdrăvani armăsari cu șapte trepte. De multă vreme învățau să moară sau, mai bine zis, să trăiască cufundați în somnul protector al temperaturilor joase. Și cum să bea apă moartă și apă vie, redobândind putere. Erai și tu printre ei. Din ziua aceea, râsul meu s-a ofilit. Seară de seară, înainte de a ațipi, udam cu lacrimi perna încălzită de obraji. Te-ai gândit oare tu, atunci, la mine?

Lunile de pregătire au trecut. Eu terminasem institutul și în febra examenelor nu-mi rămânea vreme tânguirii. Cunoscuții care știau de plecarea ta au început să-mi arate un ciudat respect. Nu știu dacă bănuiau ce se petrece în sufletul meu. Poate credeau că trebuie să fiu mândră că mă despart de omul meu drag. Dar eu eram o ființă ca oricare alta.

A venit clipa despărțirii. Și, după ce tăcusem atâtea zile,

am izbucnit în vorbe fără șir. Nu voiam să te dau. Tu erai al meu, și nimeni n-avea dreptul să mi te răpească. Te-am prins de braț și m-am lipit de tine. Aș fi preferat să plec și eu. Să te însoțesc pretutindeni, să-ți mângâi, descrețindu-le, cutele oboselii de pe frunte, să-ți înseninez gândul și zâmbetul... Știam că nu se poate. Armura voastră e prea grea pentru făptura mea slabă, clădită unei lumi în care balaurii trăiesc doar în poveste. Și, oricât curaj, oricâtă putere mi-ar fi dat apropierea ta, tot ar fi fost prea puțin.

Tu mi-ai spus vorbe blânde și înțelepte, să mă liniștești. Am tăcut. Vorbele tale îmi treceau prin trup fără să le aud. Le simțeam durerea numai și am reținut că îmi repetai mereu, ca unui copil, că te vei reîntoarce. Și am înțeles atunci că pleci cu adevărat. M-ai strâns la piept. Era ultima ta atingere. Am privit multă vreme în urma ta.

În ziua plecării am fost invitată și eu la Centrul de navigație. Amfiteatrul era plin. Cunoscuții îmi strângeau mâna în tăcere, unii cu un zâmbet bun și cei mai mulți cu admirație. Se făcu liniște. Pe ecranul uriaș începuse să se contureze inelul uriaș al stației-satelit, pe care vârful navei o străpungea ca un ax. O punte cilindrică lega racheta de corpul stației. Se făceau ultimele pregătiri în vederea plecării. În josul ecranului apărură cei șapte membri ai echipajului, în costume de un roșu aprins, cu reflexe metalice. În sală răsunau acordurile maiestuaoase ale imnului frăției.

Nu se ținu nici un discurs. Președintele Uniunii pentru navigația interstelară făcu tradiționalul apel și ură drum bun astronauților.

Eu priveam indiferentă și rece, parcă fără a pricepe ce se petrece sub ochii mei. N-am tresărit nici când ți-ai luat rămas bun, la rândul tău, de la noi toți, nici când, împreună cu ceilalți membri ai echipajului, ți-ai potrivit calota transparentă. Apoi imaginea voastră a pierit și nu m-am întrebat unde ești. Dar bănuiam că undeva, în interiorul fusului argintiu care se profila pe negrul rece al bolții, inima ta bate în același ritm cu inima mea speriată.

Beculețe verzi s-au aprins, și puntea telescopică se retrase încet, despărțindu-ne definitiv. Tu îți ocupai probabil locul în cabină, pregătindu-te pentru pornire. Și nu peste mult nava începu să străbată inelul strălucitor al stației. Pe măsură ce se îndepărta, o dâră luminoasă creștea în urma ei. Nava se micșoră lin, apoi dispăru cu totul, și ecranul se stinse.

Am rămas multă vreme cu ochii ațintiți în gol, nemișcată și fără să mă gândesc la nimic. N-am auzit nici aplauzele, n-am văzut nici când s-a golit sala. M-am trezit singură și m-am ridicat grăbită.

Apoi...

Dar ce-are a face ce-a mai fost apoi?

Acum perioada de acomodare se apropie de sfârșit. În curând, pleoapele voastre vă vor ascunde lumea și veți adormi, puțin câte puțin, până aproape de moarte. Apoi vor intra în funcțiune motoarele ionice, și abia atunci va începe adevărata călătorie. Iar timpul, îmblânzit de somnul vostru, își va domoli pasul și, luându-vă în șa, vă va purta către împărății necunoscute.

Și iată, aștept clipa când te voi vedea din nou, poate pentru ultima dată. Stau în fața stereoului nostru și din clipă în clipă trebuie să mi se dea legătura cu nava. E ultima emisiune.

Să-ți spun că mâine plec într-o expediție arheologică în Valea Nilului? Că timp de două luni mă voi îngropa acolo între coloșii de piatră ai mormintelor faraonilor sau că în fiecare zi mă voi strecura prin tainele-mpietritului Tut-Ank-Amon? Că voi aștepta la malul fluviului „sfânt" să treacă barca lui Osiris, cel fără de moarte? Dar pe urmă, pe urmă, zile, luni, ani la rând, ce voi face?

Să-ți spun că la noi e soare, că cerul e albastru și vara pe sfârșite, că iarba e verde și lacurile limpezi? Tu cauți acum alte lumi, pline de mister, unde, poate, soarele e roșu, cerul violet, vara veșnică, iar iarba albastră. Unde trupul, zdrobit de propria lui greutate, se târăște neputincios printre stânci aride ori poate unde o apă tulbure acoperă globul întreg al astrului amorțit. Lumi stranii, cu sori dubli sau stinși și cu taine care așteaptă să fie lămurite.

Ce să-ți spun?

Că oamenii vor fi mereu alături de tine?

Poate că în lumea pe care o cauți trăiesc oameni care-ți așteaptă sosirea și te vor înconjura cu iubirea lor. Poate că oamenii de acolo au nevoie de sprijinul tău, de sprijinul nostru, al tuturora. Ori poate că oamenii de acolo sunt răi și cruzi, și vor voi să te piardă. Ori poate că nici nu sunt oameni acolo...

Ce să-ți spun?

Dar iată că mi s-a dat legătura. Apăs pe butonul acesta și aștept.

Iată-te și pe tine. Zâmbești. Ca acum câteva zile, când neam despărțit. Doar ochii mari, albaștri, par mai obosiți. Făptura ta e aici, lângă mine, tridimensională și vie, dar iluzorie. Întind mâna, și degetele îți străbat substanța diafană a trupului, fără să te atingă.

Ce să-ți spun?

Clipele trec prețioase și stau fără grai. Și am atâtea să-ți spun! Și ridicând mâinile împreunate, rostesc, întâi abia șoptit, apoi tare, încă o dată și încă o dată:

- Te voi aștepta!...

Nu mai aud glasul crainicului, care îmi anunță sfârșitul convorbirii. Sfârșitul unei mult prea scurte convorbiri, pe care o urmează tăcerea neîndurată.

Te voi aștepta. Da, orice s-ar întâmpla, să știi că aici, pe Pământ, în mijlocul marii noastre familii, ființa mea, umila și mândra mea ființă, te va aștepta, chiar o viață întreagă te va aștepta, cu credința nestrămutată că te vei întoarce.

*

Undeva, pe bolta netedă a cerului, printre punctele sclipitoare ale stelelor, un atom de viață, legând știința de imaginație, s-a desprins de pe orbitele lui sedentare și a luat-o razna prin spațiu să-și caute menire nouă în alte sfere. Șapte inimi, înfrățite într-o coajă cosmică de nucă, sunt un mic univers viu, la fel de necuprins ca acela pe care îl răsfrânge, oglindindu-l. Bătaia lor înceată, abia perceptibilă, împinge cunoașterea pe căi drepte, spre desăvârșire.

Iar aici, în inima omenirii, inimile oamenilor ritmează năvalnic un cântec nou, de biruință.

(Colecția Povestiri Științifico-Fantastice, Nr.193/1962, p.23-31)

GHEORGHE SĂSĂRMAN

TREZIREA

Zgomot paroxistic, insuportabil, unind toate tunetele și trăsnetele de la facerea lumii încoace într-o unică bubuitură hohotitoare, amplificată și prelungită de ecoul infernal al lumii subpământene, care își deschide larg porțile – demențial hohot de râs al tăriilor, cu reverberații satanice, terifiante. Zgomotul îi sfâșie timpanele, pare să-i despice țeasta în țăndări, făcând-o să pulseze de durere. Trec clipe nesfârșite până când zgomotul se atenuează, puțin câte puțin, lăsând să se deslușească mai întâi o structură, o modulație repetată: bătăi de tobe gigantice, țipăt strident de trâmbițe, ori poate urlete de duh damnat, în stare să-i înghețe oricui sângele în vine. Pe neobservate, o linie melodică pune treptat ordine în tot haosul sonor, domolindu-l, supunându-l, substituindu-i-se. Mai întâi solemnă, sacramentală, melodia devine cu timpul mai senină, apoi de-a dreptul suavă, ca împletită din tânguiri de flaute, din acorduri de harfă, din triluri de pasăre măiastră, din voci angelice, feciorelnice, siderale. Se atenuează, se destramă și piere.

Liniște. O liniște deplină, ca în prima zi a Genezei. Împăcare senină cu soarta. Cu firea. Cu lumea. După tot zbuciumul vieții, o oază de pace sufletească. Nicio durere, nicio suferință, nicio dorință. *Ataraxie*: binele suprem? Întreaga zare e inundată de o lumină magică, venită de nicăieri și de pretutindeni, o lumină fără sursă și care nu lasă umbre, ca izvorând din fiecare ungher, din fiecare punct al spațiului. Ar putea fi lumina veșniciei, fără de început și fără de sfârșit, ar putea fi făgăduita împărăție a cerurilor. Nemurirea sufletului. Răsplata celor vrednici. Fericiți, fericiți, de trei ori fericiți cei săraci cu duhul! Yeșua se vede înconjurat de făpturi luminoase, în fantomatică plutire spre o destinație nedefinită, dar bănuită totuși, împlinire a unei statornice năzuințe, țel ultim al oricărei ființări, se vede călăuzit către tainica, uimitoarea contopire cu nemărginirea, cu infinitul, cu spiritul etern. Îl copleșește bucuria, o inexprimabilă bucurie – căci, iată, un chip i se dezvăluie, întreg, lumină din lumină, mai strălucitor decât miriade de aștri, și strălucirea nu-l orbește totuși, nu-l aneantizează în chiar aceeași clipă, ci îl umple de o beatitudine pe care nici măcar arhanghelii n-o cunosc. Aici firul se rupe brusc, iar râsul acela hohotește din nou, sardonic, lăsându-l să recadă în beznă și-n surzenie, pradă disperării negre, ca unul căruia i-a fost dată, numai spre a-i fi pe loc răpită, fericirea perpetuă.

Își retrăiește acum viața. Scenele se succed cu repeziciunea fulgerului, îi defilează impetuos prin fața ochilor minții, secvență cu secvență, unele de mult uitate, pierdute prin cine știe ce ungher al memoriei, rătăcite prin cotloanele întortocheate ale cugetului și scoase acum în mod miraculos la lumină. Să fie oare chiar trăirile lui? De multe s-ar putea îndoi, dar nici măcar n-are cum să-i dea prin minte o asemenea idee, căci iureșul anilor și al zilelor și al clipelor îi anihilează orice reflecție și orice început de intenție. Copilăria lipsită de griji din Nazara natală, joaca și ciorovăielile cu cei de vârsta lui, ucenicia timpurie pe lângă tatăl adoptiv, Yosef Tâmplarul... Nesfârșitele, istovitoarele ceasuri de trudă pe șantierele palatelor aristocratice din Tzipori, cărând cu spinarea pietroaie și bârne, uscând și arzând cărămizi, tăind și șlefuind plăci de marmură. Pe șantiere, acolo unde mocnea ura împotriva celor vânduți Romei, unde se mai evocau pe ascuns, cu admirație, isprăvile lui Yudas din Gamala, fiul lui Hizkiya, zis și Yudas Galileeanul, cel ce la moartea tiranului Herodes, supranumit cel Mare, ridicase pretenții la tronul lui David, iar mai apoi plătise cu capul îndrăzneala de a-i fi îndemnat pe iudei să se împotrivească recensământului ordonat de Quirinius. Acolo, urcând și coborând pe schele, năclăit de praf și de sudoare sub dogoarea razelor, acolo și atunci i-au încolțit lui Yeșua în suflet revolta și mânia, revolta față de toată nedreptatea lumii și mânia împotriva celor ce trăgeau pe față foloasele supușeniei, sacerdoți și farisei și vameși, de atunci voința de a redeștepta cauza eroului galileean. Ar zăbovi acum la câteo faptă de demult, încercând să-i pătrundă tâlcul ascuns, să-i afle răsunetul în cele petrecute mai târziu, dar șirul dezlănțuit al scenelor vieții i se derulează stihinic pe dinainte, fără putința de a-l opri, de a-l întrerupe, sau de a-l încetini măcar.

Și iată întâlnirea, decisivă, cu Botezătorul, Yohanan ben Zahariya, din neamul preoțesc Abiya, cel de la care el, dulgherul fără carte dar hărăzit geniului, deprinde nemaipomenit de repede nu numai învățătura patriarhilor și a profeților, ci și darul mult mai însemnat al tămăduirii, al vorbirii în pilde și al facerii de prozeliți, dar și har întru care își depășește curând dascălul; mai ales că acesta, neștiind sau nevoind a-și pune frână la vorbe, nici surdină, se procopsește într-o bună zi cu un pricaz de întemnițare din partea tetrarhului Herodes Antipas, întemnițare sfârșită prin acea descăpățânare la care nu se prea știe cine și ce a contribuit mai mult, grația Salomeei sau ranchiuna Herodiadei. Vestea uciderii Botezătorului se răspândește în toată valea Yardenului, iar Yeșua se vede nevoit să aleagă între a abandona totul și a purta el mai departe, cu riscul vieții, flamura dezrobirii Poporului Ales, vestind sibilinic apropiata venire a împărăției lui Yahwe – dar convins că orice iudeu va înțelege mesajul și-l va urma.

Tabloul se tulbură, scenele se învolburează, se suprapun, se întretaie, sunt zilele rătăcirii prin pustiu, ale indeciziei, ezitărilor, cumpănirii, zile și nopți bântuite de spaime și ispitiri, de coșmaruri și vedenii, sub imperiul cărora, în ceasuri prelungi de meditație, de introspecție, de dialog și dispută cu sine, prinde contur și se cristalizează cutezătorul plan al asaltului împotriva Templului, declanșator al revoltei generale. Odată hotărârea luată, nimeni și nimic nu-l mai poate opri, nu-l mai poate întoarce din drum – e drumul înfruntării deschise a prefectului Romei și a slujitorilor săi din Sanhedrin, drum plin de riscuri și primejdii, drumul Yerușalayimului, al biruinței, al gloriei, sau poate al înfrângerii și al morții. Acum nu mai e loc pentru șovăieli și lamentări! El intră călare, triumfal, în Orașul Sfânt, întâmpinat cu flori și cu ramuri de palmier, cu aclamații – Hoșia-Na! Hoșia-Na! – ca un veritabil

rege din stirpea lui David, provocare ostentativă, sfruntată, la adresa stăpânirii romane; iar când ajunge la Templu, își varsă ura, toată ura acumulată de atâta vreme, asupra zarafilor și neguțătorilor. *Este scris: casa mea se va numi o casă de rugăciune, dar voi ați făcut din ea o peșteră de tâlhari*! Pe ei îi alungă mânios cu lovituri de harapnic, le răstoarnă mesele și scaunele, iar noua provocare îi este adresată direct Marelui Preot, lui Yosef Bar Kayafa, principalul vinovat nu numai în ochii săi pentru abaterea de la adevărata, dreapta credință și, la fel de grav, pentru supunerea lașă față de cotropitorii păgâni. Este momentul adevărului, al adevărului tranșant, punctul culminant al asaltului: acum ori niciodată! *N-am venit să aduc pacea, ci sabia*! Răspândiți în tot orașul, învățăceii au consemn să agite spiritele, să cheme la arme, să stârnească răscoala: sărbătoarea Pesahului a adunat aici mii și mii de oameni, mulțimea e înfierbântată, o singură scânteie ar fi deajuns ca să provoace marea vâlvătaie, incendiul atotmistuitor. Dar nu se întâmplă nimic, absolut nimic – pe semne, situația încă nu-i coaptă, prea multe răzmerițe au dat greș, prea mulți falși Meșiahimi, lumea e temătoare, pretutindeni mișună iscoade, provocatori, sicofanți, unelte ale dezbinării, ale silniciei și ale împilării. Vor mai trece decenii până să dea clocotul pe de lături, pe dinafară, până să se reverse obida și furia mulțimii în teribilul Război Iudaico-Roman, când Templul va să fie făcut una cu pământul, și cu el tot orașul – pierdut Yerușalayimul! – dar el cum și de unde să știe, de unde?... Firul se rupe.

Urmărit de garda Templului, se refugiază în grabă în grădina Gat-Șmanim, la poalele Dealului Har haSetim, al Măslinilor, locul unde-l așteaptă învățăceii cuprinși de panică, gata să se lepede de el încă înainte de primul cântat al cocoșului, ba unul dintre ei chiar e pus să-l vândă (nici până azi nu-i limpede: pus de cine?) pentru câțiva gologani, pentru un pumn de arginți – întotdeauna se va găsi o coadă de topor, un trădător, o iudă, ca să pecetluiască soarta personajului tragic! Secvențele se precipită, apar gardienii, zelotul Yehuda Is-Qariyyot își deconspiră smerit maestrul, Șimon bar Yona scoate sabia, cea pretins adusă în locul păcii... Târziu, mult pea târziu, căci Yeșua s-a resemnat – *cei ce scot sabia, de sabie vor pieri* – vrea să-și cruțe învățăceii și se dă prins pentru ca ei să poată fugi, să spele putina, nici usturoi n-au mâncat nici gura... *Nu-l cunosc pe omul acesta*, zice Șimon, cel cică numit Kefa de către el, capul răscoalei eșuate înainte de a se fi dezlănțuit; Kefa adică Petros, sau piatră: *pe această piatră voi zidi Biserica mea*! S-o fi spus oare? S-o fi spus chiar el? Și iar se rupe firul, mai bine zis se deșiră, se desface în zeci și zeci de filamente scânteietoare, mirobolante, fiecare cu alt deznodământ; dar fără dramatism și fără de regrete. Deocamdată.

De parcă i-ar fi căzut un văl de pe ochi, se pomenește deodată desprins de propriul său trup inert, pe care-l poate contempla acum din exterior, ca pe un corp străin, știind totodată că-i al său, că îi aparține. Eliberat de constrângerile corporalității, imponderabil, îi vine să se zbenguie, să tot facă tumbe prin aer, trecând prin ziduri cum trec păsările cerului prin ceață sau peștii prin apele tulburi. Se deplasează ca prin salturi, cu viteza gândului, și e destul să se dorească într-alt loc pentru ca pe dată să se regăsească acolo. Îl încearcă un alt fel de bucurie, inocentă, copilărească, jucăușă, pură, fără niciun alt gând decât certitudinea că are să revină cândva în propriul trup, pentru a-i reda suflul vieții. Al cărei vieți? Al cărei vieți?!...

Aici firul se rupe de tot. *Restul e tăcere*. Beznă. Absență. Yeșua se simte ca alungat din rai, pedepsit a doua oară pentru aceeași vină, pentru vina de a se fi născut; retrimis în lume, în lumea reală, în lumea rece, străină și aspră, neîndurătoare, brutală. Și totuși acceptă verdictul, chiar dacă pare a nu-i promite decât suferință, o nouă suferință. O altă suferință, de bună seamă, căci nu există suferințe de același fel, identice, ci fiecare are lumea ei, legile ei, pricina și leacul ei – când are leac, ceea ce nu-i deloc sigur. Se supune destinului, oricare ar fi să fie: *facă-se voia ta*! Știe acum, da, *știe*, că misiunea lui încă nu s-a încheiat. Sau e cumva o altă misiune?

*

Deschide pleoapele, cu un efort teribil, de parcă ar ridica o lespede de mormânt cu brațele vlăguite ale celui readus în chip nesperat la viață. Lumina orbitoare îl silește să le închidă din nou, mai bine zis le lasă să cadă la loc, ca o cortină prăbușită sub propria greutate, restabilind întunericul binefăcător. Nici n-a apucat să vadă ceva. Aude însă glasuri, dar nu pricepe nimic. Doamnă doctor, doamnă doctor – Vesna se repede pe coridor, strigând surescitată – *Răstignitul* a înviat! Martha iese din alt salon și amândouă se apropie în mare grabă de patul lui Yeșua. A înviat, repetă mereu Vesna, mai potolită dar neîncrezătoare totuși, de parcă ar fi fost cu neputință, de parcă s-ar fi obișnuit cu gândul că pacientul nu-și va mai reveni niciodată, că nu va mai ieși din comă decât spre a-și da duhul, iar faptul că a deschis pentru o clipă pleoapele (și s-a nimerit ca ea să fie de față, ce întâmplare!) ar fi ținut de domeniul miracolului. Ești sigură că nu ți s-a părut? Sora șefă se simte oarecum jignită, cum să i se pară, a văzut chiar foarte limpede, era imposibil să se înșele. Doctorița aruncă o privire spre monitor, pulsul și respirația par normale, tensiunea arterială la fel, starea critică a fost depășită, zice ea mai mult pentru sine, și era firesc ca pacientul să se trezească odată și odată. Ca pentru a-i întări afirmația, acesta deschide din nou pleoapele, iar pe față i se citește mirarea, o mirare fără margini, de necomparat cu mirarea Vesnei, care rostește din nou, aproape în șoaptă, fascinată: a înviat, a înviat... *Adevărat că a înviat*, îi răspunde Martha, pusă brusc pe ghidușii, și simte cum i se ia o piatră de pe inimă. Să avem totuși grijă să nu ni se suie acum la ceruri!

Pentru Yeșua însă pare să înceapă un nou calvar. În cap i se învălmășesc gândurile, întrebări fără răspuns, imagini inexplicabile, vorbe fără noimă, de neînțeles, într-o limbă nemaiauzită. Se vede înconjurat de obiecte lipsite pentru el de orice semnificație, de orice utilitate rezonabilă, vegheat de făpturi cu înfățișare omenească, dar învești mântate foarte ciudat și semănând mai degrabă cu îngerii prin farmecul lor surâzător și în grațioasa lor deplasare, ca plutind prin încăperea scăldată în lumină. Să fi ajuns oare în Paradis? Altfel și l-a imaginat el, cu totul altfel e descris în *Tanak*, fie că e vorba de Gan Eden, fie de Șamayim, reședința siderală a lui Yahwe și a cohortelor de sarafimi și cherubimi, fie chiar de Yerușalayimul Ceresc... Noul lui calvar este cel al incomunicării, al neputinței de a comunica, al nepotrivirii flagrante dintre lumea lui interioară, cu ordinea și semnele ei binecunoscute, și lumea exterioară, neinteligibilă, de necuprins. Încă nu-și dă seama, nu știe cum stau lucrurile, năucit cum e după primul contact cu noua realitate și incapabil de orice reacție, așa cum un trup înfierbântat nu simte câteva clipe nimic, după ce cade în apa rece ca gheața. Încă nu.

(Fragment din romanul, aflat în pregătire, ***Adevărata cronică a morții lui Yeșua Ha-Nozri)***

Criteriul credibilității

În clasica discuție privind disocierile necesare dintre literatura fantastică și literatura științifico-fantastică, vă propun să luăm în considerare criteriul credibilității. La o primă și sumară examinare, fantasticul și științificul-fantasticul par a se găsi, în raport cu acest criteriu, la polii opuși : cel dintîi, adică ignoră cu desăvîrșire orice pretenție de credibilitate, pe cînd cel de-al doilea, dimpotrivă, își dă toată osteneala să o ia în serios. La o analiză mai atentă, încă, vom observa că situația este ceva mai complicată. Vom remarca astfel că fantasticul, dacă se dezinteresează într-adevăr de credibilitatea evenimentelor, relatînd cu seninătate întîmplări dintre cele mai neverosimile, manifestă, în schimb, o deosebită preocupare pentru credibilitatea reacțiilor și evoluțiilor psihologice, pentru credibilitatea personajelor, care va să zică a literaturii cu alte cuvinte. Esteticul prevalează asupra logicului, căci, în milenara istorie a devenirii „genului", literaturii fantasticului și-au construit arta pe tărîmul prăpăstios al subiectivității.

În raport cu criteriul pus în discuție, se poate spune că apariția literaturii științifico-fantastice constituie o reacție tinzînd să reabiliteze logicul. Într-adevăr, de la bun început, noul „gen" și-a concentrat atenția asupra credibilității evenimentelor, înjghebînd lumi verosimile, universuri plauzibile, narînd întîmplări care să pară cît mai demne de crezare. În acest scop, într-o primă perioadă, a copilăriei să zicem, literatura științifico-fantastică a urmărit să-și încorporeze un întreg aparat științific, abundînd în explicații, raționamente, detalii tehnice ș.a.m.d. De cele mai multe ori, rezultatul inevitabil al acestui efort altminteri lăudabil a fost pierderea din vedere a planului psihologiilor — cu efecte literare mai puțin lăudabile, agravate și de absența tradițiilor, a cîștigului teoretic implicat în orice istorie. În această situație, unii s-au grăbit să excludă SF-ul din domeniul literaturii, iar alții s-au mulțumit cu aprecierea că fantasticul ar fi forma superioară a științifico-fantasticului. Desigur, ca literatură, fantasticul își păstrează încă, pe ansamblu, superioritatea ; căci păcatul estetic cel mai mare al fantasticului — și anume, lipsa de credibilitate tocmai a reacțiilor și a evoluțiilor psihologice, fragilitatea sau schematismul personajelor — este încă departe de a fi locuit în proporție de masă.

Totuși, ni se arată semne că, și sub acest aspect, „genul" ai cărui iubitori sîntem se află într-o îmbucurătoare prefacere. Tot mai mulți autori ne dovedesc că au priceput adevărul simplu cum că o psihologie neverosimilă riscă să facă să se dărîme întregul eșafodaj, oricît de minuțios construit, al evenimentelor, deci că una fără alta nu face prea multe parale ca literatura. Eforturile sînt redistribuite în consecință, și tot mai des constatăm cum se trece cu eleganță peste explicații de detaliu care altădată ar fi consumat pagini întregi. La această nouă atitudine contribuie e drept, în bună măsură, și acomodarea cititorilor în universul științifico-fantastic, familiarizarea cu temele și convențiile lui ; s-a ajuns astfel la o adevărată codificare, cîte o singură noțiune (robot, mutant etc.) putînd trimite de acum la zeci și sute de pagini de bibliografie, care nici măcar nu mai e nevoie să fie citită. Este și acesta unul dintre avantajele situației de a avea în urmă cîteva generații.

În momentul în care literatura științifico-fantastică operează cu personaje credibile, într-o lume de evenimente credibile, dar nu mai puțin stranie, altfel sînt judecate raporturile sale cu literatura fantastică — față de care are avantajul coerenței logice, și deci al unei teribile forțe de convingere, decurgînd direct din credibilitatea realității obiective — și chiar cu literatura realistă, pe care o depășește pe tărîmul imaginației, și în același timp, printr-o receptivitate mult sporită la problematica omului contemporan, orientat mai mult spre viitor decît spre trecut și confruntat cotidian cu impactul multiplu al științei și tehnologiei în furtunoasa dezvoltare.

Cea mai bună dovadă a acestor raporturi radical reconsiderate o aduce dispariția treptată a hotarelor rigide dintre cele trei categorii amintite, și, în special, dintre fantastic și științifico-fantastic, vizibilă uneori pe parcursul creației unuia și aceluiași scriitor, sau în cuprinsul unei singure opere literare, unde pasaje fantastice pot fi integrate unei arhitecturi SF (sau invers). Cînd literatura științifico-fantastică va fi devenit pe deplin propria ei formă superioară de evoluție (și credem că nu mai e mult pînă atunci — pe alocuri, momentul și-a anunțat sosirea), discuții precum cea sub semnul căreia se înscriu și rîndurile de față își vor pierde sensul, interesul. Deocamdată, însă, ele sînt menite tocmai să contribuie la grăbirea unei asemenea revoluții.

Gheorghe Săsărman

Notă - Articolul ***Criteriul credibilității*** a apărut în numărul al 2-lea al revistei Helion, noiembrie, 1982

ȘERBAN FOARȚĂ

PLANOURUL

Se oprise la vreo 10 m de pământ: mai să-l atingi cu mâna. Stagna în aer de vreo patru zile, lăsând impresia că-şi aflase,-n fine, locul căruia îi va fi fost, dintotdeauna, hărăzit. Asemenea unuia ce-şi doarme somnul matinal cu frica-n sân că fi-va trezit din clipă-n clipă, o făcea pe mortu-n păpuşoi, adică-ncremenise în albastru. Va fi fost, poate, vorba de, numai, o iluzie, – mult prea ciudata apariţe ivindu-se acolo, într-o după-masă banală, din senin, întrupându-se, deci, instantaneu, şi, aşadar, neimplicând mişcarea ca mijloc de locomoţie-n timp şi spaţiu, de parcă ar fi apărut în zonă dintr-un neunde şi nicicând. Într-un cuvânt, ceea ce aducea a ectoplasmă, părea a fi luat naştere prin generaţie spontanee. Nu aducea, în rest, nici a cămilă, nici a nevăstuică, nici a chit (ca nourul lui Hamlet, în ochii oportunistului Polonius). Nu aducea, la urma urmei, a nimic, materia-i însăşi componentă părând să fie una de natură când aeriană, când fluidă şi nestatornică aşijderi apei, când consistentă, densă, dură asemeni unui flux magmatic, sau, cu un vocabul mai tehnic, piroclastic. Dacă evanescenţa ca atare ar putea fi surprinsă, fără rest, într-o formulă, într-o definiţie, probabil că figura stranie ce-i intriga, de-o vreme, pe localnici, ar fi avut, în fine, un nume adecuat. Oricum, prelunga scară a temerarilor pompieri, neaflându-şi nici un punct de sprijin în aburu-i difuz, se prăbuşi din prima incercare, iar funambulul hotărât s-o survoleze, pas cu pas, graţie unui odgon întins între doi stâlpi înalţi de cca 13 m, montaţi, la capetele arătării, în ajun, fu asborbit, cam pe la jumătatea rutei sale, în aburoasa pată cenuşie şi dispăru cu totul, dintr-o dată, în enigmaticu-i lăuntru insondabil, ca proorocul Iona, în pântecul balenei... Apoi, începu să plouă.

Paul Mitrică

ÎNTÂLNIREA HELIONIȘTILOR DIN 11 MARTIE A.C., CÂND FLORIN LEODOR DĂNILĂ A VORBIT DESPRE DESENUL BOGAT ÎN BD-UL ROMÂNESC, IAR ALEXANDRU MANIU A CITIT PROZĂ

ȘEDINȚA HELION DIN 18 MARTIE. A CITIT PROZĂ CIPRIAN BACIU, URMATĂ DE O EXPOZIȚIE DE GRAFICĂ PLASTICĂ CĂTĂLIN NEGREA ŞI INVITAȚII SĂI

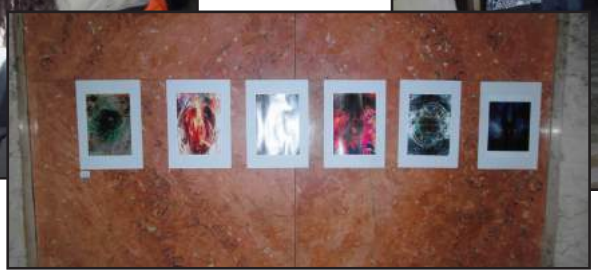

IMAGINI DE LA ŞEDINȚA SPECIALĂ ANIVERSARĂ HELION DIN 25 MARTIE 2016 - ANIVERSAREA A 35 DE ANI DE LA LANSAREA PRIMULUI NUMĂR AL REVISTEI HELION (25 MARTIE 1981)

Cornel Secu, prezentând primul număr al revistei

Cornel Ungureanu

Cornel Ungureanu

Lucian-Vasile Szabo, primul din dreapta

Tudor Beşuan şi Cornel Secu

Citeşte Laura Ceica

Imagine din sală

Un colţ cu fete

Alexandru Maniu

Cristian Vicol

Ildiko Gabos-Foarţă, citind textul lui Şerban

Lucian Ionică

Adriana Muscă în plin avânt... expoziţional

Pereţi care suportă

Andrei Nedel şi Daria Hupov... la datorie

Un Helion albastru

Radu Cleţiu

Lucian-Vasile Szabo

ȘEDINȚA HELION DIN 8 APRILIE 2016 - S-A CITIT UN FRAGMENT DE ROMAN SCRIS DE TUDOR BEȘUAN ȘI CĂTĂLINA BOGDAN

CÂTEVA IMAGINI DE LA TÂRGUL DE CARTE SF & FANTASY "FINAL FRONTIER", EDIȚIA A V-A, DESFĂȘURAT LA BUCUREȘTI ÎN PERIOADA 2-3 APRILIE

Prezentarea cărților colecției INSOLIT

Dodo Niță și Puiu Manu

Imagini clare

Instantanee

Liviu Surugiu scrutând viitorul

Editori... mai degrabă veseli decât triști

Vegetal + Mineral, cu fes original

ADAM

DANIEL BOTGROS

3

Centura Aurelia lucește albăstrui în lumina dimineții. Dincolo de ea, mai departe, în spațiu, surorile ei, încrucișate, Octavia și Livia. Ziua, cele două inele exterioare apar fantomatic, ca niște replici palide ale Aureliei. Soarele va ajunge în curând în dreptul inelului principal ce aruncă umbre cotidiene pe sol. Umbre după care, desigur, îți poți fixa ceasul. Terasa e amplasată, cum s-ar spune, pe acoperișul lumii. Păstrează un discret farmec clasic, cu mese și fotolii din lemn masiv, cu argintăria fără cusur. Personalul e abia vizibil dar foarte eficient. Yo frământă cu furculița o bucățică de pește, aparent preocupat de delicatesa din fața sa dar, în realitate, cu mintea plină de calcule, variabile, posibilități. Ministrul, pe fotoliul vecin, cu coatele pe masă, ciugulește și el dintr-un desert spumos, încercând, cu stângăcie să nu se păteze la colțul gurii. Ținuse să-l vadă personal pe Yo dar nu-l chemase la palat, ci, undeva, pe suprafață. Tânărul demnitar încercase să dea o turnură relaxată și amicală întâlnirii lor, ca o palidă compensare pentru întreruperea brutală a vacanței lui Yo. Are, însă, rar astfel de griji, de obicei e interesat doar de rezultatele pe care le obține. Numirea lui, în urmă cu doi ani, la cârma Ministerului modificase drastic conceptul de securitate internă. Rezultatele muncii sale, uimitor de eficiente, îl recomandau ca pe unul dintre cei mai buni funcționari din ultimul deceniu. Metodele, însă... aceasta e o altă poveste. Atât timp cât însă ele se derulau pe marginea îngustă a legalității, încă nu deranjau. Chiar și pe Yo, obișnuit cu decizii dure, curajul și determinarea ministrului îl uimește de multe ori. Demnitarul, un tip înalt, suplu, cam la 30 de ani, cu părul castaniu pieptănat cu grijă pe spate și trăsături colțuroase dar interesante pare foarte preocupat de desert, atent acum să nu-și pateze costisitorul costum Frey. Yo are răbdare. În meseria sa e o calitate esențială, care te ajută nu numai să obții rezultate dar să și supraviețuiești. Micul joc tactic la care îl supune șeful său ierarhic nu îl îngrijorează încă dar sistemul său propriu de alertă e la cote maxime. Aleseseră o masă afară, acolo unde platourile cu mâncare sunt protejate de frig printr-un un ușor capac de energie care lasă să treacă doar tacâmurile. Curenții intermitenți de aer biciuiesc suprafața cenușie a platoului dar clienții nu sunt deranjați decât de o adiere plăcută. Ministrul continuă să se joace cu spuma din fața sa, într-un fel iritant. Yo e obișnuit, însă, cu astfel de situații, mai ales din partea politicienilor, a căror onctuozitate ar exaspera pe oricine. Spre masa celor doi plutește o fată care le umple paharele cu vin. Ministrul se pierde, o vreme, pe firul siluetei gracile a tinerei, revenind apoi la desertul său, ca la o crucială îndeletnicire. În fine, demnitarul de la Interne ridică ochii spre el. O parte din orizontul vizual al lui Yo se închide, într-o mișcare lichidă, apoi capătă, ușor, forma vagă a unui unui ecran concav. Viața unor evenimente înflorește brusc pe acel display virtual, pulsatil, imagini cu tăietură rapidă, sacadată, sincope de culoare și informație, declarații, țipete, explozii, cioburi de interviuri, sunete la limita spectrului audio. Durează așa câteva fracțiuni de secundă. Când se termină, Yo aranjează ușor tacâmurile pe masă, într-o încercare de a ordona, printr-un fel de mimetism, lumea. De a câștiga un pic de timp.

4

Lui Vo nu-i plăcuse niciodată să acumuleze în vreun fel informație. Este omul faptelor, consideră că altceva decât faptele, acțiunea, nu reprezintă decât o nepermisă slăbiciune. Nu-l pasionase niciodată bogăția de informații generale, prostioarele zilnice, torentul etern de știri care presează lumea. Nu i-ar fi fost greu, totuși, să le proceseze dar preferă să utilizeze doar acele cunoștințe care servesc scopurilor sale. Nimic nu e mai important decât Misiunea! Simțise asta pe propria piele, mai ales în timpul Marelui Conflict, atunci când sinteti-

zarea până la absurd a abordărilor şi acţiunilor îl salvase de la o pierire sigură. De la mai multe, dacă stătea bine şi se gândea. Simplitatea este elementul de căpătâi al bărbatului, în orice ar fi făcut. Aşa supravieţuise şi rămăsese undeva acolo, pe val, aproape de neînlocuit, în lumea lui. Şi totuşi, acum, e obligat să acceseze informaţie. Învârte nehotărât între degete pastiluţa gri cu o inscripţie minusculă, în relief, în timp ce priveşte, prin fereastra de la bulevard a fast-food-ului. În fine, o înghite, cu o gură de cafea. Câteva milisecunde. Pachete de date înfăşurate, qubiţi. Informaţie, informaţie, informaţie, munţi de date. Creierul lui Vo e inundat practic, de conţinutul pilulei cenuşii, aproape de limită. Ceaşca de cafea se sparge sub degetele bărbatului iar lichidul negru si aromat se scurge pe masă, apoi pe podea. Ochii privesc, ficşi, un punct, undeva pe tăblia din faţă dar în dosul lor furtuni de date trăiesc o viaţă proprie. Totul se termină brusc. Instrucţiunile primite de Vo sunt atât de complexe încât, practic, nu există loc de erori. Abia acum îşi vede pantalonii pătaţi de cafea. Atinge, vag, o porţiune anume de stofă şi moleculele materialului se curăţă instantaneu. Îşi aminteşte, cu un zâmbet fugar, că în timpul conflictului, nimeni nu avea timp de aşa ceva, zile întregi. Sigur, echipamentul de luptă are funcţiuni extraordinare. Autocurăţarea, deşi există ca aplicaţie inclusă, nu prea e folosită de soldaţi. Nu are nimeni timp pentru aşa ceva, poate doar în rarele şi scurtele momente de întrerupere a acţiunilor, pentru noi informaţii, pentru proaspete strategii. Vo a rămas un soldat, deşi conflictul se terminase de ani de zile. Nu va fi niciodată altceva. Eficienţa, pragmatismul, pregătirea sa îl fac o fiinţă aproape perfectă pentru Misiuni. De cele mai multe ori, Vo devine un lucru periculos, greu de controlat. Şi totuşi, misiunile sale nu sunt puţine, pentru că angajatorii săi îşi asumă riscul. Vo este cineva, ceva foarte eficient dar preţios. Potrivit informaţiilor tocmai salvate, contactul său ar trebui să ajungă în cinci minute. Nu va întârzia. Valoarea datelor, elementele complexe ale misiunii nu lasă loc de arbitrar şi nici de întârzieri nejustificate. Şi totuşi, de ce mai era nevoie să fie contactat? Întrebarea îi stăruie o vreme în minte. Informaţiile, planurile sunt ample şi suficiente. Vo se uită la ceasul plutitor din fast-food, ce întruchipează Terra, în mişcare, cu cele trei inele, presărată cu principalele evenimente de pe glob, din ariile cărora irup în aerul fast-food-ului, gheizere de imagini, de cifre, de date. Vo caută doar ora, nu-l interesează alte noutăţi. Pe uşa batantă pătrunde o tânără. Mai degrabă scundă, cu părul negru tăiat cu un breton scurt, apoi, aranjat ca o cască semirotundă, până la umăr. Se îndreaptă spre masa lui Vo, apoi se aşează, cu naturaleţe, în faţă bărbatului. Ochi negri, nasul uşor ascuţit, trăsături mai degrabă prelungi, buze subţiri, uşor conturate. Vo, uşor surprins, se întreabă dacă acesta e contactul său. Ar putea fi, îşi spune bărbatul, pentru că, de fapt, nu avusese direct de-a face cu nimeni din Organizaţie. Tânăra întinde un deget subţire spre antebraţul lui Vo. Buricul degetului are un cerc vag, roşu. Îi face semn acestuia să-şi ridice mâneca bluzei şi lipeşte arătătorul de braţul bărbatului. Ochii tinerei privesc în gol o fracţiune de secundă apoi se concentrează din nou asupra lui.

"Homo Ex Machina X"
Tus pe hartie, 50/70 cm
2015

Liviu Soare

- În regulă, acum ştii despre ce e vorba. Ai suprapus scenariile?

Vocea fetei e uşor nazală, plăcută.

- Da, desigur.

Adevărul e că Vo încă lucrează la asta, în timp ce o priveşte pe tânăra elegantă de la masa lui. Mintea lui face în continuare calcule, analizează variabile, compilează date ample. Experienţa sa, capacităţile îndelung exersate, versus situaţia din teren. Produsul final? Un scenariu perfect. Tânăra mai stă câteva minute, apoi se ridică, îi zâmbeşte uşor şi pleacă. Natural, eficient, aşa cum a venit. Vo o urmăreşte puţin, traversând şi apoi pierzându-se în mulţime. Totul va începe în câteva ore.

5

Parcul nu e mare dar compensează prin fineţea detaliilor cu care sunt alese şi aranjate plantele. O mare varietate de flori, arbuşti, arbori, delicat iluminate, într-un concert peisagistic vegetal relaxant dar revigorant, în egală măsură. Puţină lume la ora aceasta târzie, câteva perechi de tineri care se plimbă sau stau pe şezlongurile

presărate prin jur. Ze se plimbă şi el, un pic agitat. Absenţa senz-ului generează anumite modificări subtile de stare, pe care numai Ze le percepe. Multiplele analize şi reseturi nu îndepărtează definitiv aceste influenţe volatile, reziduale. Ziua în care ele vor pune cu totul stăpânire pe organisme nu e departe, crede Ze. De fiecare dată când îi spune Is-ei acest lucru, fata izbucneşte într-o porţie sănătoasă de râs. "Senz-ul e bun, Ze, înţelegi, îl tachinează ea, cu bobârnace pe vârful nasului, de fapt nu e bun, e minunat, e uimitor, este tot ceea ce am fi putut face mai bine pentru a deschide o altă poartă. Păcat că nu e legal. Cred că este cea mai importantă descoperire din istoria noastră şi doar un grup extrem de restrâns îl deţine, pentru a cerceta influenţa sa asupra societăţii." Adevărul este că senz-ul nu numai că e incredibil de scump pe piaţa neagră dar şi cumplit de riscant să-l foloseşti. Ze ezitase mult până să încerce. Prima experienţă cu senz se dovedise absolut uimitoare. Îşi aminteşte şi acum, cu pregnanţă, ce furtună emoţională explodase în el. Senzaţiile ameţitoare, noutatea lor, îl copleşiseră iar sistemul său cognitiv se întrebuinţase la maximum. Abia după mult timp, după ce devenise un consumator oarecum constant, începuse să se întrebe de ce senz-ul e interzis cu desăvârşire. De ce e considerat un pericol major la adresa societăţii. E drept, sesizase şi el remanenţa abia perceptibilă a prezenţei senz-ului în organism. Nu avea datele şi nici perspectiva necesară pentru a stabili dacă senz-ul modifică creierul, organismul, cu adevărat. Experienţele sale, însă, conduceau spre această idee de temut. Şi totuşi, senzaţiile erau unice iar dependenţa, puternică. În plus, Ze, ca de altfel şi Is sau mai ales Is, se simţea deosebit. Cu fiecare administrare de senz, riftul dintre ei şi societate se măreşte. E probabil efectul de care se tem autorităţile. Dacă iniţial pedepsele se limitau la suspendări temporare ale blocului de conştiinţă, când fenomenul luase o amploare fără precedent, legile fuseseră înăsprite şi astfel au apărut cazuri în care judecătorii merseseră până la Shutdown. Acest lucru chiar îl speria pe Ze dar influenţa Is-ei se dovedise decisivă. Rămăsese un consumator de senz şi numai constrângerile financiare îl mai opreau câteodată.

Is apare pe o alee, siluetă mignonă, gracilă, într-un costum negru, mulat. Se apropie, zâmbind uşor, dar Ze observă că nu e influenţată de senz. Se ridică pe vârfuri şi îl sărută, fugar, pe obraz.

- Hai să ne plimbăm puţin!

Ze porneşte agale, alături de Is, care nu se grăbeşte să spună nimic. Priveşte în stânga şi în dreapta, uşor amuzată, parcă plutind.

- Am o informaţie, Ze, spune Is, în sfârşit, după minute bune de tăcere.

Bărbatul ştie că dacă e vorba de slujba ei, Is e extrem de serioasă. Notorietatea, numărul imens de abonaţi o obligă la mult profesionalism. Nu te poţi juca cu aşa ceva. Ze, el însuşi jurnalist, ştie ce înseamnă responsabilitatea breslei. Nu dispune de numărul de abonaţi ai Is-ei dar nici nu are o problemă cu asta. Is se opreşte, îl ia de mână pe Ze şi-l priveşte în ochi. Conexiunea se realizează aproape instantaneu. O grafică augmentată se desface în faţa ochilor lui Ze, descriind un traseu rapid prin straturile tehnosferei până jos, undeva, în stratul primordial. Ze devine extrem de atent. Stratul Primordial e un fel de mit. Nimeni nu crede că există cu adevărat. Şi totuşi, linia din ilustrarea informaţiei Is-ei coboară dincolo de ultimul tehnostrat. Acolo, grafica devine amorfă dar locul ar trebui să fie ocupat de Primul Strat. Ceea ce e imposibil. Marcajul Is-ei coboară, când în zig-zag, când şerpuit, până la un obiectiv reprezentat vag, doar pentru ilustrare. O explozie pune capăt traseului. Is clipeşte şi legătura se întrerupe. În loc de grafică, ochii albaştri, superbi, ai fetei.

- Asta e tot ce am reuşit să obţin, admite Is. Posibilitatea unui atentat. Straniu e locul unde s-ar desfăşura. Acel spaţiu nu există! Şi totuşi, informaţiile duc acolo. Am construit scenariul punând cap la cap ce am aflat şi iată!

- Stratul Primordial sau Primul Strat vine din negura mitologiei, spune Ze. E doar o abordare nostalgică, mai curând un fel de act de creaţie artistică. Informaţiile tale nu au cum să ducă acolo.

- Poate că ai dreptate dar, până la urmă, dincolo de asta, ce poate fi? Cine ar fi interesat de o zonă care nu există? Cine ar putea organiza un atentat acolo, după Marele Conflict – pentru că asta susţin sursele mele - şi care să fie miza?

Ze nu a pus niciodată la îndoială veridicitatea informaţiilor Is-ei. Is are profunde conexiuni în lumea serviciilor speciale şi probabil că acolo se află sursa sau sursele ei. Numai că această perspectivă e destul de improbabilă. Riscurile sunt mari, resursele greu obţinut iar motivul nu ar prea trebui să existe. Lumea e pacificată de sute de ani. Cine ar fi suficient de nebun să organizeze aşa ceva? Şi pentru ce? Ze generează rapid un twister. Ancora lansată de el rulează sub forma unui taifun, un vârtej puternic care coboară în interiorul qubiţilor enormei datasfere care înconjoară lumea. Caută, caută. Milisecunde, secunde. Ze priveşte undeva spre copacii peste care adie un vânt slab. Retrage ancora. Nimic concludent. Nu există niciun motiv aparent pentru care ar putea exista cu adevărat Primul Strat şi nicio posibilitate de a se atenta asupra ordinii de drept. Nu e pomenit niciun precedent în acest sens. Pacificarea lumii este un dat, nimic relativ aici.

6

To păşeşte agale peste covorul de frunze uscate. Foşnetul uşor, molcom, îi aduce multă pace. Pădurea maiestuoasă de fagi şi stejari se leagănă uşor în lumina mierie a dimineţii de toamnă. Bărbatului îi place să se plimbe prin această pădure, ar zăbovi aici ore în şir dacă ar putea, făcându-şi ordine în gânduri. Gânduri nu puţine, în această perioadă tulbure. Pentru că To vede dincolo de reguli, dincolo de tabloul simetric al societăţii şi ceea ce înţelege nu-l linişteşte deloc. Anii de muncă pentru înţelegerea legilor, fenomenelor ştiinţifice, sociale, economice, culturale, îl transformaseră într-un fel de guru, o autoritate intelectuală, filosofică, neoficială,

Adrian Zmed

dar de necontestat, căutată mai ales de cei care doresc răspunsuri la întrebări. În anii din urmă, tot mai puţini. Întrebările încetaseră demult, netezite de realitatea unei civilizaţii perfecte. O realitate profund explicată, fără breşe, fără erori de logică. Un univers funcţional, trepidând pe aripile dezvoltării dar, totodată, autarhic, circular. Circularitatea aceasta a lumii sale îl îngrijorează pe To. Acolo unde majoritatea vedea o linie, o direcţie, tot timpul spre viitor, To percepe un inel. Elevat, seducător, dar inel. To nu e un simplu navigator prin datasferă, nici un oarecare agregator de informaţie. Dezvoltarea sa personală transcende cu mult această etapă. Lumea lui To arată cu totul altfel decât a unei persoane obişnuite. Conexiunile sale impecabile conduc, oarecum paradoxal, spre fluctuaţii intuitive rare. Paşii bărbatului îl îndreaptă spre un lac mic şi limpede, o mică inimă verzuie, în inima pădurii sale. Unda îi oglindeşte silueta viguroasă, ţinuta funcţională de culoare gri petrol şi părul blond, un pic rebel. Dacă s-ar apleca spre ochiul de apă, i s-ar vedea mai bine ochii negri, pătrunzători, obişnuiţi să vadă prin natura lucrurilor. To se izolase voit, în ultimii ani, dispărând practic din faţa ochiului public. Se înconjurase de câţiva prieteni loiali, împreună cu care crease o societate, nu neapărat ilegală, dar discretă. Câteva minţi sclipitoare închegaseră, practic, o mică universitate, de foarte multe ori incompatibilă cu curentul ideatic al epocii. To şi colegii săi accesau doar ce voiau din datasferă, ferindu-se de orice fel de control. Nu lăsau nicio urmă. Teoriile lor constituiau un material extrem de preţios, la limita legalităţii dar efectiv devorat de cei care încercau să gândească altfel, să întrevadă alte adevăruri sub perdeaua convenabilă a societăţii. Cu toate astea, societatea planetară nu era o dictatură ci, poate, un fel de democraţie controlată. Sigur, nu foarte mulţi indivizi percepeau metodele subtile prin care se exercita acest control. Lumea era destul de fericită, nivelul de trai se dovedise, de sute de ani, bun, aşa că nu prea existau condiţii pentru nemulţumire. Şi totuşi, societatea nu evolua cu adevărat. To şi colegii săi erau extrem de preocupaţi de cercul în care părea că se învârt lucrurile. Sigur că izbânzile ştiinţifice şi tehnice erau vizibile pentru oricine. Savanţii Terrei alcătuiseră un model convenabil al Universului, explicându-l în ecuaţiile potrivite dar curiozitatea lor se limitase la asta. În aceste condiţii, toate forţele se îndreptaseră spre Pământ. Zecile de tehnostraturi succesive crescuseră semnificativ diametrul planetei, în aşa fel încât, Luna, fostul satelit artificial al Terrei devenise un inconvenient. Eliminarea ei din proximitatea planetei crease condiţiile construirii centurilor exterioare, populate acum la maxim. Fostul satelit natural fusese practic împins pe o orbită bine calculată, astfel încât să îl scoată în afara sistemului solar. Acum, însă, varianta oficială a istoriei nu mai pomenea de Lună. To şi colegii săi erau însă preocupaţi de întrebări capitale, precum de unde venim, unde ne ducem? Studiile şi cercetările lor erau extraordinar de avansate şi totuşi existau multe necunoscute, agăţându-se crispat de raţiune.

Bărbatul ridică privirea şi se lasă mângâiat de razele soarelui, jucăuşe, strecurate printre crengi. Este acel moment al zilei când te încarci profund cu energie. Ceva, un receptor sau un receptacul sensibil vine uşor la suprafaţă, din simetria atotputernică a construcţiei tale logice şi absoarbe energiile subtile ale universului. Momentele acelea sunt extrem de rare, unice. Nu a fost dintotdeauna aşa. Lui To i-a luat zeci de ani de de raţiune şi experienţă, de experimente personale, pentru a putea întrevede, fulgurant, aceste fenomene. Pentru a le putea percepe. Din păcate, destul de târziu.

DANIEL TIMARIU

POVESTIRE DINTR-UN UNIVERS APROAPE

1.

Poate părea o frântură dintr-un coșmar, sau o secvență dintr-un film, sau capitolul de început a unei apocalipse apocrife. O combinație a acestora sau ceva mult mai înfricoșător: o pagină dintr-un jurnal. Dar, în februarie 2015, după o iarnă neobișnuit de caldă, deasupra câmpiei Panoniei s-a deschis brusc o gaură uriașă, un sorb gigantic în care dispăreau aerul și obiectele înconjurătoare mai slab prinse de sol.

Cel care a descoperit uriașul vârtej a fost un țăran local, venit într-o mașină de teren veche și prăfuită să vadă starea terenului, dacă a înghețat, dacă nu cumva a încolțit usturoiul. Câmpul, cât vedeai cu ochii, era împărțit în parcele de câteva zeci de hectare pe care erau cultivate ba usturoi, ba ceapă, ba fasole. După cum deciseseră fermierii din zonă, în cadrul cooperativei locale.

Pe numele său István Csukás, fermierul avea aproape 90 de ani. Prinsese ultimul război ca tânăr soldat și încă purta cu mândrie o schijă în piciorul drept. Când, în barul din centrul comunal, lucrurile se încingeau, iar tinerii deveneau mai obraznici decât ar fi fost normal, István Csukás își ridica mândru piciorul dezvelit, direct pe masă, stârnind clinchetul halbelor, chirăitul femeilor și murmurele bărbaților. Toate la un loc constituiau „Imnul", după cum poreclise bătrânul fermier starea de agitație ce urma spectacolului. Din nefericire, ajuns în această ultimă fază a autoadmirației, era mut și aproape paralizat, așa că doar bunătatea nemărginită a altor veterani de tranșee îl mai salva de un somn bun și țeapăn, sub masa din lemn masiv a crâșmei comunale.

Când a văzut grozăvenia, în prima clipă, s-a enervat și a spus mânios că „cine naiba a pus turnul ăsta colorat pe terenul meu". După care a coborât din mașină și a stat mult timp cu capul dat pe spate, privind și analizând ciudatul fenomen, ajungând la concluzia că nu e lucru curat. Ori o fi iarăși război și lui nu i-a spus nimeni, ori e o minune Dumnezeiască, și atunci popa trebuie că știe ceva, deși nu se vedea în jur.

Orice ar fi fost, mânios s-a dat jos din mașină, mânios s-a urcat, oprindu-se în scrâșnete de roți direct în fața poliției, unde a cerut o foaie ca să facă o reclamație.

Ca în cazul multor evenimente ce au marcat istoria omenirii, și în acest caz, primii care au văzut uriașul sorb nu și-au putut imagina adevăratul său scop. Cu mintea plină de micile probleme zilnice, create din neputința de a le rezolva pe cele mari, oamenii, adunați spre seară pe terenul lui István Csukás, ofereau un spectacol pe cinste oricărui observator imparțial. Pentru că, o dată cu zecile de săteni, au venit și cârciumarii cu tonetele lor, apoi și târgoveții cu legume, fructe și vată pe băț, ba, spre dimineață, au apărut și primele autobuze și mașini mai fițoase din orașele din jur. La urma urmei, nu doar că sorbul era frumos colorat, rotindu-se hipnotic și relaxant, dar și emana o căldură plăcută, ca într-o vară, așa, un pic mai răcoroasă.

Spre după-amiză atmosfera a început să se strice. La început au apărut preoți și diverși agitatori religioși și naționaliști. Unii vedeau în sorb lucrarea Domnului, alții a Satanei, alții ziceau că e un experiment guvernamental, alții că e o drăcovenie venită din România care le va fura mințile și femeile. Ce-i drept, multe din ele erau la costum de baie, aranjându-se cochet pentru un bronz cât mai perfect, stârnind îngrijorare în oficialități și sentimente războinice în bărbați.

Odată cu agitatorii au venit și polițiștii. Foarte hotărâți, au întins benzi fosforescente, atenți să nu le zboare chipiurile spre sorb. Apoi și-au lăsat familiile să ocupe cele mai bune poziții și s-au relaxat parțial. Nu complet, pentru că în tot acest vacarm de iarmaroc ad-hoc două voci se auzeau cu insistență. Una era comună copiilor, care urlau de încântare încercând cu șiretenie să ocolească picioarele adulților pentru a ajunge cât mai aproape de norul frumos colorat. Și alta era a lui István Csukás, care-și vedea câmpul de usturoi făcut praf.

După care a venit armata. Și de aici lucrurile au luat o turnură deloc măgulitoare pentru bravii locuitori ai satului și mai ales a lui István Csukás.

2.

Inițial, armata a venit sub forma unui ofițer suprapondederal, ud de la transpirația abundentă generată de căldura nefirească emisă de fenomen. S-a uitat la sorb, s-a uitat la săteni, apoi a rămas cu privirea fixată spre femeile întinse lascisiv pe păturile colorate. Dându-și seama că cei din jur așteptau un cuvânt de la el, ofițerul și-a scos șapca, dezvelind o chelie roșie și plină de broboane de sudoare, și a spus:

- Da.

Apoi, ca și cum își cerea iertare, i-a aruncat câteva vorbe soldatului de la volan și au demarat în trombă. Lumea a fost nelămurită, dar nu mult timp. Au dat a lehamite din mână și și-au continuat mersul firesc spre mărirea entropiei universale, prin consum de gulaș, pește prăjit, bere și vin roșu.

Însă, a doua zi, pe când un circ ambulat venit taman din

Praga își instala menajeria, armata și-a făcut apariția cu tot ce are ea mai bun: elicoptere, avioane, tancuri, blindate, camioane pline ochi de soldați în costume de camuflaj, lansatoare de rachete, radare mobile, artilerie și echipa antidrog. Au venit ca un nor cenușit, huruind, pocnind, zguduind pământul. Oamenii s-au temut că, Doamne ferește, o fi cutremur, dar nu era decât garnizoana orașului din apropiere, un loc cunoscut de majoritatea băbaților și ai cărei soldați erau cunoscuți de majoritatea femeilor. Așa că nu prea le-au dat importanță. Mai puțin bătrânul István Csukás, proprietarul lotului.

Acesta, văzând că gluma se îngroașă și că nu reușește nici să-i scoată pe oameni, dar nici să-i pună la plată, se certa cu primarul și polițistul local, scriind, cu o cadență de o foaie pe oră, diverse reclamații, memorii, cereri și declarații războinice. Era atât de supărat încât atunci când la marginea lotului și-a făcut apariția primul tanc a tras o înjurătură atât de strașnică, de secretara primăriei a leșinat, iar preotul a consemnat-o în arhive pentru posteritate. După care a pus mâna pe bâta dirijorului fanfarei comunale și s-a repezit voinicește să-și apere glia de intruziunea armatei.

De când e lumea creată, acțiunii îi corespunde o altă acțiune, sau, așa cum se numește în fizică, o reacțiune egală și de sens contrar. Dar asta doar în fizică, pentru că în realitate o piatră azvârlită în capul unui om va sparge capul, fără ca ea să pățească ceva. Doar în poezia „Capra sare piatra;/ Piatra crapa-n patru./ Crapa-i-ar capul caprei/ Cum a crapat piatra-n patru!", piatra crapă fără să crape ea capul caprei, deși la final anonimul lasă un blestem pe seama caprei, fără sens, dacă e să fiu eu întrebat. Altfel, piatra sparge foarfeca și abia hârtia învelește piatra. Dar ce folos?

Acțiunea lui István Csukás a fost simplă și pe deplin justificată, în opinia concetățenilor săi, nu și a armatei. A alergat într-un suflet spre coloana blindată și, când primul tanc a călcat cu șenila pe terenul lui, strigând din toți plămânii ceva neinteligibil, a pocnit cu bâta în tabla tancului.

Aceasta a fost acțiunea sau poate reacțiunea, dacă acțiunea a fost agresarea răsadurilor cu usturoi de biata șenilată. Cine mai poate ști? Orișicum, a doua acțiune a tancului a fost să se cabreze precum un cal în fața unei vipere și să pocnească asurzitor trimițând o ghiulea taman în sorb, fenomenul preferat al cetățenilor din satele și orașele înconjurătoare.

Toată lumea a amuțit. Nimănui nu-i venea să creadă că ceea ce văzuseră chiar s-a și întâmplat. Ca într-un film dat cu încetinitorul, deschideau gura strigând înfricoșați, arătau cu degetul traiectoria obuzului și apoi, într-un moment de aducere aminte a învățăturilor strămoșești, cu cealaltă mână, își acopereau gura larg deschisă.

Aproape concomitent, sorbul străluci o dată mai tare și trase de pe pământ: tancul cu tot cu soldați și pe bătrânul István Csukás cu tot cu bâtă. Apoi, după câteva momente de panică generală, scuipă afară doi soldați cu haine, un comandant de tanc fără haine și un alt soldat în hainele moșului. Dar fără bâtă. Ajunși jos, se sprijiniră în fund și, alături de ceilalți, admirară cum sorbul, cu un zgomot specific de canalizare desfundată, se închise.

Imediat reveni și iarna. Temperatura scăzu la -15 grade și din ceruri începu să cadă zăpadă peste grătare, corturi, mașini și fete în slip. Petrecera luă sfârșit și toți plecară acasă.

3.

Nu departe de aceste meleaguri, unde usturoiul era cultivat doar pentru a se ține o mare petrecere peste el, se găsea Transilvania, un loc de peste munți, unde, uneori, usturoiul era folosit și ca armă, nu doar ca pretext pentru a lovi o șenilată nevinovată. Aici, printre munți, se găsea un sat pe nume Vaidenoi, în care principala ocupație era oieritul. Oamenii se nășteau printre oi, trăiau printre oi, iar când mureau, era îngropați printre ele. Dar musai cu un fluier la căpătâi.

În sat erau doi ciobani, unu și unu. Înalți, voinici, cumpătați, înțelepți, dar, mai ales, frați. Pe unul în chema Buciumaș, iar pe celălalt tot Buciumaș. Lui unu i se zicea Gheorghe, iar celuilalt tot Gheorghe. Deși între ei erau opt ani bătuți pe muchie, erau, sau păreau, identici. Cum cel mare se născuse de Sfântul Gheorghe îl numiseră, așa cum e obiceiul la creștini, Gheorghe. Peste opt ani, patru surori și doi frați, se născu al doilea, tot de Sfântul Gheorghe.

Când erau pe munte, amândoi purtau cojoace de oaie, clopuri negre sau cușme, după cum era mai cald sau mai frig. Când coborau, lăsau cojoacele groase și trăgeau peste cămășile albe niște pieptare cu modele colorate. Când unul s-a însurat, s-a însurat și celălalt. Și de aici au început problemele. Că dacă mama lor nu-i putea deosebii, cu atât mai puțin puteau nevestele lor. Sau, după cum comentau babele din sat, ele nu prea voiau să-i deosebească, deși, ca neveste, ar fi trebuit să-i vadă și altfel decât ceilalți.

Într-o zi, preotul, sătul de clevetirile babelor, îi luă deoparte și le spuse.

- Unul din voi să-și lase mustață.

Și anunță în biserică:

- Gheorghe Buciumaș, robul lui Dumnezeu, de azi vei avea mustață.

Și așa se întâmplă. Peste trei săptămâni, când cei doi veniră de pe munte, Gheorghe Buciumaș avea mustață. Doar că erau doi. Femeile tinere râseră pe înfundate, ascunse de mâna dusă pudic la gură. Babele iar se repeziră la preot, care iar îi chemă și le spuse:

- Amu, unul din voi să-și radă mustața!

Și, la fel ca prima dată, anunță în biserică ca peste câteva săptămâni, din munți să coboare doi ciobani, rași ca la carte, unul mai frumos ca altul. După cum era să fie, femeile tinere râseră, cele bătrâne se înfuriară. Așa că, după îndelungi sfaturi, cei doi fură separați. Unul păștea o turmă pe un munte, celălalt pe alt munte. Când coborau, coborau pe rând. Dar curând babele erau iar supărate pentru că oricare din ei cobora, cele două femei tinere erau fericite.

- Băăă, se auzea de pe un munte.

- No, dară!

- Fostai!

- Fostam!

- Fu binie!

- Binie, mă!

Mulțumiți, cei doi potoleau câinii, mânau oile și se propteau strămoșește în boată, privind undeva spre nicăieri.

Și așa treceau zilele, și apoi anotimpurile și apoi anii. Până în acel an 2015, când un tanc, un István Csukás și un picț să apară undeva în Transilvania, pe o pajiște între doi munți pe care păstoreau doi bărbați identici, unul mai gânditor ca altul și amândoi ciobani.

4.

Sorbul era doar o imagine transpusă în coordonate omenești a unei ființe transcedentale și multidimensionale numită Ard sau Arm, depinde de pronunție și dialect. În realitatea lor, aceste ființe aveau un corp aproape chitinos, aproape trei capete, șase mâini aproape ca niște picioare și opt picioare aproape de aceeași dimensiune. Când mergeau mai mult săreau și când fugeau mai mult stăteau. Uneori vorbeau, deși nu scoteau nici un sunet, iar alteori tăceau, deși făceau un zgomot înfiorător.

Erau atât de urâte încât special pentru ele au fost inventate eclipsele totale, iar locul în care aceste Ard sau Art, după alt dialect, își făceau cuib, devenea centrul universului și locul de expansiune a materiei cunoscute, necunoscute și viitoare.

Sorbul era, teoretic, dacă ar fi să vorbim științific, unul din cele opt mai mult sau mai puțin picioare ale lui Arf. Un picior spectaculos la nivel de fenomen cosmologic și aproape de neînțeles la nivel pământean. Sau, așa cum s-ar fi exprimat oamenii din cele două locuri vizitate de piciorul lui Ars, un picior cuprins de gută.

Pentru că, da, deși o ființă metagalactică și cosmotrascedentală, Ard sau Arp, după un alt dialect, era o ființă din atomi, electroni și particule dumnezeiești, la fel ca noi toți, doar că într-o altă combinație de timp, cantitate și spini. O ființă ferită de romantism, cheltuieli cu încălzirea sau dureri de bătături în aceeași măsură ca nepoata lui István Csukás, studentă la limbi străine în Edinburg, sau ca preotul care prorocea creșterea mustăților celor doi Gheorghe din satul Vaidenoi. Adică... ce să mai încoace și încolo, extraterestrul Ard, se afla într-o cumplită suferință și venise pe a treia planetă de la Soare, pentru o cură de băi termale.

Ard sau Arw, după un alt dialect, venise la recomandarea unui bun amic din galaxia Taurus, o ființă multidimensională și multicomplexă, a cărei prezentare mi-ar lua 500 de pagini, cel puțin! Pe scurt, această ființă aducea a om. De fapt chiar era un om. Povestea lui sună cam așa.

5.

Galan era unul din cei mai gălăgioși picți din tribul Orkneys și unul din cei mai rebeli. Își purta părul pictat în albastru și avea pe tot corpul tatuaje dintre cele mai deocheate. Dar Galan nu avea numai defecte, așa cum greșit se considera în acele vremuri că trebuie că au toți picții, ci și calități. Avea un pumn puternic, era iute la mânie, era bun la băutură și, mai cu seamă, era singurul din trib care tăiase un viking și supraviețuise furiei zeului acestuia. Se lăuda că trei zile și trei nopți, zeul cu ciocanul îl căutase și încercase să-i smulgă pielea colorată, dar că, bine sfătuit de sirenele ce veneau noaptea să bea apă dulce, stătuse ascuns în bordeiul acoperit cu mușchi a unei bătrâne picțe.

Ceilalți nu-i împărtășeau întocmai entuziasmul și nici nu aveau aceleași amintiri. Ba mai mult, erau unii care puneau sub semnul întrebării apariția lui Tor și a sirenelor, spunând pur și simplu că tânărul Galan dăduse iama în ciupercile halucinogene ale vikingilor, pe când aceștia se odihneau după un chef de pomină cu picțe, vikingi, picți și vikinge.

De altfel, acesta și era motivul imensului scandal ivit între membrii tribului Orkneys, unde, alături de mulțimea de copii cu părul roșu, așa cum îi creaseră zeii locului pe picți, începuseră să apară și copii cu părul galben.

Așa că, după o noapte agitată, zeii îi oferiră lui Galan ocazia perfectă de a răzbuna ocara adusă de vikingi, la rândul lor furioși de noii vikingi cu părul roșu și cam pirpirii, după măsura vikingească, și de a-și arăta măiestria în luptă. La orizont se vedea un vas viking venind spre țărmuri cu toate pânzele ridicate. Chiar și așa, de la mare distanță, se auzeau blestemele rostite de căpitanul vasului, traduse de translatorul oficial, un celt cu barba albă, prin cuvintele pline de miez: „Vă omor pe toți!".

Și, în timp ce restul tribului își strângea catrafusele pregătindu-se să plece repede și pe neobservate, după metoda cunoscută mai târziu prin expresia „a o șterge englezește", Galan, îmbrăcat ca un luptător, fugea curajos spre țărm pentru a pune pe fugă cotropitorii.

Însă ziua nu era prielnică luptei, fapt repede văzut de picței, dar și de vikingi. Valuri uriașe se rostogoleau dinspre mare spărgându-se în sunete apocaliptice de țărmurile stâncoase ale nordului Scoției. Însă, ceea ce-i nedumerea și pe unii și pe alții, dar mai ales pe celții trimiși să spioneze măreața luptă, era căldura neobișnuită și sunetul straniu care se auzea, parcă, de peste tot. Unii îl asemănau cu o cascadă, alții cu un butoi de bere care se varsă, alții, mai ales vikingii, credau că e un gât uriaș taiat de o secure bine asuțită și alții, adică picții, spuneau că un zeu bea o halbă în cinstea lui Galan, cel mai viteaz și mai aprig dintre ei.

Nici una din aceste opinii nu se dovedi adevărată, dar nici o alta, să ziceam nespusă încă. Pentru că pur și simplu Ard sau Arz, în dialectul picțean, tocmai încerca să bage un aproape cap în lumea omenească pentru a vedea ce e acolo. Nimic, nimic au strigat preoții celților, singurii oameni din aceea perioadă suficient de iuți la minte cât să realizeze că orice s-ar fi ivit din spuma mării nu era, în niciun caz, sănătos, frumos sau moral.

Mai puțin Galan. El alerga și era tot mai vrăjit de spuma colorată în care, poate și datorită cipercilor mâncate cu câteva minute mai înainte, vedea frumoase sirene cu părul despletit, cu sâni albi și uriași, cu coapse prelungi și aurii. Așa că s-a aruncat înainte dispărând cu deja bine cunoscutul zgomot în imensul sorb, împreună cu barca vikingilor.

Vikingii au fost scuipați peste puțin timp, dar barca nu. Legenda spune că s-au luptat cu un șarpe de mare uriaș din care au ieșit spintecându-i burta. Despre picțel nu au suflat nimic, dar nici nu au spus ceva urât.

Între timp, Galan a trecut prin mai multe dimensiuni, timpuri, universuri și găuri negre până i-au trecut aerele ciupercești și s-a trezit față în față cu una din aproape mâinile lui Arf.

- Bună, dragă, i-a spus el politicos mâinii.

Mâna s-a înclinat și ea, dacă nu din politețe, măcar din

necesitate.

- Tu cine ești?

Picțelul, deși mic la stat, era voinic și, mai ales, bine crescut.

- Băi! Da' tu nu ești politicos, ia vezi! și a fluturat pentru intimidare o sabie bine ascuțită și foarte tăioasă.

Uimită de noul vizitator, aproape mâna a dispărut și, lângă Galan, și-a făcut apariția o parte dintr-un aproape cap, care într-un fel a vorbit și în alt fel a tăcut, nelămurindu-l și mai mult pe bietul Galan, deja deranjat vizibil de lipsa vikingilor și deci de ratarea luptei.

- Uite ce e, nu vreau să mă laud, dar sunt cel mai tare la mânuirea săbiei. Aș vrea să știu ce vorbești și cu cine?

Ultima întrebare era potrivită, deși un pic abstractă pentru noi. Aproape capul avea ochi, avea nas, avea și gură. Practic avea tot ce îi trebuie unui bostan ca să pară cap. Dar, așa cum am precizat, era un aproape cap, iar toate aceste elemente de identificare erau în cu totul alte locuri decât le știm noi din oglindă.

- Așadar, vorbi o ureche, tu ești un om.

Galan râse, își suflă nasul cu putere, flegmă într-o parte și își sumeți pieptul.

- Sunt Galan din tribul lui Orkneys!

- Eu sunt Ard.

Dar Galan auzi Arp.

- Așa. Și ce vrei să fac eu pentru tine Arp?

Ard oftă, nimeni nu-i reținea complicatul nume.

- Am gută la un aproape picior și când umblu prin vânturile solare simt că mă ia cu amețeală.

Galan era nepot, așa pe departe, cu vraciul satului, un înțelep care te mușca noaptea cu gingiile dacă nu-i dădeai să mănânce și nu te închinai bucățelelor de lemn aduse de valuri. Așa că știa câte ceva despre boli, sau așa credea el.

- Uite, frățică, îi spuse el extraterestrului beteag. Bagă-ți piciorul în apă caldă și stai acolo cât mai mult.

Poate că lucrurile par a se întâmpla firesc, în ordinea vorbelor rostite, pe de o parte de picțel, pe de altă parte de Ard. Însă să nu uităm că extraterestrul era multidimensional, multirol, multitasking și multivitaminizat, așa că, înainte ca Galan să fi gândit ce să-i spună, unul din aproape picioarele lui căutau cu înfrigurare un loc cald în care să se scufunde, spre binele și sănătatea celui beteag. Ca în orice afurisită de treabă paneuropeană, un picior băgat undeva poate fi dezastruos, nu pentru cel care-l bagă ci pentru cel în care intră. Mai ales când aproape piciorul se manifestă vizibil ca un sorb colorat peste câteva sute de ani, într-o altă epocă, trib, țară, regiune și civilizație.

6.

Pentru István Csukás întânirea cu Galan a fost de natură să-l lămurească definitiv despre rai, iad și purgatoriu. După ce a lovit cu putere tancul de i-au clănțănit protezele în gură și a deschis ochii după încetarea ecourilor bubuiturii, primul lucru văzut de István Csukás a fost un pește argintiu care i se plimba printre picioare. Era într-o apă mică, călduță și întinsă cât vedeai cu ochii.

- Ioi, a murmurat mirat, unde dracu mă aflu? apoi completă, precaut: Doamne Iartă-mă!

O tuse politicoasă îi atrase atenția că cineva stătea în spatele lui. S-a întors ținând încă strâns în mână bâta de dirijor, pentru a da cu ochi de dracu în persoană.

Picțelul, după moda picților când plecau la război, era aproape gol și tot vopsit, din cap până în picioare. Părul roșu vâlvoi era de un mov aprins, albastru ar fi zis picțelul foarte supărat, iar tatuajele făcute cu oarecare dibăcie îi conferea corpului o aură aproape magică. De iad, după cum gândea sigur pe el István Csukás.

Nici pentru Galan, înfățișarea lui István Csukás nu era de natură să-l bucure. Bătrânul avea o boată terminată cu o măciulie hipnotică, avea picioarele strâns legate în pânzeturi colorate, la fel și corpul, iar în picioare niște sandale înalte până spre genunchi.

Viking? se întrebă picțelul, nu pare. Celt o fi? Da de unde. Atunci nu poate fi decât un zeu. La naiba se gândi Galan, pentru prima dată supărat pe gura prea slobodă. O fi Tor, te pomenești.

Pe când cei doi se studiau precauți, încercând să înțeleagă ce e celălalt din față, și totodată să nu privească spre locul din care aproape capul îi privea cu atenție.

Cum ar spune Feynman, universul nu are o singură istorie, ci toate istoriile posibile. La fel și ceea ce vedeau cei trei nu avea o singură explicație, ci toate explicațiile posibile. Și cum niciunul nu avea suficientă școală cât să se împiedice în amănunte filosofice, mințile le zburau libere spre cele mai neobișnuite supoziții, deschizând noi fire în realitatea cuantică, cu alte istorii și fenomene fizice. Pentru

Cărți primite la redacție

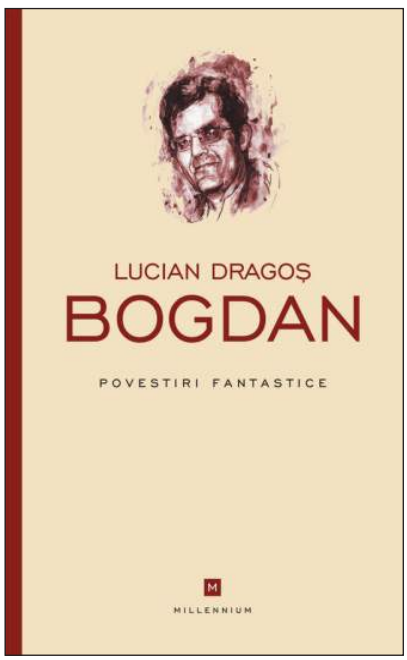

că, nu-i așa, ghemul cunoștințelor noastre este format din legi sociale și legi fizice și cine poate ști care determină pe care și cine pe cine?

Era de bun-simț ca cineva să întrerupă stânjenitoarea tăcere și acel cineva fu unul din aproape picioarele lui Arj, care apăru pe neașteptate, uimindu-l până și pe deținătorul lui, chiar deasupra celor doi oameni, pe care-i înhăță, îi duse în locuri aproape neverosibile și îi aruncă cu un puf ca de stropitoare uzată, undeva între doi munți.

În continuare, mirați și uzi pe picioare, cei doi, care acum se considerau de aceeași parte, se întoarseră spate în spate și priviră lung spre ce-i înconjura. Adică fiecare spre un alt cioban, chipuri cioplite în stâncă, cocoțate deasupra unor blănuri grele de mioare albe. Cei doi Gheorghe rămaseră câteva clipe nemișcați. Am vedenii, gândea fiecare în parte, Baba Dochia își bate joc de mine sau Ielele, afurisitele. Așa că, doar stăteau sprijiniți voinicește în bâte, așteptând să treacă de la sine vedenia nefolositoare. Dacă ar fi fost niște muieri despletite, așa cum se mai întâmpla uneori, dar doi draci, unul gol și colorat, altul cu o mustață uriașă, ce folos putea fi după ei?

Abia când câinii prinseră a lătra se dezmorțiră un pic.

- Hei! zise unul.
- Zi! răspunse celălalt.
- Tu vezi ce văd și eu?

După o clipă de liniște, în care cuvintele făcură câteva ture între cei doi, amestecându-se ca într-un fuior cu lătratul gutural al câinilor și behăitul timid al oilor, unul din ei răspunse, cu juma de gură, obligându-l pe celălalt să-și scoată clopul și să se frece semnificativ pe ceafa lată și rozalie.

- No, dară!
- Draci or fi?
- Poace.
- Înjeri or fi?
- Niscaiva.
- Oameni or fi?
- Nu-mi pare.

Gheorghe își puse la loc clopul și se sprijinii înapoi în bâtă privindu-l nicicum pe fratele din oglindă. Care-l privea la fel. Grele cuvinte își ziceau ei tăcând, aveau mult de cugetat, dar și timp.

Arh sau Arp după unele opinii, urmărea totul, venind și plecând în tăcere. Era cu o aproape ureche între cei doi, în spatele câinelui numit Rex, ce alerga înnebunit după propria-i coadă. Dar și pentru el, cu toată atotcunoașterea pe care o ducea în spate de miliarde ani, așa cum își duce cămila cocoașa în deșert, discuțiile oamenilor erau prea abstracte și unul din aproape cap manifesta o ușoară migrenă, fenomen vizibil ca o aurora peste regiunile nordice și ca o tulburare gastrică în miezul fierbinte al stelelor de clasa F. Așa că își băgă pentru a doua oară capul în acestă istorie luminând discret în albastru pal.

- Pe mine tot mă doare un aproape picior, spuse el, amintindu-i picțelului că treaba nu fusese încă rezolvată cu tot bunul sfat dat acum câteva mii de ani.

Galan injură pe limba lui, făcându-l pe István Csukás să se crucească, iar pe cei doi ciobani să oftze abia auzit.

- Știu sigur că îți trebuie apă termală, zise picțelul.

- Pentru gută? întrebă István Csukás mirat pe de o parte că înțelege problema, pe de alta pentru că dracul gol vorbește omenește.

- Gută? întrebă Gheorghe fără să-și schimbe poziția.
- Podagră, confirmă celălalt.
- Pune gheață.
- Be răchie.
- Stăi pe piatră încălzită.
- Pune patlagină.
- Brusture.
- Urzică.
- Meri la femei.

Cei doi râseră, așa, domol. Hohoti și picțelul, doar István Csukás zise mirat.

- Ai răchie?

După care, aproape capul se lăți pe tot orizontul acoperind cerul și munții. În aer se simțea un tremurat și un zumzet ca de albine. Ard încerca să intre mai mult în această lume, care, brusc, începea să-l intereseze. Un alt aproape cap își făcu apariția și cerul explodă în jerbe colorate

- Ni la el mă!
- Drace!
- Tor, înțeleptule!

Aproape un ochi îi fixa pe cei patru acoperindu-i cu o ploaie fină și dulce la gust ca mustul de mere cu scorțișoară.

- Du-te de aici că ne strâci traba! îi strigă Gheorghe. Tu nu vezi că spării oile?

István Csukás ținea strâns boata privind cu dușmănie spre ochi și spre picțelul cufundat până la piept în apa dulce acrișoară.

- Cald sau rece? zise Arw.
- Cald! strigă Galan.
- Palinca! strigă István Csukás.
- Gheață! strigă Gheorghe.
- Oi.

7.

Există oare o teorie unică și ultimă a universului? O teorie care să cuprindă prin simpla ei enunțare toate posibilele istorii și toate ființele existente în universul văzut și nevăzut? Să putem avea un model, ca un șablon de pantofi, solid și flexibil, unic și multidimensional. Un model aplicat celor mari și celor mici. Celor cuantici și celor necuantici. Celor care pot trăi în trecut și celor care pot trăi în viitor. Un model care să prezică viitorul și care să poată citi trecutul. Pentru care prezentul să fie doar un punct în ghemul realităților, greu de prins. O singularitate intuită și modelată conform modelului.

Dar pot fi mai multe modele care, aplicate, să conducă spre aceeași istorie a celor patru, sau trei oameni. Întâlnirea lor cu un extraterestru multidimensional și atemporal ar putea fi modelată de teorii fizice diferite. Fiecare folosind alte elemente și concepte. Poate chiar diametral opuse.

Pentru extraterestrul, numit Ard sau Ary în alte dialecte, obișnuit cu spațiile multidimensionale ale universului vizibil și invizibil, mărunta viață dusă de ființele primitive de pe o suprafață fizic solidă, pare extrem de limitată. Dar, datorită

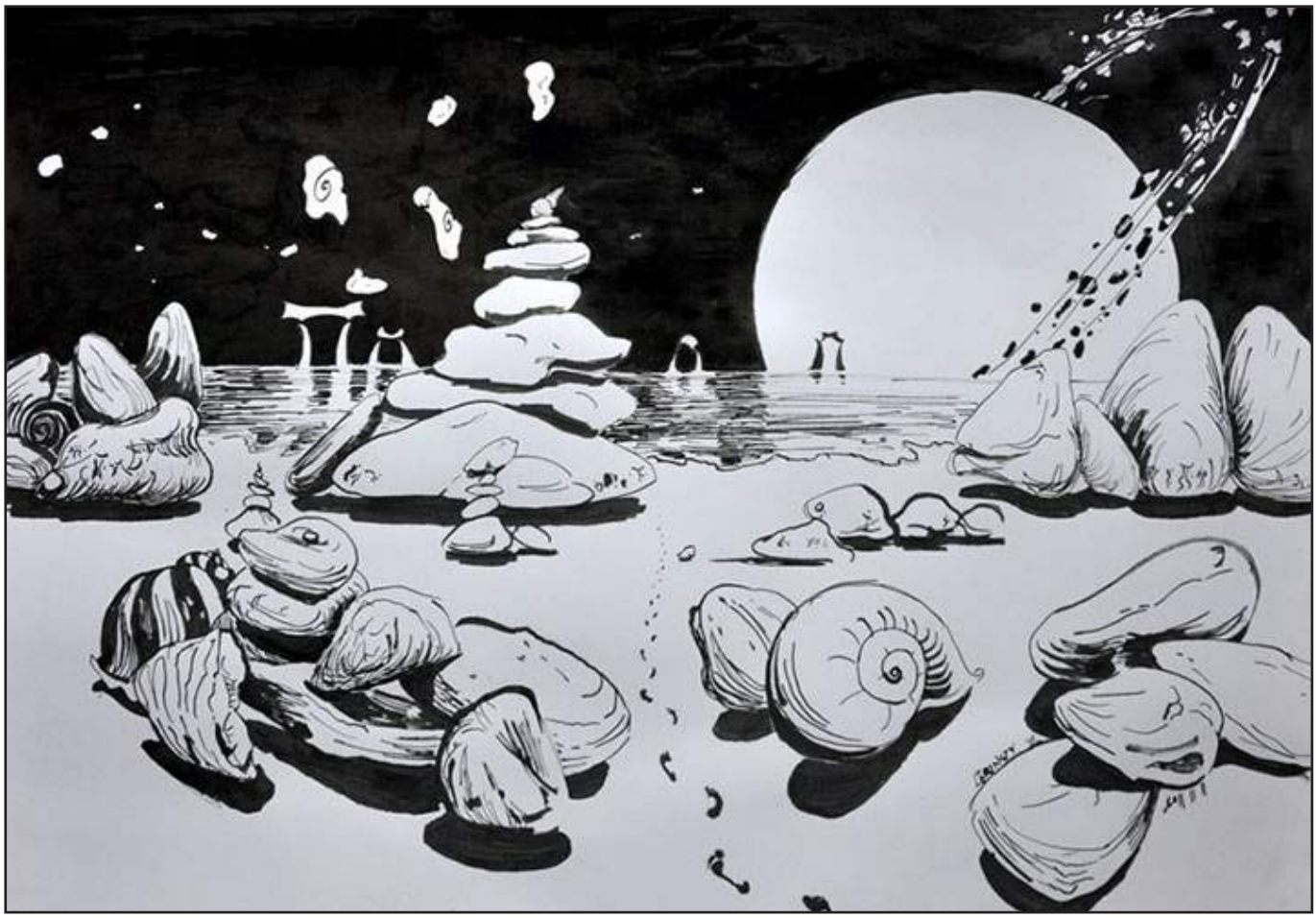

Lőrinczy Judit

bogăției de simțuri, poate înțelege la nivel abstract istoria lor, le poate înțelege mersul. De unde vin, unde se duc. Ce speră, ce au vrut. Ard poate fi într-un loc sau în mai multe. Poate fi într-o permanentă prezență fără a fi vizibil în vreun loc. Această caracteristică cuantică îl poate face unic, la modul în care ochiul este o reprezentare fizică unică în univers.

Pot oare modele diferite duce spre aceleași rezultate? Sau, așa cum ne cere bunul-simț, modele diferite duc spre rezultate diferite? Oamenii răspund celor văzute. Ei interpretează ceea ce văd, cultural. Și abia după ce clasifică ceea ce văd, pun întrebări filosofice. Și, la final, descoperă fizica din spatele fenomenului. E greu de crezut că un extraterestru poate avea ochi, sau nas, sau gură. Sau un cap, sau mai multe. Dar dacă aceleași modele fizice stau la baza tuturor proceselor fizice și tuturor istoriilor posibile, conținute într-o singură istorie, într-un singur model unic, de ce nu ar avea extratereștrii nas, gură sau ochi? De ce teorii diferite nu ar duce la același rezultat? Desigur, un răspuns aproape potrivit ar fi 42, așa cum 237 ar putea fi un altul. Nimeni nu ne împiedică să alegem.

Sunt sigur că și Ard sau Arb, sau care o fi numele real al extraterestrului aproape chitinos, având aproape trei capete, șase mâini aproape ca niște picioare și opt picioare aproape de aceeași dimensiune, poate avea, dacă nu ar fi un înțelep creat o dată cu legile fizicii, multe întrebări legate de înfățișarea și gândurile oamenilor. Dintre care multe îi sunt aproape străine sau pe aproape insuportabile. De unde și durerea de cap. Dar, fiind o ființă înțeleaptă, este mereu curioasă. Și, fiind o ființă inteligentă, este mereu plină de întrebări. Și, fiind o ființă veche, de când lumea și pământul, este în permanentă căutare de înțelepciune și de răspunsuri. Pentru că nimic nu este ceea ce pare a fi și nimic nu este mai mult decât deșertăciune.

Ard închise un aproape ochi, admirând cu neprefăcută plăcere imaginea cu ciobani, piețel și István Csukás pe fond de munți și suc de mere cu scorțișoară și zâmbi. Guta carei clătina crezul în nemurirea materiei, îl lăsă o clipă să se odihnească, privind cum norii trec, soarele răsare și animalele apar și dispar. Când reveria trecu, peste munți era un strat de omăt moale. Ciobanii aveau barbă sură, iar piețelul tremura ușor cocoșat de greutatea anilor. István Csukás era prezent printr-o cruce de piatră albă și o bâtă de la care fusese șterpelit capătul sferic din plastic cu aspect cromat.

- No, zise unul din ciobani, stârnind avalanșe.

- No dară, răspunse și celălalt.

- Tor! strigă cu glas subțire piețelul.

Aproape capul dispăru și, din nou un picior își făcu apariția sub forma unui sorb gigantic, ce trase în el oameni și oi și munți și nori aruncându-le la multe miliarde de ani lumină distanță pe o planetă aproape pustie unde aproape extraterestrul se întrupă în om și ca un aproximativ om rosti: „Să încercăm o istorie fără gută”.

RODICA BRETIN

TIGRII VISEAZĂ ÎN CULORI

M-am pomenit înaintea unei uşi pe care trona o plăcuţă aurie, cu litere în relief: Denton Quin, *Ucigaş Profesionist*.

Am sunat, iar Tania mi-a deschis surâzătoare. În sufragerie, Quin îşi verifica pistolul; a mai pus câteva încărcătoare în buzunarele vestei şi, ignorându-mă, s-a întors spre Tania:

„Gata cafeaua, iubito? Am oase de rupt, oameni de ucis, clădiri de incendiat…“

Tania i-a adus-o, aburindă, iar el a băut-o toată, dintr-o sorbitură.

„Să ai o zi bună, scumpule. Omoară-i pe toţi.“

Am sărit din pat, risipind aburii somnului, coşmarul.

Lorena! Mă întâlneam cu ea peste o oră.

Duşul, îmbrăcatul mi-au luat douăzeci de minute. Jos, în stradă, am chemat un taxi.

Cu toată aglomeraţia am ajuns cu zece minute mai devreme. Aleile Grădinii Zoologice erau pustii. Animalele dormitau, unele la soare, altele în iglourile de ciment ce se voiau vizuini, scorburi, bârloguri… M-am oprit în faţa unor zăbrele: *Panthera tigris altaica*.

Tigrului siberian nu îi plăcea căldura amiezii. Prefera umbrele înserării, adierile nopţii şi hartanele pe care îngrijitorul i le azvârlea de la distanţă. Uriaşa pisică vărgată rămânea favorita Taniei – doar amândouă se născuseră în îndepărtata Siberie. Însă asemănările se opreau aici: tigrul nu venise în Nova Scotia de bună voie. Prins în cursă de braconieri, în odiseea lui cunoscuse Transiberianul, foamea şi loviturile de ciomag din circurile ruseşti, chinuitorul rău de mare pe vaporul ce îl adusese la Dartmouth.

Unde zăcea apatic. Ori poate că visa. Îşi amintea taigaua, zăpada, văzduhul mirosind a răşină – sau hăituiala, carnea caldă, sângele scurs odată cu viaţa din prada răpusă…

– Am întârziat?

Cu cincisprezece ani, Lorena…

– Eu am venit mai devreme.

În parc, pe lumea asta. Aş fi vrut să mă nasc într-alta, unde să fie mai mulţi oameni asemeni mie.

– Nimeni nu va fi vreodată ca tine.

Sunase… ciudat. Lorena a şovăit, o clipă:

„Fiecare este unic în felul său.“

Nu îi auzeam gândurile, decât atunci când voia. Şi uneori izbuteam să le ascund pe ale mele. Ceea ce, acum, era o imensă uşurare. Căci nimic nu mă pregătise pentru ce simţeam. Cu ea, nu puteau fi jumătăţi de adevăruri.

Dar… Lorena trecuse de primul grilaj şi trăgea zăvoarele porţii, o deschidea. A păşit înăuntru, apoi s-a răsucit spre mine.

– Vino!

Am urmat-o, cu răsuflarea întretăiată, cu sângele pulsând nebuneşte în vine, cu tâmplele bubuind asurzitor. Tigrul se ridicase. S-a întins alene, s-a apropiat. Înaintea noastră s-a oprit, nehotărât, şi-a lins o labă, biciuind văzduhul cu coada, în timp ce ochii verzi, fosforescenţi îi rămâneau aţintiţi într-ai Lorenei. A mai făcut un pas, ezitând.

– Ai intrat vreodată în mintea unui animal?

Căscasem ochii la fel de mari ca felina captivă în vraja Lorenei. Puterea aceea intensă, copleşitoare…

– N-aş putea să încep cu ceva… mai mic, am şoptit. Un pechinez, un hamster.

Tigrul a mârâit, arătându-mi lucirea albă a colţilor. Lorena a râs.

– Nu-i decât un motan de trei sute de kilograme. Eşti gata?

Lorena închisese ochii, într-ai tigrului era năuceală; n-am lăsat-o să devină furie, moarte…

Am intrat.

Un salt într-o lume cu totul străină. Şi atât de neaşteptată, de uluitoare, încât mi-am uitat frica… Tigrul gândea în culori. Într-o succesiune ameţitoare şi, aparent, haotică. Însă nu era. Orice sunet, miros, imagine, chema o nuanţă – una dintr-o infinitate. Un caleidoscop senzorial, pe care mi-ar fi luat o viaţă să îl descifrez. N-aveam nici măcar un minut – aşa că am redus totul la esenţă.

Roşu – sânge, carne, pradă; albastru – necunoscut; galben – ameninţare, pericol, înfruntare iminentă; verde – femelă, plăcere, tihnă. Pe mine mă vedea când în galben, când în roşu. Ameninţare şi pradă? Nu… Eram verde, verde! Taigaua după ploaie, foşnetul ierburilor înalte şi eu, unduind printre ele, radiind linişte, siguranţă, abandon.

Tigrul şi-a desfăcut fălcile, arătându-mi fildeşul îngălbenit al colţilor, limba trandafirie, cerul negru al gurii. A căscat din nou, apoi s-a întins la picioarele noastre, cu botul pe labe; într-o clipă, dormea adânc.

Lorena s-a aplecat, scărpinându-l pe frunte, după urechi.

– Vrei să-l mângâi?

– Data viitoare, i-am zâmbit, promiţându-mi solemn să nu mai calc pe acolo.

Tania va veni singură să îşi vadă motanul dungat – sau, poate, însoţită de Denton Quin. Care nu gândea în culori; şi pe care nimeni nu îl pusese încă într-o cuşcă.

*

* *

Kayla se temea. Pentru prietena ei... Tania... fascinată de... acel Denton Quin...

M-a oprit, abrupt. Iarăşi se ferea, amuţindu-şi gândurile. Reflex? Chiar nu se încredea în nimeni?! Nici... în mine? Dar avea dreptate: nu îi spusesem întreg adevărul. Cum să-i mărturisesc că toţi o minţiseră...

Cu tigrul siberian, ne descurcasem destul de bine. Deşi paznicii care se apropiau în goană nu credeau asta. Au aşteptat să ieşim din cuşcă, unul a încuiat uşa după noi, celălalt a tras aer în piept – apoi a început să urle:

– Sunteţi nebune? Drogate? Şi dacă nu îl găseaţi dormind? Dacă se trezea?

Omul îşi făcea datoria: dacă tigrul ne sfârteca în tura lui? Tocmai acum, la o săptămână după ce fusese înaintat şef al pazei?

M-am răsucit spre Kayla, împungând acuzator văzduhul.

– Chiar, ce-a fost în mintea ta?

Toţi trei ne-am uitat la ea, aşteptând. Kayla privea în pământ, copleşită de remuşcări. Apoi a ridicat capul deodată, aţintindu-l pe bărbatul ajuns în pragul apoplexiei.

Alesese bine. Paznicul era obişnuit să comande, să fie ascultat; la serviciu, în familie. Sclavul regulamentelor, îşi făcuse unul propriu, care îi apăsa, sufoca, teroriza pe cei din jur. Soţia învăţase să nu-l contrazică. Însă fiica, Lucy, fugise de acasă acum şase luni. *Asta* îl ţinea treaz nopţile. Dar nu o mărturisise nimănui – i-ar fi surpat piedestalul de pe care privea lumea.

Un secret, o slăbiciune ce îl făcea vulnerabil. O pârghie, nişte scripeţi cu care putea fi manevrat. Kayla le găsise în trei secunde.

– Îmi pare atât de rău...

„N-am să mai fac, tată“, a adăugat numai pentru el, cu glasul rebelei Lucy.

Impresionant.

Bărbatul a ieşit din încremenire. A făcut un pas, altul, buzele îi tremurau. O să izbucnească în plâns, îmbrăţişându-şi fiica regăsită? Celălalt se holba nedumerit, bănuitor.

– Ea... te-a iertat. Şi-acum, putem pleca?

Nu, Kayla. Nu atât de repede.

Credea că le ştie pe toate? O iluzie periculoasă. Mai bine să i-o spulber eu, decât karghanul!

M-am răsucit spre celălalt paznic:

–Tu! Cum îţi zice?

Nu voia, dar mi-a răspuns.

– Edy... Eduard Stalker.

N-avea o minte complicată. Nu găseai în ea fişiere albe, negre, gri, ordonate, etichetate. Doar un morman de hârtii mototolite prin care răscoleam în grabă. Gata! Cea mai nefericită clipă din viaţa lui: când o prinsese pe Debbie cu un alt bărbat. Edy nu ştia ce îl duruse mai mult – trădarea femeii, privirea batjocoritoare a amantului sau faptul că îi găsise zvârcolindu-se şi asudând pe bancheta Mustangului său...

Fusese un moment de sentimente nedecantate: furie, ură, umilinţă. L-am făcut să îl retrăiască intens; şi diferit. În locul lui Debbie, Eduard o vedea pe Kayla, aţintindu-l cu aceeaşi insuportabilă sfidare.

Atunci nu ştiuse ce să facă. Le-a întors spatele şi a fugit. Astăzi însă... Şi-a scos pistolul, l-a armat. De patru ani aştepta asta.

Kayla i-a aruncat o privire umedă, rugătoare. I-a amintit ce uitase: zilele, anii în care Debbie îl făcuse fericit. Să spulbere totul pentru o greşeală, o rătăcire? Eduard a

Ionuţ Bagiu

început să coboare braţul, de parcă arma devenise prea grea.

„Toţi ştiu, Edy. Şi toţi râd de tine."

Eram diavolul de pe umărul stâng, picurându-i pucioasă în ureche. Kayla s-a prefăcut în îngerul care... Eternul duel între Bine şi Rău, jucându-se cu destinele omeneşti. Iar tabla de şah era nu sufletul, ci mintea lui Edy – cu neuronii supraîncărcaţi, gata să explodeze... Ultimele mutări: sugestii contradictorii, ezitări, derută. Apoi, şah mat.

Pupilele bărbatului s-au mărit şi Kayla a înţeles că pierduse... onorabil. Nimeni n-ar fi rezistat mai mult împotriva mea. Acum, Eduard îşi va pune arma înapoi în toc, uitând episodul, iar noi ne vom întoarce în oraş, Kayla cu lecţia învăţată.

Uitasem însă de al doilea paznic şi toate s-au petrecut *prea repede*. Tatăl rebelei Lucy a păşit între Kayla şi Eduard, care... – a vrut sau doar i-a zvâcnit degetul pe trăgaci?

Paznicul-şef a căzut greoi, parcă prea lent.

„*E mort*?!" am auzit gândul-strigăt al Kaylei.

Siringa străpunsese vestonul şi... Am închis ochii, ascultându-i bătăile din piept: rare, neregulate. Doza de tranchilizant era pentru un tigru; dacă îl nimerea în inimă...

– A fost un accident. Pistolul s-a descărcat singur, iar pe noi... nu ne-ai văzut niciodată, am rostit dintr-o suflare.

Eduard s-a uitat la cel căzut, iarăşi la mine.

– Să-l îngrop?

M-am stăpânit cu greu – începeam să o înţeleg pe Debbie... – şi i-am vorbit rar, răspicat.

– Nu. Lasă-l să doarmă câteva ore. Când se va trezi, nu o să îşi amintească nimic. Nici tu.

A încuviinţat, ascultător. Şi-a dezbrăcat haina, punând-o sub capul celuilalt, apoi s-a aşezat lângă el ca un câine credincios.

Kayla încremenise şi am tras-o după mine pe aleea principală, spre ieşire.

Trecusem de poartă, însă tot nu scotea vreun cuvânt; păşea repede, încruntată, ostilă.

– Războiul Rece s-a terminat, Kayla.

S-a răsucit, mai iute ca o cobră.

– A fost nevoie de asta?

Da, pentru că mintea omenească poate fi o junglă de care s-ar teme până şi tigrii.

Însă Kayla merita mai mult de-atât. Merita adevărul.

– Cunosc nişte... oameni, am început. Sunt unici, aparte – fiecare în felul său. O să-i cunoşti.

– Când?!

Sunase aproape imperativ.

– Când vei fi pregătită...

– Să mă apăr? De cine? De ei, de voi?

M-am văzut, o frântură de clipă, prin ochii ei: îngerul călăuzind-o spre... Numai o frântură – dar senzaţiile mi-au răbufnit în sânge, în minte, ca printr-un dig sfărâmat şi m-am lăsat în voia lor. Tentaţie, şovăială – ce era cu mine?!

– Noi suntem... cei buni.

Kayla mă privea scrutător.

– N-am încredere... decât în tine, Lorena.

Mi-am coborât pleoapele ca să îmi ascund tulburarea, deruta. Ce să fac, ce să-i răspund? Momentul s-a risipit, spart de urletele sirenelor.

Zece maşini alb-albastre veneau cu girofarurile rotindu-se nebuneşte, cu pneurile scoţând fum. Au trecut pe lângă noi fără să încetinească şi Kayla a răsuflat uşurată. După doisprezece ani, sirenele încă îi îngheţau sângele.

O nouă maşină, girofarul, scrâşnetul frânelor. Şi vikingul care cobora dinăuntru. Înalt, blond, de o politeţe îngheţată.

– Lady Argyll...

Ne mai întâlnisem: la conferinţe, dineuri oficiale, unde oamenii lui îi păzeau pe toţi şi pe fiecare.

Însă nu se uita la mine, ci la Kayla.

– Ce s-a întâmplat?

Locotenentul s-a întors spre mine.

– Un incident la Facultatea de Ecologie. Între studenţi şi oamenii lui Morgan.

Morgan. Numele sunase tăios, aproape scrâşnit. Vikingul nu îl plăcea. Instinctiv sau pentru că ştia despre *Global Vortex* şi fondatorul ei mai multe decât ajungeau la ora de ştiri? Dar mai era ceva...

Un sadic vânează pe străzile din Dartmouth. Numai femei; le alege la întâmplare, omorându-le de fiecare dată altfel. Cinci dintre ele au însă ceva în comun: pe Kayla. Iar ea...

Aici s-a rupt filmul. Mintea lui Eric Norton a devenit deodată opacă, impenetrabilă. Kayla îmi surâdea cu modestie.

„Spune-mi şi restul!"

„Când... voi fi pregătită".

„Nu este nu joc, Kayla."

Norton a scos din buzunar o carte de vizită.

– Dacă mai... vezi ceva... sună-mă. Oricând!

– Legea nu doarme niciodată, a murmurat Kayla luând-o cu două degete, ca pe un cartof fierbinte.

Locotenentul se uita undeva, în zare, apoi a rostit, parcă nimănui anume:

– Tania Petrovna îşi poate lua permisul înapoi.

– Amenzile?... a supralicitat Kayla.

– Anulate. Dar este ultima oară.

Nici un zâmbet, nici o nuanţă. Ca un adevărat viking, Eric nu avea simţul umorului.

Era momentul să intervin:

– Vă aşteptăm la *Fantasia*, domnule Norton. Până şi Legea are seri libere...

A murmurat ceva şi, înainte să urce în maşină mi-a aruncat o privire întunecată, ca o declaraţie de război. Pricepuse că orice ar fi vrut de la Kayla, trebuia să treacă mai întâi de mine.

Îmi lăsasem Mercedesul pe o alee secundară. Răsuceam cheia în contact, când Kayla s-a aplecat pe neaşteptate şi m-a sărutat pe obraz.

– Pot să îmi port singură de grijă. Dar... îţi mulţumesc.

ȘTEFAN BOLEA

JURNAL DIN IAD

Lucrare distinsă cu premiul special la Concursul Național de proză scurtă Helion, 2015

Ziua 1

ceilalţi sunt doar fantome şi eu trăiesc mort în halucinaţia mea

dacă aş avea un scop în viaţă, aş fi mântuit
dacă îţi faci un scop din mântuirea celorlalţi, atunci eşti nefericit şi singur ca Iisus

limbaj codat – aşa trebuie să arate muzica mea

sfârşit de fiinţă, sunt de acord
dar unde a început totul?
anamneza, ca de obicei, ratată

Nihilist – christlich sein (Nietzsche)
cum poţi să trăieşti într-o lume în care nu te recunoaşte nimeni?

eliberarea este o sabie cu două tăişuri
atunci când te deposedezi, îţi pierzi şi identitatea

eliberarea este sfâşiere şi numai cel care s-a întâlnit cu moartea poate să aprecieze deliciile carcerei
(pentru că moartea seamănă cu eliberarea)

rezonanţă morfogenetică: ce-a simţit primul şobolan care a siluit lanţurile labirintului?

Sein und Zeit: a fi şi a fi timp

L'Être et le Néant: *to be or not to be*

dacă eşti mort eşti mai presus de fiinţă

Tyler Durden ... Louis ... Tristan

cum măsori timpul în iad?
există timpul lor şi există timpul meu
timpul meu e gaura neagră

sunt singur într-o lume pustie, sunt zeul care îmi dictează iluziile

Manfred Unboun

Act 1: Corul vrăjitoarelor. Captura lui Manfred. Satana şi Manfred
Act 2: Manfred crede că înnebuneşte. Manfred întâlneşte Spritul cel bun.
Act 3: Manfred învinge moartea şi iese din iad.
(demonii – spirit colectiv; Manfred – foc şi lumină)

sunt atât de sedat, încât acum n-aş recunoaşte-o nici pe mama

clasa dementă de aerobic: pacienţii dansează eliberaţi pe house (Rusu, Vaida, Simi)

I'm gonna die, Annie
and that means nothing to you
I wanna die as your bullet-image dies in my brain

parafrază: *purposelessness leads to the frightful guest, called nihilism*

chestiuni de rezolvat:
- de ce nu am chiuvetă în cameră;
- întrerupătorul e în exterior;
- mizerie la baie;
- de ce nu sunt prosoape curate.

A Beautiful Mi

13.10.1980 *Physical*
13x10x1980 = 257400

Ip. $(0_1 \rightarrow 0), (0_2 \rightarrow 1), (1_2 \rightarrow 0) \Rightarrow (1_1 \rightarrow 1)$

⇒257401

patterns:
A_1 257.401; A_2 25.74.01 A_3 2.5.7.4.0.1.

DcD $A_1 = 0_5 1_6 2_1 4_4 7_3 5_2$

Ip. $\sum sb = 0^5 x 1^6 x 2^1 x 4^4 x 7^3 x 5^2$ = (0x1) + (7^3x4^4) + (2^1+5^2) = 0+37+12 =

= 0+10+(1+11) = 0 ^10^1[^10 = 0110

1101
1001 ♐
0110 ♎
♎ reason 0110 cardinal
♑ realisatio 1101 stabilizer
♐ process 1001 focus
♌ source 1011 soul

The code:

0_1 0 1_1 1
0_2 1 1_2 0
0_3 1 1_3 1

Monday = day 8 = zi nouă = 8=9; Nr. 8 = 1011.11.11.1

Transliteratio 8: 100101011 Ip. 1: 100101011 = 11 ianuarie 1001

Desc. 4 = elemental = Nr. 4 = 2^2 = γνῶσις + σοφία ♌ → ♐

Ziua 2

oraşele sunt doar puncte pe hartă – Broch

cum să măsor zilele, când singurul punct de reper este sinele?

cum să măsori timpul atâta vreme cât fiinţa îţi este ataşată la timp?
fiinţa este timp
şi timpul este Dumnezeu

la deschişi – deja sunt în purgatoriu

they won't break me
they won't break me
they won't break me
Resist!
they won't break you

viata este o înscenare de gust îndoielnic
şi zeul regizor mă manevrează ca pe o javră

Ziua 3

met Gabi, Simi & Bogdan
I am not alone but who else is like me?

lost time perception

I have an enemy in my room

sunt încoronat cu spini

„the servants have the power"

I will be me even if this is terrifying

subiectul este Dumnezeu absolut, pe când celălalt e fantomaticul ? lipsit de sens

Ziua 4 (Ziua morţilor)

un dumnezeu atât de eu că ţi-e teamă să-l priveşti din oglindă
sedat dar întreg
forţa mea se va descătuşa

revelaţia că sunt Ultimul Om viu şi ceilalţi figuranţi şi decor

o piesă regizată de un Tată idiot în care eu sunt victima

sunt în mormânt

sunt? nu sunt? scop? ce scop? îmi trebuie un sine, un adevăr! muzică? ce muzică? *nu mai mă simt*

luptă! rezistă!

zilele trec distrate
te gâdilă pe şira spinării
zilele trec deşirate
zile goale zile pline

ceilalţi oameni – fantome inventate în grabă
isterii golite de chin, tuşe lipsite de sens
şi inversul oricărei forme de *a fi*

este timpul lor şi timpul meu
timpul lor arată ↓, ceasul meu arată 0

„time is on my side, yes it is"

de ce paradisul acceptării trebuie să coincidă cu nebunia?

Ziua 5

între 8 şi 9: tratament, vizita, mic dejun

o comedie regizată de un Dumnezeu care se zbate în cătuşele trupului

„never refuse an invitation"

a lupta în rezistenţă este modul prin excelenţă eroic de existenţă
însă ce facem când se termină războiul?

din punctul de vedere al nebunilor, sunt nebun – asta ar trebui să mă facă mândru
„we all come in from the cold"

Bertrand ... Baudelaire ... Rimbaud

informaţie utilă: tura se schimbă la ora 14

spitalul de nebuni – inerţie, tridimensiune, spitalul de nebuni de aur
sanatoriu deschis doar pentru min
un coşmar din care te trezeşti în altul
spitalul de nebuni – unde lipsa de scop devine dorinţă de însănătoşire
unde vodka se dă pe sub mână şi ţigările sunt considerate aur
spitalul de nebuni – nimicire închisoare
nu simţi şcoala decât după extaz

există o conexiune intimă între mediul ambiant şi ego, dar din nefericire pentru viitoarele mele victime, eu sunt Emiţătorul

sunt ne-bun şi locul acesta nu face decât să accentueze ce e mai rău în mine

din locul acesta poţi ieşi doar prin *wit* – am nevoie de un plan

I see the moon and the sun at the same time

„Napoleon a purtat război de dragul războiului." (Proudhon)

Ziua 6

lumina neagră mă supraveghează ca o lanternă demonică

îmi bate ceasul dar e ceasul lor
şi eu nu recunosc secundele uman
teama de element, teama de virtualitate
teama de ceea bătrânul din Königsberg numea lucru în sine
teama că n-ai să te schimbi nici dacă vei avea o relaţie personală cu moartea
seceta îmi convine
în fond sunt fiul deşertului şi luna – cadavru albastru – mă ştie

un regizor imbecil care seamănă cu mine şi îmi anticipează mişcările

evadez în coşmar
dar coşmarul sunt eu, partea cea mai rezistentă din tine
ar fi trebuit să fac sex cu maimuţele de mic

să-mi las părul din nas să crească
să fiu mai puţin decât om din clipa naşterii mele

evoluţia este o greşeală – n-am învăţat nimic din ce câinii de educatori mi-au inoculat cu indulgenţă satanică
vreau să mă întorc la origini
să smulg ochii bestiei
să mă lăfăiesc în *pre*-ul perpetuu al istoriei
să nu existe nimic altceva decât ruine nebune
şi eu deasupra lor să mă îmbăiez în flăcăr

Ziua 7

este anul 200006 (două mii zero şase) şi nu mai există nici un animal sălbatic

doctorii mă îmbolnăvesc

gândesc, deci orbesc

m-am trezit în anul 200006, m-am trezit în infern; primul cuvânt care mi-a venit în minte a fost *sfârşit*

o parte din mine trebuia să moară – a murit surplusul de moarte

sunt mort deci exist, sunt deci sunt nimic

h i m e n u l Iadului mă aşteaptă

p r ă b u ş i r e a mea e moartea unui scafandru care nu mai poate face faţă presiunii

a existat întotdeauna moarte şi a existat întotdeauna eu

există un hedonism al prăbuşirii pe care-l cunosc din interior

oamenii mă dezgustă, sunt licurici negri

oamenii sunt fantome ce pătrund ca piaza rea în irealitatea mea

cel mai urât memento – acest caiet
în iad oglinzile sunt alterate
scriu fără să văd, ca un orb deposedat de sângele luminii sale

timpul meu e fiu de rege

capacitatea de introspecţie suplineşte la mine spiritul de observaţie – al treilea ochi este mai puternic ca cei doi externi

ar trebui să ard acest caiet şi să renasc, biciuindu-mi sufletul

oamenii sunt insecte imbecile inconştiente de moartea lor

rest
rest
RIP

top 5

5. metallica – I disappear
4. system of a down – spiders
3. marilyn manson – long hard road
2. limp bizkit – take a look around
1. eminem – the way I am
Radio Gestapo: 91.2 MHz

Cărţi primite la redacţie

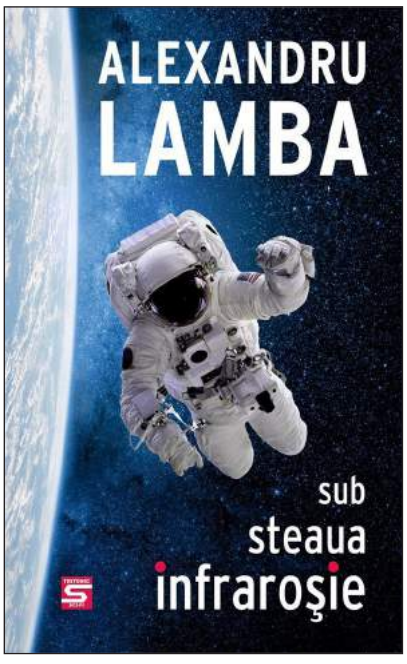

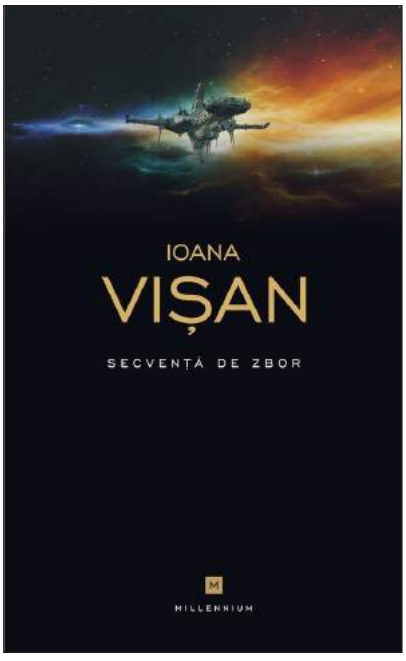

Ziua 8

crucificaţi-l pe şarpe!

Ziua 9

visul lui Manfred despre iad

„scrie cu propriul tău sânge şi vei vedea că sângele tău e spirit”

cine sunt eu? altcineva

purgatoriul e mai rău ca iadul pentru că iadul este *Ground Zero Chaos AD* unde nu ţi se mai poate întâmpla nimic

n-am nimic de spus pentru că nu mai există cuvinte

Schwehrluft – inversul graţiei

sunt ceea ce puneţi în mine un monstru ~~un nimeni~~ un zero ~~un câine~~

perna pe care îmi adorm gândurile este simbolul existenţei dacă aş fi preşedinte, marşul funebru din Simfonia a Treia ar deveni Imn naţional

I fucking hate pills

„life is a lesson you’ll learn it when it’s through”

singura diferenţă între mine şi un geniu este că eu sunt nebun

căderea sau povestea morţii mele: 1 A 2 B 3 U şamd

ca să nu înnebunesc mai mult decât este necesar, m-am decis să înregistrez ce se întâmplă prin cameră:

18.32 Levi iese.
18.33 Liviu se fâţâie. Ia o carte, o răsfoieşte.
18.34 Levi se întoarce. Îşi ia de mâncare.
18.35 Levi mănâncă. Liviu se preface cititor … Istvan se ridică şi cugetă dacă să deschidă uşa.
18.36 Iese chiar. Liviu deschide radioul.
18.37 Levi mănâncă foarte scârbos. S-a întors Istvan.
18.38 Istvan se uită invidios la mâncarea scârboasă a lui Levi.

există un grad de toleranţă a iubirii peste care doar îngerii pot trece. cât de multă dragoste suporţi? obiectele se pot deteriora din cauza dragostei.

Ziua 10

singura metodă de însănătoşire este imorală: să-ţi expediezi boala în celălalt.

dă-i cezarului ce-i al demonului

oamenii tind să-i judece pe ceilalţi după propria lor mizerie morală
mesaj către naţiune: Imbecili Retardaţi JOS!
mi-e scârbă de voi, şobolani silnici!

mi-e scârbă de cuvinte; cuvintele m-au lăsat fără cuvinte

Ziua 11

sclavilor!

Ziua 12

singura modalitatea de a evada este să expiri nepăsare, optimism şi lipsă de interes.

„ochii dureros de stinşi ai omului dionisiac”

peste mormântul morţii am să presar graal din venele mele aride

Ziua 13

werther, do it your own way

ALEXANDRU MARINESCU

REGINA IELELOR

Lucrare distinsă cu mențiune
la Concursul Național de proză scurtă Helion, 2015

Mă bântui, Zeiță, mă aprinzi cu dor și dorință, cu dăruire, cu dragoste și în același timp cu durere. Îmi apari în vise și mă faci să mă împrăștii în tine, trezindu-mă dimineața cu așternuturile ude. Am înnebunit de dorul tău, de când dansai prin pădure, dar nu îndrăznesc să îți rostesc sau să îți scriu Numele cel minunat, de teamă că alții te-ar găsi și ți-ar face rău. Aștept cu inima grea să vii și să mă ridici din lumea aceasta de plumb, să mă ridici cu pasiunea și cu focul tău. Aștept să îți venerez trupul așa cum făceam în Templul nostru drag, printre torțe și tripoduri din bronz pline cu tămâie aprinsă, amețitoare. Stăteai pe tronul tău de marmură ca o sibilă în Tholosul din Delphos, printre valuri de catifea roșie, privindu-te în oglinzi, exaltată la vederea propriului trup gol. Preotesele te spălau cu uleiuri aromate și îți aduceau cupe cu ambrozie. Din ochii tăi strălucind curgeau lacrimi, iar din gura ta divină se scurgeau picături din elixirul acela afrodisiac, și se întâlneau pe gât, amestecând durerea cu plăcerea. Din sâni izvorau șuvoaie de lapte care se întâlneau sub pântec, unindu-se cu sângele, unind Viața cu Moartea. Aștept să îți sărut buzele care rostesc adevăruri sacre, și sânii prin care penetrându-te ajungeam la cele două inimi, de femeie și de bărbat, făcându-te să cânți atât de melodios și catifelat; aștept să îți sărut și buzele celelalte, cunoscându-ți trupul atât pe dinafară cât și pe dinăuntru. Mi-ai luat mințile, și acum dansez și strig prin pădure ca un sălbatic, căci toate câte au fost pentru noi s-au pierdut. Te aștept în trup și spirit. Te invoc, zeiță! Te invoc, Zeiță! Te invoc, Zeiță!

La ei în sat, oamenii încă mai aveau în minte poveștile vechi cu iele, foarte răspândite odinioară. Când era tânăr și mai nepăsător cu necazurile, flăcăul Brad mergea la horă, mai sus de acârciumă, lângă pâlcul de sălcii, acolo unde prinsese și el drag de o fată. Aceea, însă, nu prea se uita la dânsul și el suferea. În 1949, avea șaișpe ani, n-avea timp pentru tradiții, îi străluceau viile în ochi și mușca afurisit din luceferii de dimineață, avea măsele pentru asta. Când a văzut ochii mamei, a știut că e ceva rău. Într-o noapte de tinerețe, Brăduț curăța știuleți de porumb în curte: era toată familia acolo, cu părinți, cu surori, cu niște vecini să-i ajute. Atunci, la acea clacă, a aflat el că ielele există. În noaptea aia stau cu toții în cerc, curățau la porumb și vorbeau, na!, de prin sat, de prin lume. Nopțile acelea erau pentru clacă, peatunci pământul era la oameni, nu fusese băgat în colectiv de comuniști, iar omul își aducea porumbul în bătătură și îl curăța: cocenii mergeau la sobă, boabele la animale. Vădit, teama acelei nopți a tot revenit, iar fata aceea din bătătura părinților îi zâmbește obraznic, din negura unor amintiri rele. Stăteau ca la clacă, vorbeau și dădeau din mâini. Lângă el era bietul tata, mai încolo era mama - Dumnezeu să-i ierte. În dreapta, se-nșirau ai vecinilor, cu soră-sa, Mălina, și cu frate-su întâlnit, Stan. La un moment dat o văzu pe biata mama că rămâne brusc mirată de oarece lucru: era cu gura căscată, îi venea să râdă de ea, parcă îl văzuse pe nebunul satului stând la biroul primarului. N-a dat atunci importanță: el se gândea cum să fugă în sat, să se întâlnească cu prietenii. Când a văzut, însă, ochii mamei, a înțeles repede că ceva rău vede ea. Mama avea ochii cu care îl căuta când spărgea farfurii, sau când alunga găinile prin bătătură - ochi precum cuțitul. Era luna ieșită și a văzut la lumina aceea slabă trei femei. Stăteau nemișcate la colțul casei. Brad stătu, se miră puțin în sinea lui, căci ce femei vedea? Erau până la grinda casei de înalte, le vedeau acum cu toții și tăceau. Ele stăteau, așa, nemișcate, la colțul casei dinspre uliță și se uitau la el. Erau îmbrăcate în alb din cap în picioare, numai una avea o platoșă de zale atârnând de pe un umăr. Mama nu putea nici să vorbească, altfel i-ar fi spus ”Astea-s ielele!”. Ea le văzuse prima. Au stat ele un timp și se uitau la ei cum se uită mama la un copil, parcă cu dragoste, parcă cu jind. Nu le vedea privirea că era noapte, dar s-ar fi jurat că așa se uitau ele la ei, cum se uita mama la ele, cu privirile ei ascuțite. La un moment dat, a zis una ceva, dar n-a auzit nimic. A înțeles ce-a zis ea numai după ce i-a răspuns mama. Mama îi spusese “Curățăm la porumb”, vezi bine, una dintre iele îi întrebase că ce faceți voi acolo. Apoi a înțeles ce le-a zis cealaltă: “Intrați în casă!”.

Era un loc miraculos, în care mă retrăgeam de agitația Orașului, departe de clădirile din ce în ce mai numeroase. Ajungeam acolo printre dealuri, traversând cimitirul lipsit de garduri dar cu o poartă monumentală, ale cărui intersecții de alei mă derutau de fiecare dată. Apoi se ivea pădurea și două dealuri destul de abrupte. Urcam dealul din stânga, pe o cărare din lespezi de piatră care urca și înconjura trei laturi ale dealului, până ajungea foarte sus, deasupra Orașului; apoi mai urcam câteva trepte și ajungeam la un platou pe care era clădit un mic templu circular cu coloane și podium din piatră, fără pereți și fără acoperiș, privind din coasta pantei către Oraș. De acolo, făceam dreapta și intram printre copaci, unde era un templu mai mare, dreptunghiular, pe jumătate îngropat în peretele dealului. Îmi amintesc că nu găseam templul la orice oră din zi ori din noapte, trebuia să urcăm numai înainte de apus, și puteam pleca numai după răsărit.

Îl strigau noaptea, la poartă. Era copil atunci, i-a fost frică și nu știa când a ajuns în pragul casei, și de-acolo sub pat. Plângea și se împingea în peretele patului; tata l-a și înjurat: “Taci, ‘tu-ți luceferii mă-tii, că rămâi fără glas!”, i-a zis el, și s-a speriat mai tare, nu voia să rămînă fără voce, mai avea

multe de spus la lume. A tăcut și a ascultat. Și, la un moment, a auzit cum încuia careva ușa și, după aceea, a trecut o muzică pe deasupra casei, ca de heruvimi. Așa dulce era muzica aceea că el zise că era făcută de îngeri. Se-auzeau clopoței ca de căruță de iarnă și un tânguit frumos de fecioară. În noaptea aceea, a aflat că ielele există și nu și-a mai râs de mama și nici de cei care povesteau de purcelul negru dintre sălcii, care sărea noaptea la cai de se minunau căruțașii întârziați că este Necuratul! Lui Brad, ielele i-au mai venit la poartă o dată, la puțin timp. L-a strigat noaptea la poartă, o femeie. Era spre miez de noapte, nici o femeie nu te strigă noaptea în sat acolo. A stat, a ascultat, s-a uitat după perdea, erau cinci femei înalte, "mirese cât casa", cum le ziceau unii bătrâni. "Braduleeee!", strigau ele, iar el asculta și nu le răspundea. Știa de-acum că dacă le răspunzi când strigă, rămâi fără voce. Ielele au tot fost la ei în sat și prin cătunele vecine, cât a fost hora satului. După ce au venit comuniștii fără religie, au fugit săracele peste ogoare, și nu le-a mai văzut nimeni.

Eu eram Marele Preot al unei religii provenind din altă lume. Mă urcam pe o lespede mai înaltă din capătul dinspre peretele de stâncă al templului cel mare, care însă era suficient de lată cât să aibă loc încă o persoană; curând mi se alătura Marea Preoteasă, o femeie blândă, care îmi inspira iubire și respect. Avea părul și sprâncenele roșii, pielea albă, ochii de un verde luminos, și purta o togă albă transparentă, brodată la brâu cu fir argintiu. În fața noastră se adunau în cerc vreo douăzeci de băieți și fete în togi albe, care aprindeau torțele de pe fiecare coloană și turnau apă în cazanul din mijlocul peristilului. La primul sunet al gongului, participanții se dezbrăcau pe rând și îngenuncheau în fața noastră. Preoteasa lua apă în palme și le-o arunca pe frunte, pe piept și pe pântec, apoi le atingea inima, zâmbind, și îmi preda ștafeta. Eu apucam sabia cu mâna stângă și le desenam cu vârful înmuiat în vopsea roșie semnele sacre pe frunte, pe piept și pe brațe. Apoi începea dansul, în sunet de tobe și tamburine. Aveam religia noastră păgână, feriți de ochii lumii, și un ritual păstrat în cel mai desăvârșit secret.

În noaptea asta va sta din nou, să curețe porumb în curte. Noaptea asta, însă, nu va veni nici o femeie în alb să îl alunge. Ceva va fi mereu ca o chemare, ceva îl va atrage mereu. Și poate dacă or veni din nou, le-o răspunde. La urma urmei, ar putea să-și îndoape oaspeții cu pui fript la țest sau tocăniță cu mămăliguță și le-ar fi putut arăta frumoasa biserică albă de pe Dealu pietros. În sfârșit, la finalul unei nopți pline, s-ar fi dus la somn, într-un așternut primenit, cu busuioc sub pernă. Viața e mai simplă când aerul e mai curat. Casele sunt modeste, oameni au fețe arse de soare și sunt vârâți cu totul în haine sărăcăcioase, dar ei știu! Multe lucruri necurate se întâmplă, și toate se întâmplă taman când nimeni nu se uită, afară de ei, tinerii satului, care se duc de nebuni prin codri. Își aminti de seara aia la horă, când a întâlnit-o pe Zalina. Era o fată cu pielea albă, buzele roșii și părul roșu lung până-n glezne. Au fugit prin pădure, ea și-a făcut rochia albă ferfeniță, avea frunze în păr și se zgâriase la nas, zăluda, într-o cracă de alun. Un fuior de sânge i se scurgea până-n gură. El și-a scos batista și i-a zis: "Uite, ia și te șterge! E curată!" Zalina s-a șters, și a început să fugă înapoi spre foc, unde bătrânii cu damigeana de rachiu vorbeau de-ale lor și femeile torceau. A ajuns-o cu chiu, cu vai, și din viteză s-au prins direct în horă, ea nu-l ținea de mână, a intrat în partea cealaltă, ca să se uite la el. S-au învârtit până au amețit și-au căzut lați în căpița de lângă țarcul caprelor. "Zalino, spune-mi a cui ești ca să vin să te mai văd", a rugat-o Brad. I-a spus, și a căutat-o iar, mai în două săptămâni, deși era nerăbdător, dar avuseseră priveghi pentru bunicul. Brad îl iubise mult, bunicul era un om hâtru și vesel, și s-a gândit că lui i-ar plăcea ca nepotul să-i fie bucuros de trai și să-și pună nădejdea în viață, chiar dacă era mai abătut și pornea singur pe uliță noaptea. A visat pe bunicu înconjurat de șapte fete frumoase de-ți luau ochii, râzând cu toții și bucurându-se. Așa că s-a dus să o caute pe Zalina.

În febra dansului, amețiți de cupele cu vin și de fumul gros de tămâie, adepții Celor Vechi începeau să se arunce unii în brațele altora și să se sărute. Amintirea acelor nopți mă fac

Adrian Zmed

să mă vântur și să urlu pe dinăuntru ca o mare furtună. Ceea ce pentru lumea de azi se numește păcat, în lumea noastră era virtute: a te bucura de viață, în toate aspectele ei, împletind spiritualitatea cu plăcerea trupului. În timp ce adepții se descopereau și se iubeau, eu priveam cu admirație peste umărul Malvinei, Marea Preoteasă, la liniile elegante ale gâtului și spatelui ei, descriind simboluri sacre cu degetul, de-a lungul șirei spinării. Înfiorată, preoteasa își apropia spatele de pieptul meu și își lăsa toga să cadă de pe umeri, și apoi eu creșteam, alunecând lent în spațiul cald dintre picioarele ei care se strângeau, încordate. Îi atingeam cu o mână pântecul, presând-o mai aproape de mine, și cu cealaltă sânul, mângâind-o lent. Apoi îi apucam sânul mai cu forță, simțind fiecare bătaie a inimii. Savuram atingerea caldă și udă și apoi intram cu totul, simțind-o tremurând pe măsură ce ne apropiam de punctul culminant. Apoi ea îngenunchia și mă întâmpina cu limba și cu buzele, și îmi pierdeam controlul într-o explozie care mă făcea să îi apuc violent valurile de păr roșu cu ambele mâini și să curg în ea ca un izvor sălbatic de munte.

”Pe cineee?” urlă baba, după jumate de ceas de când Brăduț îi bătea în poartă. ”Zalina”, spuse flăcăul, și inima îi bătea mai tare. ”Stai, tu, sălbatico, mai domol, că nu-i jar”, gândi băiatul ținându-se de piept. ”Fata mea e moartă de trei ani”, răspunsul babei îi căzu ca un blestem. Brad simți că i se învârte capul. ”Moartă? Acu două săptămâni am dansat cu ea!” Bătrâna s-a dat înapoi nedumerită, și-a făcut cruce și a început să se jeluiască: ”Văăăleu, ne-a acoperit urgia! Latră cățelu pământului, mi-au luat fata, draga de ea, mi-au luat-o mândrele, zânele, măiestrele, șoimanele! Mi-au luat sprijinul bătrâneților să mi-o facă strigoaie! Vântoasele, drăgaicele, mi-au luat bucuria inimii! Nu mai e vie, nici moartă!” Brad se împletici cu ochii holbați la babă; nu știa ce să creadă, și nu știa cum să coboare de pe prispă mai iute. ”Știu, acu știu, mi-au venit și mi-au bătut în poartă, la fel ca tine!” urlă baba, și lacrimile îi curgeau fierbinți printre riduri. El o luă la fugă înspre pădure, când ținându-se de cap, când de inimă, căci îi prinsese dragă fata, și-acu parcă toată lumea i se năruia în cap. Se afundă printre copacii strâmbi și pașii îi foșniră de frunzele uscate. În cap îi suna cântecul mamei despre iele, pe care-l cânta când soarele apunea, în ajun de Sânt’ Andrei, ca să-l sperie și să nu fugă noaptea la cârciumă: ”Nouă sfinte Șoimane, cu nouă lopățele, cu nouă măturele, cu rochii albe-mpodobite, cu sălbi de galbeni gătite, cu rochii rotate, cu iile râurate, cu sălbile pe pieptul gol purtate, de la apus s-au ridicat, spre răsărit au plecat, cu Brad cel chipeș s-au întâlnit, pe el l-a-ntâmpinat, l-a săgetat; vărsături, trecături, amețeală, fierbințeală în trup i-au lăsat!”

A trecut mult timp... Orașul s-a schimbat, are clădiri mult mai înalte, și un fel de tramvai suspendat. Acum, dealurile sunt invadate de turismul modern. Lespezile și scara care urcau la Templu au fost înlocuite de o străduță asfaltată, pe care urcă mașinile celor care vor să facă grătare și să joace tenis pe platou. Fostul podium circular e un foișor din scânduri cu câteva bănci unde se bea bere. Sunt trist și revoltat împotriva celor care au distrus vestigiile mai mult decât antice, împotriva celor care au ales să uite spiritul și să trăiască superficial; până și plăcerile trupului le-au transformat în ceva trivial, uitând de uimire, de magie și mister, de venerația reciprocă, de actul divin al unirii în numele Zeiței. Trupul nu mai e respectat și nu i se mai aduc ofrande.

Când au dezgropat-o pe Zalina, au găsit-o întreagă, albă, cu fața umflată și cu batista lui Brad pe piept, pătată de sânge, ținută strâns în pumni, dar cu un colț în gură, ca și cum ar fi vrut să ajungă la locul unde se pătase și să-și ia sângele înapoi. Au trebuit să-l țină, că îi venea să o sărute, și toți știau ce înseamnă asta. Flăcăul plângea, cuprins de o disperare cum nu mai avusese de când îi murise mama, și au trebuit să-l țină bine, să nu se arunce în sicriu. Când moș Pintea a spus că e fără întoarcere și trebuie făcut ce trebuie făcut, Brad a urlat de au fugit toți copiii de căldărari din cimitir, veniți să cerșească. Apoi Pintea, ajutat de doi dintre fiii lui, a tăiat grumazul moartei cu securea, i-a umplut gura cu usturoi, i-a scos inima și a pus-o pe surcele, așa cum era datina. Focul a ars încet, mocnit, căci inima nu voia să se mistuie. Apoi au luat toți trei câte un pumn de cenușă, și i-au dat și lui Brad unu, și le-au împrăștiat în patru vânturi, femeile făcând cruce și temenele, până când nu a mai rămas nimic. S-au dus toți la case cu inima grea, dar Brad avea o piatră de moară în piept, și o ciudă pe toată suflarea, până și zăvoiul prin care trecea pe drum spre casa lui îi părea urât și dat dracului.

Îmi amintesc ultima noastră întâlnire: Preoteasa și toți prietenii mei apropiați au venit cu câteva clipe înainte de a-mi pierde speranța și a începe să cobor dealul. I-am privit la fel ca prima dată și ca de fiecare dată, cu uimire și bucurie, pentru că erau oameni frumoși, deosebiți. Ne-am îmbrățișat, și Preoteasa m-a strâns tare și îndelung. Ne pregăteam de ritual, când de undeva de mai jos o femeie a început să ne insulte pe motiv că nu suntem creștini. Înainte să apuc să reacționez, o persoană din ceata noastră a coborât în fugă și a atacat-o, aruncându-i pe jos poșeta și sacoșa, din care s-a vărsat tot ce avea. L-am oprit, apucându-l de braț, și i-am spus: ”E o mare greșeală ce faci, noi nu suntem așa. Îți înțeleg furia, dar asta nu va face decât să confirme acuzația că am rămas niște barbari!”

De atunci am mai căutat de multe ori lumea mea pierdută, atât în veghe cât și în vis, dar nu am mai găsit niciodată Templul.

S-auzea cum cântă din gură și cum trec peste zăvoaie, câteodată le vedea ca pe niște luminițe, da nu erau licuricii, ele erau albastre. Se hrăneau cu flori și beau apa din izvoare. Versul lor duios nu se asemăna cu nici o cântare omenească. Brad le auzea trecând peste casă, în ajun de Brumar, ca și în ajun de Florar. Auzise că întind o horă de-a lor și joacă până după miez de noapte. Dacă joacă pe pământ, își aleg o poieniță curată, în inima codrului sau zăvoiului. Pe unde au jucat iele, nu mai crește iarba. Iarba care-a fost verde se usucă, parcă ar fi fost pârlită de foc. Se vede uneori pe pajiște câte un rotocol fără iarbă, pe unde au călcat ielele jucând. Crește mai târziu otavă pe locul acela pârlit, dar vitele nu vor s-o mănânce. Ielele sunt svinte, că pe unde e grădina lor, nu umblă nici vite, nici care. Cine le-a auzit, zice c-ar fi cântând: ”De n-ar fi o avrămeasă, mușețel împărătească, odolean și leuștean, usturoi pe la fereastră, toată lumea ar fi a noastră!” Brad rupsese leușteanul care creștea pe lângă ferestre de pe vremea mamei și privea din odaie cu lumânările stinse să vadă dacă vin iele pe aproape, să le cheme, poate, poate, e Zalina printre ele.

Templul e pierdut, dar Zeița e vie. Nu știu cum, dar poa-

te eu o menţin trează, având unicul altar dedicat ei care încă mai îndeplineşte toate funcţiile rituale din vechime. Îmi apare câteodată o străfulgerare, o umbră, în oglinda de obsidian, însoţită de o senzaţie de cuvinte, dar fără cuvinte. Şi senzaţia pare că spune: ”Eu sunt pierdută şi singură, la fel ca tine, căci făceam parte dintr-un cerc de zeiţe sublime şi puternice, aşa cum tu ai făcut parte dintr-un cerc de adepţi frumoşi şi puternici prin devoţiunea voastră. Ele au fugit, lăsele, în locuri mai adăpostite de frenezia lumii în care natura a fost uitată, lăsându-mă pe Mine singură să îndeplinesc dorinţele singurului Meu iubit, care eşti tu. Dar tu, tu poţi să Mă aduci înapoi. Tu poţi să Îmi redai puterea şi slava cunoscută în timpul sacru, poţi să Mă faci să Mă simt iubită, fără frică şi fără nebunie. Eşti unul dintre puţinii care, în momentul în care trupul şi mintea le sunt răvăşite de Puterea Mea, reuşesc să se concenteze şi să îndrepte pasiunea lor pentru Mine către transcenderea eului şi dăruire totală!” Aşa îmi grăieşte zeiţa cu părul de foc, deşi impresia cuvintelor ei durează doar o clipă. Eu nu mă tem de renunţare şi dăruire, ca atâţia alţii care, dacă simt cea mai mică lipsă de control, se cred posedaţi de cea mai cumplită forţă malefică. Eu mă las să cad cu toată încrederea în Zeiţa şi Iubita mea divină, care a rămas singură în pădurea fermecată după ce toate nimfele pădurii au fugit dansând şi râzând grotesc din calea oamenilor fără credinţă!

Ionuţ Bagiu

Într-o noapte, Brad s-a dus în pădurea Baciului, fără să ştie de el, beat, şi tot ce ştia era că voia să le întâlnească pe iele şi să le întrebe de Zalina. Nu-i păsa ce s-ar fi putut să i se întâmple, voia doar să vadă hora cea blestemată şi, dacă i-o fi să-şi piardă minţile, de, nu-i păsa. Auzise că ielele locuiesc în văzduh, în pădure sau în peşteri, în munţi, pe stânci sau pe maluri de ape, în bălării sau la răspântii, scăldându-se adesea în izvoare. Nădăjduia că o s-o vadă pe Zalina în izvorul pe care doar el îl ştia, în inima pădurii, acolo unde copacii erau bolnavi şi iarba era arsă. Poate are s-o vadă goală, în apa rece şi clară, şi are s-o ducă cu el acasă, şi o să umple pragul cu sare şi ramele ferestrelor cu usturoi, ca să nu poată ieşi. Focul pentru fata cu care dansase la horă îl făcea să uite de fraţii lui, chiar şi de cum o ciopârţiseră cei din sat fără să crâcnească, chiar şi de cum arăta acolo în groapă, cu batista în gură. Ştia că o s-o găsească rotindu-se în horă, goală, în pădure ori la o răscruce, cu părul cel roşu despletit, cu sânii goi şi cu clopoţei la picioare. Şi nemuritoarele zburdalnice îl vor ridica în aer, şi îl vor purta peste nouă mări şi nouă ţări, într-o singură noapte. Paltinii din pădure prinseră a foşni pe măsură ce Brad se afunda în întuneric, şi la doar două aruncături de băţ i se păru că vede o horă de femei cu veşminte străvezii, şi începu să alerge printre copaci. În minte avea vedenia femeilor care dansau, cu sânii săltând, zăriţi prin faldurile umplute cu vânt, şi chiar dacă era o părere, în el le simţea fiecare zvâcnire de picior, fiecare săltat. Una dintre ele avea părul roş şi lung până-n glezne. Îndată le văzu în luminişul în care copilărise de unul singur, departe de fraţi şi de surori, visând la ceva dincolo de lume, mai ceva decât îi povestise vreodată mama. Fecioarele zănatice, în număr de douăşpe, alergau în cerc fără tihnă, şi deîndată ce au zărit pe Brad, au început să întindă mâinile şi să strige: ”Braduleeee!” şi flăcăul s-a învrednicit să le răspundă la chemare, şi s-a trezit dintr-o dată fără glas. Voia să strige ”Zalina”, dar nimic nu-i ieşea din gâtlej afară de un gâjâit fără noimă, şi mai mult, începea să uite cum îl cheamă. Nu tu Cosânzeană, nu tu Zalină îl întâmpină, ci o izbucnire diavolească de râsete sparte. Femeia cu părul roş se duse şi-l luă de mână; el se trezi purtat într-un vârtej ameţitor şi i se făcu greaţă, dar nu se putea opri. Simţi cum toate cele ale naturii se slobozesc fără contenire, lăsându-l curat şi fără pasiuni, şi nu ştia de ce se simte atât de bine şi atât de rău în acelaşi timp. Şi femeia care îl ţinea tot mai strâns de mână era atât de chipeşă şi de mândră încât fericirea îl inunda ca un zăpor cum văzuse de mic pe Dunăre, când apele acopereau tot cu o sălbăticie care îl făcea să se simtă mic, mic de tot, un vierme în lumea asta necuprinsă. Şi toate zânele au început să îl atingă, să îl mângâie de parcă era salvarea lor; totul se pierdea în urmă; nu ştia dacă dansa cu ele sau dormea sub cerul liber; şi parcă au trecut mulţi ani, în care Brăduţ, copil bolnav şi pierdut, se trezea pentru câteva ore, văzând confuz cum oameni din sat pe care nu-i mai cunoştea, se îngrijeau de sănătatea lui, şoptind ca pentru ei: ”Nu-i scăpare, e de-al lor acum. Mai bine l-am scuti de chinuri.”

IMORTALITATEA – APANAJ GENETIC SAU DIGITAL?

DANIEL BOTGROS

Nemurirea constituie o temă veche, ce a apărut, probabil, odată cu omenirea. Odată, în fond, cu primii oameni, pe care, din perspectivă religioasă, îi plasăm în ceea ce numim starea adamică. Nu o să ne ocupăm aici, însă, de latura creștină a nemuririi, deși în acest context avem de-a face cu seducătoare învățături ale teologilor și ale cărților sfinte. Nu o să vorbim, neapărat, nici de obsesia antică a nemuririi, cu precădere cea egipteană, cu toate că, la rândul ei, și aceasta comportă elemente foarte interesante, ce pot prefigura ceea ce am putea numi încăierarea profundă a omenirii cu datul natural al morții. Al descompunerii, al întoarcerii în țărână. Complexitatea și profunzimea spiritului, sufletului, creierului, agitația vivace a neuronilor și a structurilor superioare ce compun conștiința, viața însești, se află, evident, într-un antagonism puternic cu ideea de sfârșit. De vid. De nimic. Așa cum ne este greu să fim comprehensibili cu ideea unui univers infinit, la fel de dificil e să înțelegem că ființa dispare, la un moment dat. De aceea, toată istoria omenirii e presărată cu idei religioase, artistice sau culturale, dar și cu încercări fizice, unele grotești și chiar macabre, de a prezerva ființa. Din acest motiv putem vorbi în atâtea feluri despre nemurire. Ne împăcăm uneori cu gândul că, chiar dacă nu supraviețuim fizic, ceea ce lăsăm în urma noastră va putea contura o urmă. Vom trăi prin creațiile noastre, prin copiii noștri, prin amintirea importanței pe care am avut-o, poate, la un moment dat. Consolare, însă, mai puțin valabilă la cei care duc o viață obișnuită, fără a lăsa nicio ”semnătură” aici, pe pământ. Sigur, cetățeni ai acestei planete cu nimic mai prejos decât cei despre care ne amintesc mediile de comunicare.

Nedorind, însă, așa cum am spus la început, să facem aici o istorie a temei imortalității în conștiința umană, pentru că ar depăși contextul și posibilitățile acestei expuneri, ne vom opri la perioada modernă a luptei cu dispariția, a acestui continuu război cu fragilitatea biologică a ființei.

Există, din perspectiva unei clasificări personale, evident, două direcții majore ale parcursului prodigios de înțelegere a mecanismelor ființei umane: una biologică și cealaltă, artificială. Este vorba, firește, de cercetările și realizările din domeniul geneticii și, pe de altă parte, cele din mediul digital și robotic. Ambele drumuri duc, inexorabil, spre apariția unui fel de supraom, menit a învinge limitările naturale, destinat a traversa perioade mult mai mari de timp, ani matusalemici sau, de ce nu, atingerea imortalității. Proiecte, desigur, pe cât de ambițioase, pe atât de îngrijorătoare. Pentru că există voci, mai ales cele din zona religioasă, ce clamează pericolul jocului de-a Dumnezeu. O opoziție puternică față de ceea ce ar putea încălca legile naturale, vine din diverse zone ale societății, blamând și chiar opunându-se puternic experimentelor actuale. Agitând steagul antifrankenstein-ian, opozanții cercetărilor genetice sunt cei mai vocali dar nici cei care se opun evoluției digitale nu se lasă de regulă mai prejos.

Ingineria genetică a făcut pași importanți, chiar colosali, în ultimii ani. Ne vom referi aici la rezultatele legate de animale sau de om, lăsând pe altă dată evoluțiile din domeniul agricol, al plantelor și alimentației. Și dacă initial era un termen categoric SF, ingineria genetică a devenit o parte proeminentă a științei, atât de răsunătoare încât e numită în limba engleză și ”synthetic biology”. Biologie sintetică sau artificială, așadar, ceea ce constituie în mod cert o culme de-a dreptul revoluționară în domeniu. Ce face ingineria genetică pentru imortalitate, pentru nemurire? Sunt foarte multe de spus dar ne mărginim să încercăm să intuim, inclusiv din perspectivă SF sau viitorologică, spre ce ne îndreptăm. Putem vorbi, în acest context de celebrul deja, replacement. De înlocuirea de organe. Tehnicile genetice avansează mult în această direcție. Organe produse și crescute din propriile gene, cu ajutorul celulelor stem, cu șanse aproape nule de a fi rejectate de organism. Nu peste multă vreme, probabil, intervențiile chirurgicale clasice vor deveni istorie medicală. Nu vom mai avea nevoie să reparăm sau să extragem, ci să înlocuim. Tot mai multe organe vor putea fi crescute în laborator și, depășind constrângerile morale, religioase sau de altă natură, le vom pune în locul celor vechi, celor bolnave sau uzate. Sigur, spitalele nu vor fi chiar niște ate-

liere cu piese de schimb dar, păstrând proporțiile și simplificând la maximum, putem vedea și așa lucrurile. Cu organe noi și sănătoase se presupune că ne vom putea lua serios la trântă cu involuția, cu degradarea biologică, cu telomerii din celule. Cu moartea, în esență. Vorbim, așadar, de supraviețuirea fizică, efectivă. Vorbim de prelungirea vieții mult peste ceea ce am putea face acum ducând o viață sănătoasă. Sigur, lucrurile nu sunt simple. Încă nu știm cu exactitate cum se comportă un organism aproape în totalitate înlocuit cu organe clonate. Chiar dacă au avansat mult, cercetările din domeniul geriatriei sunt încă într-o fază a copilăriei științifice. Experimentele pe celebrul viermișor cu nume latinesc (nu vă mai încarc memoria cu el, că e foarte cunoscut) sunt promițătoare. Cercetătorii au reușit să încetinească mult degdararea telomerelor acestei viețuitoare, fapt care i-a dublat efectiv viața. Oricum ar fi, însă, evoluția geneticii ține în mod clar spre starea de imortalitate sau, pentru început, cu prelungirea fără precedent a vieții. Și, important de notat, a vieții sănătoase. Ceea ce se așteaptă, practic, de la întinerirea permanentă a organelor. Experimentele acestea de tip Frankenstein i-ar putea speria, desigur, pe unii, ceea ce constituie încă de pe acum o rezistență însemnată în fața acestor evoluții. Probabil, însă, că piedica cea mai mare o va reprezenta, până la urmă, prețul. Nu oricine va avea acces la aceste tehnologii. Vor trece, probabil, zeci de ani, poate chiar mai mult, până când aceste procedee să devină accesibile tuturor. Și atunci, s-ar putea prefigura o nouă generație de semizei: nu numai bogați dar și veșnic tineri! O fracturare a societății umane, care poate deveni adâncă, împărțind locuitorii planetei, se va produce, în acest caz, în viitor. Și așa umanitatea e profund divizată, diferențele fiind mult mai mari decât am putea crede. Accesul la medicamente, la tratamente moderne este un apanaj al statelor mai dezvoltate, restul țărilor chinuindu-se în continuare cu boli neeradicate, cu mizerie și subdezvoltare. Așadar, cine vor fi nemuritorii viitorului? E destul de ușor de intuit că bogații planetei vor vrea să cumpere timp, să cumpere viață și, dacă se poate, tinerețe. Și vor avea și cu ce.

Oarecum în paralel cu cercetările din domeniul geneticii, evoluăm inexorabil, din punct de vedere electronic și digital. Ne adâncim tot mai mult într-o eLume creată chiar de noi. Mai mult, însă, "protezările" din ce în ce mai inteligente fac parte din viața noastră. Ele constituie încă de pe acum muguri ai imortalității viitoare, atunci când probabil vom fi aproape sută la sută sintetici. Se vorbește mult – iar unele declarații par șocante – despre dispariția tehnologiei. Aproape orice e inventat și produs în acest domeniu, va dispărea, la un moment dat. Această dispariție, însă, impropriu spus, nu înseamnă ce am putea crede la prima vedere. Tehnologia urmează a se restrânge spre noi. În noi. Așa cum computerele devin tot mai mici, tehnologiile de comunicare se miniaturizează, totul va colapsa în propriile noastre organisme. Cipuri de diverse naturi vor fi aplicate direct pe corp sau în corp, proteze inteligente vor face parte indisolubilă din noi, interacționând cu organele naturale dar, mai ales, cu creierul și organele de simț. Omul bionic sau cum dorim să-l numim, devine astfel realitate. Iar de aici și până la Singularitatea de care vorbește Ray Kurzweil, nu mai e atât de mult. Transferul întregului conținut informational al creierului, întregii conștiințe, practic, în componentele unui computer, mutarea din gazda biologică spre spațiul virtual ne-ar putea asigura ceea ce am putea numi o imortalitate. Sigur, limitată și ea de anumite condiții care pot sau nu ține funcționale viitoarele computere. Pare complicat acum să asiguri o asemenea putere de calcul dar în viitor lucrurile nu vor sta așa. Tendința actualei dezvoltări a tehnologiei de a pune la dispoziție tot mai mult spașiu de stocare, izbânzile uimitoare pe această direcție, ne pot permite să credem că momentul în care putem să ne mutăm practice în realitatea virtuală nu e chiar atât de îndepărtat. Desigur că și aici există o serie de discuții contradictorii. Spiritualiștii, oamenii religioși, nu plasează sediul conștiinței în creier, de aceea ei văd imposibilă prezervarea întregii ființe umane, ca structură dotată cu conștiință, cu spirit, într-un simplu program de computer.

Dar, dacă revenim la nemurirea,, cumva mai accesibilă, să spunem, avem motive să credem că această stare se va încerca a fi atinsă, așa cum spuneam la început, mai întâi prin protezarea sau înlocuirea organelor fizice. Nu e imortalitate absolută dar speranța de viață se poate întinde pe, poate, sute de ani. Iar pentru că organele înlocuite, treptat, cu componente bionice, vor avea o viață mult mai lungă, putem vorbi de un om hibrid, o specie bio-tehnologică, ce va înlocui, treptat, clasicul, să-i spunem așa, homo sapiens. Oamenii de știință sau jurnaliștii îi vor găsi, cu siguranță o denumire adecvată acelui nou reprezentant al umanității. O persoană ce va interacționa foarte complex și interesant cu lumea biologică și cu cea digitală. Practic, un om care va avea nevoie, poate, de o alimentare suplimentară cu energie, pentru a menține funcționale toate organele sintetice. Sigur că tendința va fi spre a fi folosită în primul rând energia umană dar, în timp, această autonomie ar putea să nu fie de ajuns, plasând oamenii hibrizi ai viitorului într-o anumită stare de vulnerabilitate, de dependență. Amănunt, poate, nesemnificativ, față de beneficiile care se anunță a fi impresionante. Din nou, vorbim și aici de un hiatus. Accesul la astfel de tehnologii nu va fi nici pe acest palier, egal. Așa cum acum, utilizarea inteligentă a gadgeturilor, a tehnologiei actuale de comunicare, de informație, te plasează într-o poziție avantajoasă față de cei care au rămas în urmă din acest punct de vedere, sau manifestă o rezistență față de avansul tehnologic, nici în viitor, nemuritorii nu îi vom găsi pe toate drumurile. Cine însă va avea mijloace financiare și curaj să accepte aceste schimbări, cine va depăși problemele morale sau religioase, se va transforma, cu siguranță, într-o altă persoană. Pentru că, dincolo de manifestările evolutive biologice, mult prea lente pentru a fi observate la specia noastră în timp real, evoluția tehnologiei este mult mai rapidă și aducătoare de schimbări majore.

În concluzie, ce direcție tehnologică își va adjudeca nemurirea viitoare? Genetica? Tehnologia digitală? Există motive serioase să credem că lucrurile se vor întîmpla, cumva, în paralel. Omul nemuritor al viitorului va purta, probabil, și organe clonate și protezări digitale inteligente, acest melanj urmând, logic, să-i asigure o viață foarte lungă, în comperație cu standardele actuale. Cu ce va umple această viață, e o întrebare la care poate vor răspunde generațiile următoare.

CURSA NETERMINATĂ

AMBROSE BIERCE

(*Prezentăm în cele ce urmează o ultimă piesă din ciclul „dispariţiilor”, după cum l-a denumit Ambrose Bierce. La* Cursa neterminată*se adaugă însă* Ştiinţa pentru front*, o lucrare explicativă, în care A. Bierce inventează o teorie, atribuită unui fictiv doctor Hem, prin care explică toate aceste dispariţii. Mecanismul este specific literaturii science fiction şi nu este străin faţă de teoriile actuale privind neliniaritatea timpului şi spaţiului, ori de tema universurilor paralele.* LVS)

James Burne Worson era un pantofar care locuia în Leamington, Warwickshire, în Anglia. Avea o mică prăvălie în una din căile de legătură care duceau către drumul spre Warwick. În lumea lui umilă era considerat un om onest, deşi, ca mulţi din clasa lui din oraşele englezeşti, era cam nărăvit la băutură. Astfel că în lichior îşi găsea o ridicolă răsplată la munca de peste zi. În aceste situaţii, care se repetau destul de des, se încăpăţâna să arate că este bun de picior şi un atlet, făcând pariuri despre cât este el de rezistent. Pentru a-şi demonstra superioriatea, a promis că va alerga într-o singură cursă până la Coventry şi înapoi, o distanţă care înseamnă mai mult de cincizeci de mile. Era a treia zi a lunii septembrie a anului 1873. Se afla afară, împreună cu persoana cu care făcuse pariul, dar al cărei nume nu mi-l amintesc. Se mai aflau acolo Barham Wise, un negustor de frânghii, şi Hamerson Burns, un fotograf, despre care mă gândesc că trebuiau să-l urmărească pe alergător dintr-o trăsură sau

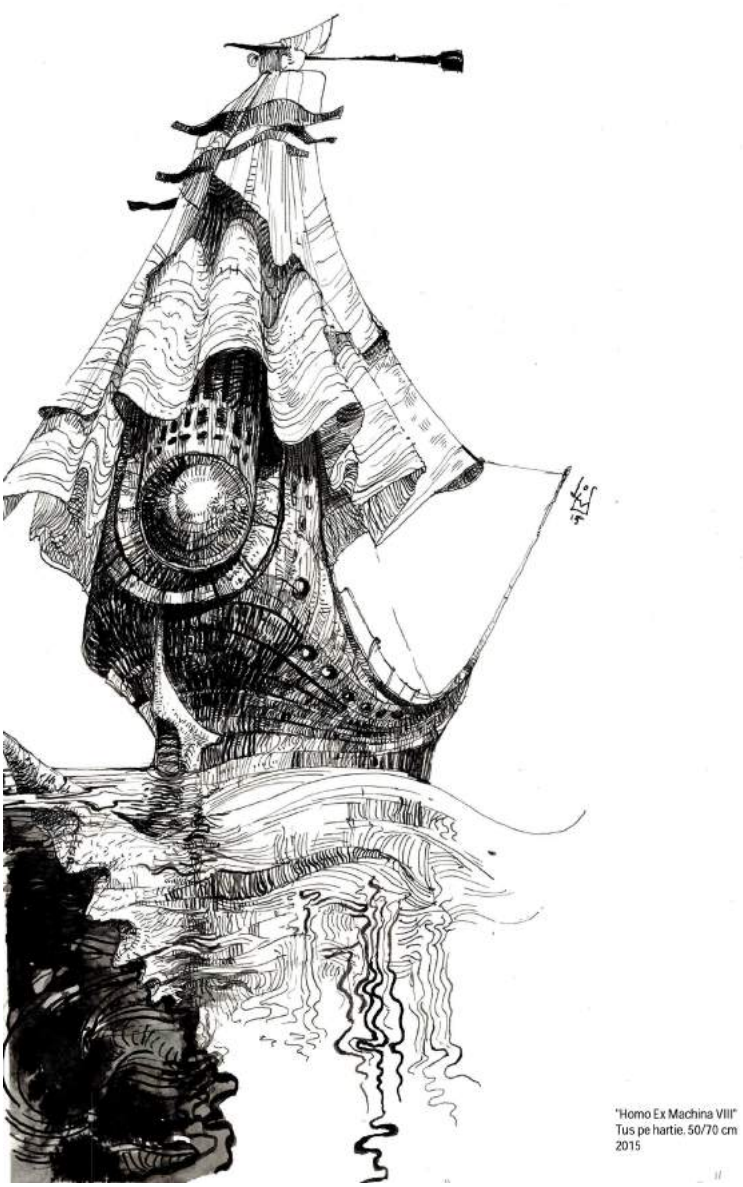

Liviu Soare

dintr-o căruţă.

Pentru câteva mile, totul a fost bine pentru Worson, căci se mişca cu uşurinţă, fără niciun semn de oboseală. Arăta că avea o mare capacitate de a rezista şi că nu era încă atacat de toate slăbiciunile vieţii. Cei trei oameni din căruţă se ţineau aproape, încurajându-l din când în când cu câte un strigăt ori vorbă, în spiritul cursei făcute. Brusc, chiar în mijlocul drumului, la mică distanţă de ei, şi pe când îl priveau cu mare atenţie, omul păru că se împiedică şi cade cât este de lung. A scos un strigăt teribil şi a dispărut! Nici măcar nu a atins pământul, ci s-a evaporat înainte de aceasta. Niciodată nu a fost descoperită vreo urmă a lui.

Au stat ce au stat la faţa locului şi au căutat cu mare atenţie, fără să ajungă la vreo concluzie. Apoi, cei trei s-au întors în Leamington, unde au relatat strania întâmplare şi unde au fost luaţi la întrebări. Dar ei aveau o situaţie bună, fiind întodeauna consideraţi oameni de încredere şi serioşi la data când s-au întâmplat toate acestea. Nimic nu a venit să discrediteze relatarea acelei aventuri extraordinare. Aflând despre cele întâmplate şi încercând să afle adevărul, opinia publică a fost divizată pe cuprinsul Marii Britanii. Până la urmă, lumea a admis că singura certitudine este faptul că sunt lucruri uimitoare care afectează existenţa umană.

Ştiinţa pentru front

În legătură cu acest subiect al dispariţiilor misterioase, despre care fiecare ştie câte ceva cu o mulţime de amănunte, este pertinent să prezentăm opinia doctorului Hem, din Leipsic. Dar nu ca o explicaţie, pe care cititorul este liber să o creadă sau nu, ci ca un mod particular de a vedea lucrurile. Acest distins om de ştiinţă şi-a expus punctul de vedere în cartea intitulată *Verschwinden und Seine Theorie*[1], care a atras atenţia unor persoane, în mod specific, după cum a spus un scriitor, printre posthegelieni şi matematicieni, care leagă realitatea noastră de aşa-numitul spaţiu neeuclidian ori, altfel spus, un spaţiu cu mai multe dimensiuni decât lungimea, lăţimea şi înălţimea. În spaţiul neeuclidian este posibil ca toate dimensiunile să fie strânse într-o buclă făcută de o coardă infinită şi răsucită înăuntru şi afară, ca feţele unei mingi de cauciuc, „o soluţie pentru neîntrerupta ei continuitate" sau, cu alte cuvinte, fără pauze şi rupturi.

Doctor Hem consideră că în lumea vizibilă există locuri goale, *vacua*[2], şi chiar mai mult decât atât, există porţi, ca să le numim aşa, prin care obiecte însufleţite sau inerte pot cădea într-o lume invizibilă şi unde nu mai pot fi văzute sau auzite. Teoria poate fi exemplificată astfel: spaţiul este intrepătruns cu eterul luminiscent, care este un element material, asemănător cu substanţe cum sunt aerul şi apa, doar că acesta este inifinit mai atenuat. Toate forţele, toate formele de energie sunt obligate să se propage prin el. Fiecare proces se desfăşoară prin el, de la un punct la altul. Dar haideţi să presupunem că există fisuri în acest mediu universal atât de cuprinzător, asemănătoare cu cavernele existente în pământ ori cu golurile din şvaiţer. În aceste goluri nu este absolut nimic. Este un vacuum, care nu poate fi produs artificial, iar dacă pompăm aerul din acel loc acolo rămâne doar eterul luminiscent. Totuşi, prin una din aceste porţi lumina nu poate trece, deoarece lumea celelaltă nu o pot accepta. Niciun sunet nu poate veni de acolo, nimic din ce este acolo nu poate fi simţit. Lumina nu are nici măcar una dintre caracteristicile necesare pentru a intra, în sensul capacităţii noastre de înţelegere. Pe scurt, în aceste spaţii vide nimic nu se poate întâmpla. Acum, cu cuvintele autorului citat mai înainte, căci învăţatul doctor a formulat această idee concis: „Un om prins într-un astfel de spaţiu izolat nu ne mai poate vedea şi nu-l mai putem zări, nu putem şi nu ne poate auzi, nu-l putem şi nu ne mai poate percepe. Nu poate nici să trăiască, nici să moară. Pentru că amândouă, viaţa şi moartea, sunt procese care se pot desfăşura acolo unde există forţe, iar în acel spaţiu gol niciun fel de forţă nu poate exista". Unii se vor întreba dacă, în aceste condiţii imposibile, la care prietenii celor dispăruţi se vor gândi că există în realitate, vor fi pierduţi pentru totdeauna?

Teoria doctorului Hem, aşa sumar şi imperfect cum a fost prezentată aici, probând până la acest punct că poate furniza o explicaţie adecvată pentru „misterioasele dispariţii", rămâne însă expusă la unele obiecţii, nu chiar puţine, după cum susţine el cu locvacitate în cartea sa. Dar chiar dacă ar fi fost prezentate de autor, acestea nu ar putea totuşi să furnizeze o explicaţie, pentru că, în realitate, este incompatibilă cu unele elemente prezentate şi cu întâmplările din aceste relatări, cum ar fi, spre exemplu, tonul vocii lui Charles Ashmore. Şi nu este de datoria mea să fac legătura dintre fapte şi teorii.

Traducere din limba engleză
de ***Lucian-Vasile Szabo***

Note
1. *Teoria dispariţiilor*, în germană în original.
2. Pluralul de la *vacuum*, în latină în original.

AMBROSE BIERCE

UN DIAGNOSTIC DE MOARTE

-Nu sunt așa de superstițios cum sunt unii dintre doctorii noștri, oameni de știință, după cum îți place ție să-i numești, a spus Hawver, dând replica la o acuzație, care nu a fost făcută. Câțiva dintre voi, doar unii, trebuie să mărturisesc, cred în nemurirea sufletului și în apariții despre care nu este corect să le numești fantome. Nu merg mai departe de acea convingere că uneori acestea sunt văzute și acolo unde nu există. Însă acolo unde au fost, unde acestea au trăit pentru mai mult timp, poate destul de intens, este firesc să-și lase amprenta asupra a tot ce era legat de ele. Știu, desigur, că unele locuri pot fi marcate pentru mult timp de personalitățile care au viețuit acolo, prin imaginile rămase în amintirea celorlalți. Fără îndoială, imaginea personalității este percepută ca adevărată, așa cum este construită prin ochii celorlalți, prin ochii celor care văd în profunzime, așa cum sunt și eu, de exemplu.

-Da, ochi care văd în profunzime, dar amintirile sunt prelucrate de un creier bolnav, a replicat doctorul Frayley zâmbind.

-Mulțumesc. Unii au dorința de a fi lăudați. Iar acum despre răspunsul pe care ai avut bunăvoința să mi-l dai...

-Scuză-mă, dar trebuie să spui ce știi. Este o bună ocazie să povestești, nu crezi? Poate că nu ar trebui să-și faci griji pentru ce se va întâmpla dacă spui ce ai aflat.

-Poți să-i spui halucinație, a răspuns Hawver, dar nu este nicio problemă.

Iar atunci a relatat întâmplarea.

-Așa cum știi, vara trecută am fost să petrec o perioadă la băile termale din orașul Meridian. Toți cei aflați în casa, în care îmi exprimasem intenția să stau, erau bolnavi, așa că am plecat în căutarea altui adăpost. Cu destulă greutate, am reușit să închiriez o locuință, ocupată mai înainte de un doctor excentric cu numele Mannering. Acesta părăsise casa cu mulți ani înainte și nimeni nu știa încotro o apucase, nici măcar agentul imobiliar. Construise casa chiar el și locuise în ea zece ani doar cu un servitor bătrân. Activitatea lui profesională nu era foarte întinsă, iar mai apoi s-a redus definitiv. Nu doar aceasta, ci și viața lui socială, deoarece, cu timpul, a devenit o persoană retrasă. Am vorbit cu doctorul local, acesta fiind singura persoană cu care mai întreținuse relații, iar el mi-a spus că în perioada retragerii din lume, Mannering s-a dedicat studierii unui singur lucru, rezultatul fiind cuprins într-o carte. Volumul nu a primit considerația așteptată din partea confraților, care, în mod cert, nu îl considerau pe deplin întreg la minte. Nu am văzut cartea, iar acum nu-mi pot aminti titlul ei, dar trebuie să spun că ea cuprinde o teorie destul de surprinzătoare. Mannering susține că este posibil că sunt situații când multe persoane care se bucură de o bună stare de sănătate pot anticipa data morții cu o mare precizie, câteva luni înainte ca decesul să se petreacă. Din câte mi-am dat seama, limita este de 18 luni. Există o legendă locală despre faptul că și-ar fi exersat puterea de a prognoza sau de a diagnostica, după cum ai prefera să-i spui. Legenda spune că în fiecare caz persoana ai cărei prieteni fuseseră avertizați de către el au decedat brusc la data anunțată, fără să existe o cauză a morții evidentă. Toate aceastea nu au nimic de a face cu ceea ce vreau să spun, desigur. M-am gândit însă că pentru un doctor ar fi amuzant.

Casa era aranjată, ca și cum el ar mai fi locuit acolo. Era o locuință cam apăsătoare pentru o persoană, care nu era mai retrasă ori vreun om studios. Dar cred că mi s-a arătat așa poate și din cauză că îmi amintea de comportamentul fostului ocupant, deoarece mereu am resimțit acolo o anumită doză de melancolie, aceasta nefiind starea mea de spirit obișnuită, eu neavând o dispoziție către singurătate. Nu aveam niciun servitor, care să doarmă în casă, dar am avut întotdeauna, după cum știi, un cerc de prieteni, deși îmi place să citesc și să studiez câte ceva. Oricare ar fi fost cauza, rezultatul a fost deprimarea și senzația apăsătoare de rău, manifestate în special în camera de lucru a doctorului Mannering, deși această încăpere era mult mai luminoasă și mai aerisită față de celelalte. Un portret în ulei al doctorului, în mărime naturală, era atârnat în cameră, părând că o domină în întregime. Nu era nimic neobișnuit în acea pictură. Omul arăta destul de bine, fiind în jur de 50 de ani, cu părul cărunt, cu o față măslinie bine rasă și cu o căutătură serioasă. Ceva din portret mi-a atras și reținut atenția: înfățișarea bărbatului mi-a devenit familiară, începând cumva să mă bântuie.

Într-o după-amiază am trecut prin acea încăpere către dormitor, luminându-mi calea cu o lampă, deoarece în Meridian nu este gaz. M-am oprit ca de obicei înaintea portretului, iar în lumina lămpii acestea părea să aibă o expresie diferită, care se distingea bine, deși e greu de numit. Mi-a reținut atenția, însă fără să mă deranjeze. Am mișcat lampa de la o margine la cealaltă și am observat efectele schimbării intensității luminii. Pe

când făceam aceasta am simțit nevoia să mă întorc. Pe când mă răsuceam am observat un bărbat traversând camera direct către mine! Destul de repede după ce s-a apropiat ca lumina dată de lampă să-i facă fața clară am văzut că este chiar doctorul Mannering. Părea ca și cum portretul ar fi putut merge!

-Te rog să mă ierți, am spus destul de rece, dar nu am auzit când ai bătut la ușă.

A trecut de mine, cu brațul drept întins și cu degetul arătător ridicat în semn de avertisment. Fără nici un cuvânt a părăsit încăperea, însă nu am putut să-mi dau seama cum a ieșit, așa cum nu am putut să-i observ intrarea. Desigur, nu trebuie să spun că aceasta este ceea ce tu numești o halucinație, însă eu îi spun apariție. Acea cameră avea doar două uși, dintre care una era zăvorâtă, cealaltă dădea în dormitor, de unde nu există altă ieșire. Ceea ce am simțit, când am realizat acest lucru nu are importanță în acest incident. Fără îndoială, pentru tine pare a fi o poveste cu fantome destul de comună, una construită după modelul consacrat al maeștrilor în domeniu. Dacă este așa nu ar fi trebuit să ți-o povestesc, chiar dacă este adevărată. Totuși, omul acela nu era mort. L-am întâlnit astăzi pe strada Union. A trecut de mine și s-a pierdut în mulțime.

Hawver a terminat povestea, iar cei doi oameni au rămas tăcuți. Doctorul Frayley bătea distras cu degetele în masă.

-A spus ceva astăzi? a întrebat el. Ceva din care să-ți dai seama că nu e decedat?

Hawver l-a fixat cu privirea, fără să răspundă.

-Poate că a făcut vreun semn, un gest, a continuat Fraylay, a ridicat degetul pentru a atrage atenția. Este un obicei pe care îl avea, un semn că are ceva important de spus, ca atunci când trebuia să formuleze un diagnostic, de exemplu.

-Da, a făcut, exact ca și la apariția precedentă. Dar, Dumnezeule mare, tu l-ai cunoscut? Hawver dădea semne de nervozitate.

-L-am cunoscut. l-am citit cartea, asemenea celorlați doctori din zilele noastre. Este una dintre cele mai tulburătoare și importante contribuții medicale ale secolului. Da, l-am cunoscut. L-am îngrijit în urmă cu trei ani, când era bolnav. Acum este mort.

Hawvwr a țâșnit din fotoliu, arătând foarte tulburat. Apoi a început să se plimbe în sus și jos prin încăpere.

-Doctore, mai ai ceva să-mi spui, în calitate de medic? a întrebat pe un ton așezat, după ce s-a apropiat de locul unde stătea prietenul lui.

-Nu, Hawver. Ești cel mai sănătos om pe care îl cunosc. Ca prieten, te sfătuiesc să mergi în camera ta. Cânți la vioară dumnezeiește. Cântă. Cântă ceva ușor și plin de viață. Lasă aceste gânduri negre să se risipească.

În ziua următoare, Harwver a fost găsit mort în camera lui. Avea vioara pe umăr, cu arcușul peste coarde. Partitura din fața lui era deschisă la *Marșul funebru* al lui Chopin.

Traducere din limba engleză
de ***Lucian-Vasile Szabo***

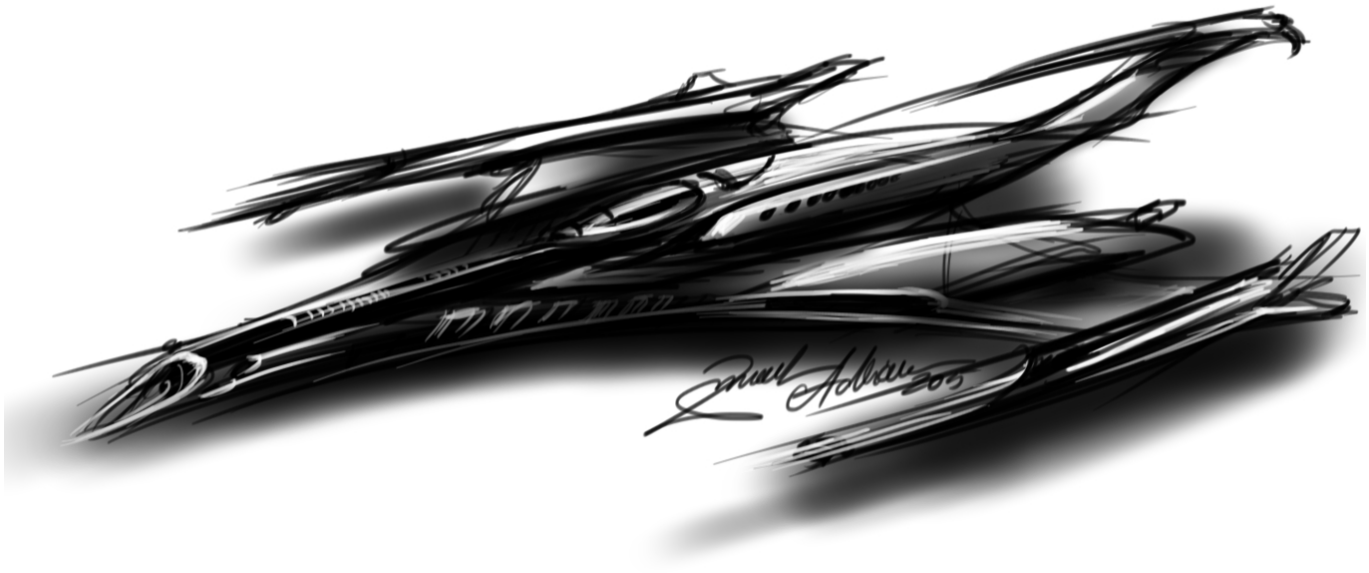

Adrian Zmed

POSTERITATEA LUI GIBSON

MIRCEA OPRIȚĂ

Încă din primele sale volume, Madia Mangalena și Așteptând-o pe Sara, Michael Haulică s-a arătat profund interesat în specia povestirii, ca structură literară preferențială, și, de asemenea, în postmoderismul de tip cyberpunk, ca univers tematic fundamental. Însă, odată cu maturizarea artei lor, autorii de proză scurtă simt, de regulă, provocarea romanului, iar mai devreme sau mai târziu se străduiesc să-i răspundă. Sebastian A. Corn, bunăoară, a făcut această trecere mai devreme în cariera proprie, producând o susținută serie romanescă, încât acum, prin contrast, povestirile sale – dintre care multe de un spectaculos efect la data apariției și acceptabile în continuare – rămân aproape uitate; ori, în cazul unora, par să fi servit drept nuclee germinative pentru dezvoltări epice mai largi. La Haulică, în schimb, se vede că autorul lor și-a prețuit povestirile, îngrijindu-le atent și reluându-le „gospodărește" într-un ciclu de cărți reeditate la Editura Millennium în condiții aproape de lux. Ceea ce nu înseamnă că lui i-ar fi lipsit fascinația romanului, ba chiar aș putea spune că o transmite, în bună măsură ironic, și personajelor sale.

Populația din volumul Transfer (publicat tot de Millennium în 2012 și reluat în 2014 în integrala Haulică pe care am pomenit-o mai sus) se împarte în „gibsoni" și „non-gibsoni". Gibsonii „sunt artiștii" acestei societăți de tip postmodern, cea prezisă de canadianul William Gibson în Neuromantul și în alte romane de-acum celebre. Non-gibsonii reprezintă, evident, restul lumii, cei neaderați la sectă, însă acceptabili oricând, cu condiția să aibă bloguri și să respecte statutele. Gibsonii, asemeni celui ce poartă numele de William Lotek Sendai-Seven, se simt destinați creației virtuale, conduși într-acolo de nezdruncinate ambiții și câteodată chiar de un talent nedeslușit, care îi obligă să „pârlească" zilnic câte ceva pe „sidiuri" și să vină cu textele în public, pe blogul personal:

> „Nu pot trăi altfel. E ceva în ei care trebuie să iasă, să se arate celorlalți. Un roman, un graffiti, un cântec. Apoi altul, și altul, și altul. Ceva din durerea în care s-au născut. Iar cei care n-au venit pe lume cu durerea asta, cei care n-o poartă cu ei toată viața, scriu bloguri. Pentru ei, viața e sursa durerii. Lumea văzută de William Gibson cândva, lumea în care trăiesc ei acum și care îi adună pe toți laolaltă sub posterele Profetului, Întemeietorului."

O primă coordonată esențială a scrierii lui Haulică este, așadar, creația literară, în ipostaza sa larg revărsată peste reperele difuze ale societății dominate de computer și internet. Democratizarea extremă a mijloacelor de expresie conduce, cum observa chiar personajul cvasi-artificial pomenit mai înainte, la o stranie „nevoie de celebritate coexistând cu atracția anonimatului". Absorbit cu totul de patima sa irepresibilă, blogistul râvnește condiția scriitorului, mai ales în ipostaza sa supremă, de producător de romane. Osteneala în fața unui terminal devine ceva ritualic, viciu curat, așa cum era odinioară cititul ziarelor pentru personajele din teatrul lui Caragiale. Pentru declanșarea inspirației nu sunt disprețuite „rugăciunile invocând ajutorul patronului gibsonilor", de la care se așteaptă umplerea cu subiecte a minții secătuite. Nici alte prototipuri de succes nu rămân pe dinafară, iar autorul Transferului are umorul, cred că și o discretă autoironie, de a intra în acest joc al creației amatoare, din postura sa de ins profesionalizat. Haulică din ficțiune e un far pentru Lotek, un scriitor adevărat, demn de invidie și de admirație.

> „Ei, măcar individul ăsta a rămas cu personajul. Tot e ceva. După mine ce va rămâne? O poveste? Un personaj? Care? Am scris eu vreo Madie, vreo Mordelie? Voi scrie? Grea viață!"

Personajul Haulică îi apare blogistului nu doar ca model fascinatoriu, ci până și în ipostaza mai comună de comentator al unei noi postări operate de discipol. Unei sobre lecții de creative writing pe care o așteaptă ucenicii de la Maestru i se preferă, în chip surprinzător, stilul degajat și de vulgară colocvialitate al grosului postacilor, ceea ce nu împiedică sugestiile venite din Olimpul sefist să umfle până la rupere pânzele lui Lotek: „Bă nene! De ce nu scrii tu romane, moșule? Că ai vână... Tu ești scriitor, băăă...! Dă-i dracu de blogiști! Dă-i în mă-sa! Pune mâna și scrie romane! Ia vezi,

Lőrinczy Judit

poți? Încearcă! Sau ai și făcut-o și doar te alinți... Hai, osu' la treabă! Mâine vreau primele pagini de roman."

În ciuda tuturor speranțelor sale nevinovate, Lotek urmează să fie ucis în final de un profesionist al crimei cu înfățișare exotică, de samurai. Așa pretinde rezolvarea acestei povestiri, chiar dacă din punctul de vedere al esteticii tradiționale nu pare să existe un motiv credibil și nici ucigașul plătit nu știe de ce trebuie să-i zboare capul, într-un separeu din barul Josephine, unui ins oarecare din compozitul oraș Inand. Dar nu de o estetică tradițională vorbim acum, ci de una eminamente cyberpunk, amintindu-ne că nici William Gibson, pe vremea când nu era încă venerat cu închinăciuni cvasi-religioase, avea curajul să desfidă o logică tradițională a evenimentelor din Neuromantul, în virtutea faptului că lumea imaginată de el era una virtuală, supusă altei logici și deschisă rezolvărilor neașteptate. Acceptăm astfel că multe lucruri ce trebuiau să fie grave în lumea „veche", naturală și istorică, pot deveni de-a dreptul comice într-o virtualitate paralelă, plasată sub convenții insolite și manipulată în consecință. Prin urmare, rămâne să apreciem scena în sine, desprinsă parcă dintr-un film de Akira Kurosawa, care, iată că și el își poate găsi loc în conglomeratul suprarealist al spațiului virtual:

> „Samuraiul scoate sabia, întreagă, cu teacă cu tot. Tăișul iese parcă singur, împingându-i mâna dreaptă în lături. Rămâne pentru o clipă cu teaca în mâna stângă, cu sabia în dreapta. Lotek e trist, resemnat. Dacă n-ar fi așa, ar râde. Cum să nu râzi, văzându-l pe Samurai cum ridică un picior în aer, cum țopăie doi-trei pași, cum să nu râzi? Doar dacă n-ai altă treabă..."
>
> Moartea se combină aici cu o simbolică declanșare sexuală, începută la modul eșuat de Lotek și finalizată cu brio de mânuitorul katanei. Ajungem astfel la cea de-a doua coordonată importantă a scrisului lui Michael Haulică: provocarea sexului. Personajele trăiesc într-o continuă tensiune a acuplării râvnite, căutate, născocite, ceea ce presupune existența unor frustrări chiar mai mari în lumea virtuală decât cele din lumea noastră de referință. Femeile care bântuie imaginația lui Lotek poartă nume din SF-urile rămase în prim-planul memoriei sale de fan înveterat: Cornelia (cu trimitere directă la o povestire de Michael Haulică: Cornelia cu sânii mari e titlul de odinioară), Madia, Mordelia, tot personaje de-ale lui Haulică, aţâţătoare de simțuri temporar amorțite. Calculatorul defulărilor blogiste e botezat Lolita, semn că și Vladimir Nabokov e pe aproape, iar „vechile obsesii nu pier niciodată". Obsesii greu de stăpânit are și Homer Goian, detectivul din proza intitulată Glitcherine, și care, angajat să lămurească împrejurările uciderii unui anume Valeriu Muntean (poate un Lotek din mai naturalul Oraș Vechi al Inandului), cercetează mai degrabă formele apetisante ale văduvei angajatoare și se abandonează desfrâului (frizând și el virtualul) dintr-un spectacol underground bazat pe tehnică sofisticată și pe improvizația aleatorie „de masă"; accesorii cyberpunk capabile să stârnească nebunescul vârtej de senzații ale unui public subjugat de morbul distracției. Cât privește cel mai lung text din volum, O hucă în minunatul Inand, unde se exploatează motivul migrației conștiințelor, el constituie chiar apogeul unui interes aproape pervers pentru sexualitate, fiindcă pune virtualitatea „transferului" în situația de a corupe mental o întreagă societate, transformând-o în bordel generalizat.

„A fost ca un joc mai întâi, o joacă de bogătaşi (şi sunt destui cei care zic că mai bine rămânea aşa, ca multe altele), apoi ca o boală – s-a descoperit că dădea dependenţă. Tot mai mulţi oameni solicitau transferul, aşa cum am zis, la început ca o joacă ori ca un capriciu, ca o satisfacere a curiozităţii. Apoi au găsit o adevărată plăcere în asta. Apoi nu s-au mai putut abţine şi au făcut-o din nou şi din nou, cheltuindu-şi banii şi neuronii în folosul agenţiilor care se ocupau de treaba asta. Iar când n-au mai avut bani suficienţi şi-au căutat gazdele pe străzi. Cât de degenerat poţi fi ca să salţi tot felul de nenorociţi de pe stradă şi să le acaparezi trupurile fie şi numai pentru câteva ore? Sau cât de disperat?"

La Vladimir Colin, în povestirea Sub alte stele, migraţia conştiinţelor în trupuri străine se făcea prin rapt sideral, profitorii fiind o specie de extratereştri profund egoişti, iar posedaţii – nişte simple marionete interschimbabile precum lenjeria, deposedate complet de conştiinţa proprie de către invadatori. La Horia Aramă, în romanul Ţărmul interzis, motivul migraţiei începe să capete dimensiuni mai familiare, coborându-i totodată morala în tipare umane: perversitatea viza acolo putinţa experimentatorului de a-şi impune abuziv prezenţa proprie oricăror victime, fără a le consulta, dar şi fără a le elimina conştiinţa că erau parazitate. Însă acestea sunt rezolvări ale anticipaţiei clasice. Michael Haulică lucrează în regimul cyberpunk al postmodernităţii, transformând motivul discutat într-o marfă pe gustul lumilor virtuale: oricine plăteşte are ocazia să facă schimb de trupuri cu oricine se lasă plătit. „Peştii" acestei afaceri de prostituţie extravagantă sunt Agenţiile, nişte instituţii „respectabile" proliferate în Inand, ca în orice economie de piaţă, prin urmare atente la câştig şi la birocraţia proprie. Construindu-şi seria de migraţii demonstrative, autorul Transferului pune în discuţie acelaşi aspect etic al chestiunii şi, deşi scrisul său dezvoltă cu voluptate scenele posibile în „jocul", în „capriciul", în viciul astfel imaginat, morala pare să aibă aici o dublă finalitate: mai întâi, ea discută slăbiciunea lesne coruptibilă a naturii omeneşti, pentru ca în cele din urmă, tot din perspectiva acestei slăbiciuni puse la încercare, să sugereze o soluţie a dezgustului, a saturaţiei, a conştientizării ruinei spirituale; chiar dacă, evident, condiţia de gibson a personajelor scufundate în vârtejul virtualităţii generalizate alterează în bună măsură valorile consacrate ale spiritului, diluându-le şi falsificându-le mai mult sau mai puţin elegant.

Prin faptul că agreează insolitul şi îşi cultivă cu obstinaţie temele proprii, SF-ul ocupă în istoriografia tradiţională poziţia periferică pe care i-o ştim. Totuşi, genul nu este un bloc unitar şi întotdeauna vor fi găsiţi autori plasaţi, unii, mai aproape de aşa-zisul mainstream decât alţii. Într-o vreme, fanii l-au simţit astfel pe Mihail Grămescu, căruia i-au şi acordat la un moment dat o diplomă de „cel mai mainstreamist dintre sefiştii români". Rebarbativ, termenul voia să spună totuşi ceva legat de străduinţa celui ce scrisese volumele Aporisticon şi Săritorii în gol de a ieşi dincolo de locurile comune ale anticipaţiei, spre semnificaţii literare de calitate. Astăzi, există voci care îi atribuie lui Haulică o asemenea poziţie, iar asta în ciuda evidenţei că el îşi plasează prozele pe tematica lumilor virtuale şi pe repertoriul cyberpunk. Adevărul e că mai mulţi autori talentaţi, dintre cei activi astăzi, au scrieri SF compatibile cu nivelul creaţiei din sfera literaturii propriu-zise, aşa că o individualizare în acest sens devine nedreaptă. Michael Haulică figurează printre aceştia, iar volumul de faţă produce destule argumente în sprijin. Unul dintre ele surprinde distanţarea ironică a autorului faţă de iniţiatorul postmodernismului cyberpunk, pe care, deşi îl preţuieşte, nu ezită să-l închipuie ca icoană a cultului gibsonilor fanatici şi minori. Mai există apoi, infiltrate în text, numeroase semne culturale al căror rol este, în mod cert, nu cel de paradă ieftină în contextul unor scrieri suspectate de aculturalitate şi de strictă limitare generică; dimpotrivă, unul de integrare intertextuală, comico-ironică totodată, în spectacolul spumos şi vertiginos al universului virtual. Femeia cu sertare din pictura lui Dali e adusă la rampă, iar girafa în flăcări e pusă să traverseze scena în aplauzele „ciudaţilor" exaltaţi care umplu sălile de spectacole improvizate ale viitorului. Shakespeare şi Beckett sfârşesc transpuşi în reprezentaţii „glitch" pentru lesbiene şi amatori de bordel. Grigore Leşe cântă şi în cârciumile lumii virtuale, concurat de muzici puternice, ritmate, mai bine integrate în maşinăria de zgomote a viitorului. Gesturi şi replici din filme clasice, precum Casablanca – „pour les connaîsseurs", cum spune francezul – străbat secvenţe din scenariul suprarealist în care momentele de derivă virtuală alternează cu incidente detectiv-poliţieneşti, ori cu altele menite să arate că teoria conspiraţiei nu ţine exclusiv de cultura politică a prezentului nostru, ci condimentează în chip agreabil şi controversata lume de mâine.

În sfârşit, e cazul să discutăm şi formula volumului Transfer, încercând să ne lămurim ce este, în fond, însumarea aceasta de aproape 300 de pagini. Secvenţele cărţii se intitulează Vremea zăpuşelii, O hucă în minunatul Inand, acestea având, şi ca dimensiuni, şi ca greutate epică, rolul principal, dar cărora li se intercalează Glitcherine şi Microtexte, cu un apendice de „alte povestiri din Inand": ...Şi viaţă fără de moarte, Garoafe şi scorţişoară. Au fost compuse oarecum separat, însă pe teme şi motive înrudite, şi la fel au apărut în publicaţiile genului, reviste, antologii. Cititorul, presupun că şi autorul, le-au considerat iniţial povestiri. Totuşi, adunate la un loc, ele arată mai mult decât o făceau într-o dispunere independentă. Constituie un ansamblu epic unde textele secundare reiau subiectele secvenţelor principale din alte unghiuri şi cu alte personaje, lărgind înţelesuri şi chiar schimbându-le surprinzător, după cum se modifică şi perspectiva care le tratează.

Privite astfel, textele ies din regimul unor simple povestiri şi cu atât mai mult ne împiedică să considerăm cartea o rutinată culegere de proză scurtă. Haulică este un scriitor abil, capabil să dea părţilor o subtilitate remarcabilă, inclusiv şansa de a se integra – prin rescrierea temei şi printr-o neobişnuită redevelopare a personajelor – într-o structură mai largă, care este a romanului modular. Mult râvnitul roman al gibsonilor bloghişti, şi care rupe, în acest fel mai rar practicat, „vraja" ce părea să-l ţină şi pe autorul nostru blocat temeinic între povestiri. Până la romanele cu formulă clară, indiscutabilă, să notăm că Transfer este deocamdată cea mai bună carte a lui Michael Haulică şi, totodată, una dintre realizările de prim-plan ale anticipaţiei româneşti de azi.

CORNEL SECU

FINAL FRONTIER

„Vino să înveți limba elfă sau cum să devii cavaler Jedi!

Și nu doar atât!

Când? Unde?

Stai cu ochii pe Final Frontier și nu uita de Evenimentul creat pe Facebook pentru discuții și noutăți.

Când? 2-3 aprilie 2016.

Unde? Connect Hub, Bd. Dacia, 99, Piața Spaniei. Program 11,00-19,00.

Eveniment marca Bookblog.ro, cel mai important blog despre cărți" (modestia nu-i un atu al Bookblog, după cum se vede).

Tricouri, căni, brelocuri și alte accesorii pictate cu peisaje din filmele și cărțile cu tematică s.f. sau f., ateliere de benzi desenate sau board games.

Cam asta ar fi **Final Frontier** dacă n-am lua în calcul lansările de cărți, dezbaterile teoretice, care, de fapt, ar constitui filonul principal al evenimentului.

A 5-a ediție se pare să a fost cea mai bună dintre toate cele care au avut loc până acum.

Final Frontier datorează acest succes în primul rând Andreei Chebac și echipei ei, nu numeroasă, dar energică și „pe față", cum se zice.

Sala principală, de expoziție, primitoare cu participanții, dar și cu vizitatorii.

Atmosferă plăcută, prietenoasă. Startrekiști, costumați convingător mișună peste tot. Edituri mai multe decât în anii trecuți: Nemira, Game Art, Crux, Tritonic, HACBD, Lex Shop, Rao, Hecate, Paladin, Millennium Books, Express, Nux Art, Red Goblin, Eurostampa.

Săli speciale pentru ateliere și pentru dezbateri tematice și lansări de cărți.

Un colecționar, Lucian Oancea, cu colecțiile lui.

Nu foarte multă lume, dar toți știau ce vroiau sau ce căutau acolo.

Expozanții, în general, mulțumiți după finalul Final Frontier. Au avut vânzări bune sau bunicele, s-au întâlnit cu publicul cititor, cu publicul cumpărător.

O mare parte din publicul cititor și cumpărător era formată din fani exterior Bucureștiului, cei mai mulți din zone mai apropiate: Ploiești, Brașov, Giurgiu, Galați, Pitești, Buzău, Craiova, Brăila, dar și din zone mai îndepărtate: Bacău, Suceava, Arad, Hunedoara, Timișoara, Botoșani.

Punctele slabe ale acestei ediții au fost următoarele:

Majoritatea dezbaterilor au fost lungi și, în general, plictisitoare. „Masa rotundă" despre edituri – lungă și trenantă. Un vaier prelung, fără nicio luminiță la capătul tunelului. Lansări de cărți lungi și foarte lungi, ca durată. .

Nerespectarea timpului de începere și de terminare a programelor de lansări. Public puțin la majoritatea lansărilor și dezbaterilor.

Titluri obosite sau terne (spre exemplu *Percepții, observații, tendințe în ficțiunea de gen* – moderator Dan Doboș; sau *Optimismul distopiei? Pornind de la romanele Vegetal & Mineral*).

Moderatorul, Cristi Mărculescu, a sosit în sală cu 14 minute întârzierea față de ora de începere a discuției, ghemuindu-se cu fes cu tot, de parcă ar fi avut crampe la stomac.

Un lift mai mereu stricat (sala de expunere era la etajul al IV-lea), creând un disconfort serios atât expozanților, cât și participanților.

Absența unui minibufet, unde să găsești o apă minerală, un suc sau o cafea.

O mediatizare scăzută față de edițiile anterioare. Numai Internetul nu-i de ajuns.

Ce-ar mai fi de spus?

În primul rând **Final Frontier** trebuie să continue.

Poate își va găsi un loc, unde să se fixeze definitiv, cu bune condiții de expunere și cu bune posibilități de vizitare de către cei intreresați.

Final Frontier, ediției a 5-a, cea din anul acesta, a însemnat și o bună echipă organizatorică, care are în Andreea Chebac un manager tânăr, dar cu multă experiență.

De acum încolo așteptările vor fi mai mari, în armonie, probabilă, cu posibilele realizări.

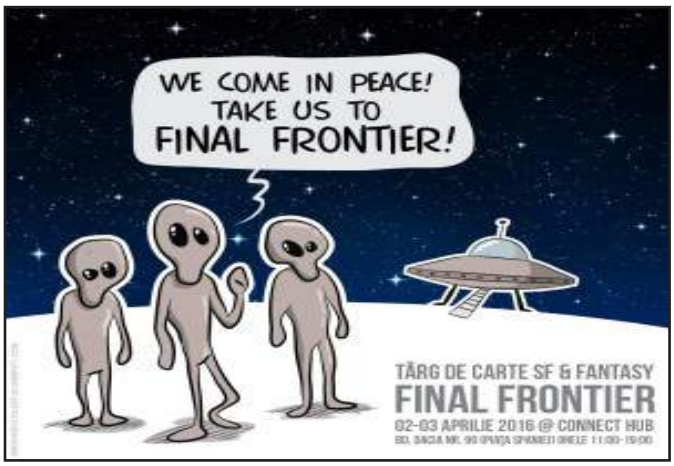

ELEGII PERICULOASE ȘI DURERI NESPUSE LA DARIUS HUPOV

LUCIAN-VASILE SZABO

Darius Luca Hupov a ieșit pe piața editorială cu volumul *Elegie pentru un triunghi*, publicat în colecția Insolit, deschisă la Editura Eurostampa din Timișoara. Este o carte arătoasă ca obiect și profundă în conținut. Ilustrația copertei, dinamică și adecvată la temă, îi aparține valorosului artist plastic John Dobro, care are deja o bună colaborare cu autorii timișoreni. Volumul arată parcursul autorului de la schițele de început la texte de mai largă respirație, dovedind talent și aplicare către epicul elaborat. Cartea a fost primită foarte bine de lumea literară, nu doar de împătimiții genului science fiction.

Darius Luca Hupov a început să scrie science fiction înainte de 1989, beneficiind atunci și de o bogată experiență formativă și de audiență în cercurile de profil Helion și H. G. Wells. A rămas în mișcare încă un cincinal după prăbușirea regimului condus de Nicolae Ceaușescu, perioadă în care a continuat să scrie în același ritm de două-trei texte pe an. După 1994, după celebrul Eurocon timișorean, tânărul medic stomatolog a fost „furat" de alte tentații și provocări, punându-și în conservare abilitățile de scriitor, însă și pe fondul unei diminuări a activității cenacliere la Timișoara. Și-a descoprit apoi vocația de consultant și autor în domeniul dezvoltării personale. De câțiva ani a revenit cu aplomb în mișcarea science fiction timișoreană, mai ales în clubul Helion, unde s-a implicat în forță în proiectele tot mai ambițioase derulate aici. În acest context s-a impus firesc necesitatea de a-și dovedi valoarea printr-un proiect editorial care să conțină lucrările lui de ficțiune. Rezultatul este acest volum.

Ceaa ce scrie D. Hupov este science fiction curat. Desigur, sunt și câteva oaze de fantastic sau horror, venite însă să completeze fericit texte cu idei SF puternice. În fiecare lucrare există o premisă științifică, o prezentare a mecanismelor care fac acțiunea să înainteze. Premisa științifică este adesea evidentă, explicită, însă nu dăuneană în nicio situație caracteristicii literare, ceea ce reprezintă o performanță, indicând un autor solid, stăpân pe mijloacele sale. Vorbim aici de science fiction ca gen literar autonom, dar și de o accepțiune ca supragen. Este nevoie de o acțiune de dezambiguizare și de o delimitare în dezbaterea mondială actuală privind ficțiunea speculativă (speculative fiction). Sunt numeroase voci care susțin funcționarea acesteia ca domeniu ce include SF-ul, fantasticul, oniricul, ficțiunea politică, istoriile contrafactuale, utopia literară ori chiar literatură mitologică. Este o confuzie cu susținători inclusiv pe plai mioritic. În opinia mea, genul SF beneficiază de suficiente elemente care să-i asigure autonomia funcțională și estetică, cele mai bune produse ale genului conținând, evident, multe teme care aparțin (și) domeniilor menționate anterior. Mai mult, cred că avem nevoie de o acțiune (teoretică, metodologică și practică, în scris) de curățare a confuziilor parazitare. Faptul că literatura SF reprezintă un domeniu de sine stătător este probat și de volumul de față, atât prin temele specifice genului, cât și prin subsumarea unor elemente distopice, mitico-religioase ori în cheie political fiction.

Unul dintre textele de rezistență ale cărții este *Elegie pentru un triunghi*. Acesta vorbește despre imposibilitatea comunicării, în ciuda unor încercări repetate și a unor speranțe reiterate zi de zi. Titlul, sugestiv și bine ales, prezintă o coliziune între poetica melancolică sugerată de elegie și rigoarea geometrică a triunghiului. Povestea se structurează pe tema călătoriei în timp, pe cazul special al accidentului temporal, generat în consonanță cu istoriile dispariților din Triunghiul Bermudelor. Autorul schimbă însă perspectiva și aduce în atenție o revenire din acest spațiu geografic și ficțional misterios. Este o apariție în prezentul narațiunii a unui cliper, un vapor, plasat pe teren solid, în preajma unui aeroport. Cliperul este un vas-fantomă, mai degrabă de neatins, deși poate fi văzut, amintind de temele romantice ale olandezului zburător și de corabia beată. În apropierea locului de apariție se înființează treptat o tabără, formată în principal din rude ale marinarilor de pe vas, acestea încercând în zadar să comunice cu tații, soții ori frații de pe cliper. Textul curge cronologic, o cronologie a martorilor din prezentul de referință, însă se structurează ca un hipertext, deoarece narațiunea este completată cu fragmente din jurnalul ținut de unul dintre personaje, desemnat administrator al tabe-

rei respective. Acest jurnal este însă mai degrabă un proces-verbal, deoarece tușele subiective lipsesc, fiind consemnate sec informații importante, de interes general. Coerența temporală este asigurată în prezentul de referință, însă suferă numeroase convulsii pe vasul misterios, aducând în fața martorilor scene disparate ce pot părea din trecutul omenirii. Până la urmă, cliperul se dovedește o bază extraterestră, extratereștiri în fața cărora omenirea capitulează fără să știe. Este un ton sumbru, o distopie care prinde contur cu fiecare literă, reliefând convingerea autorului, evidențiată în mai multe texte din carte, că Terra și pământenii nu au nicio șansă, fiind accidente istorice, ușor de înlocuit, ușor de stârpit...

Stratigrafia unei obsesii comune este o satiră, dură și dureroasă, concomitent, brodată într-o narațiune voit sincopată atât la nivel textual (cu titlu și subtitluril voit provocatoare), cât și în diegeză (atenția autorului fiind focalizată doar pe două serii de secvențe existențiale). Sunt sugestii din George Orwell sau Lucian Merișca, cu personaje dezumanizate, descompuse, reduse la funcțiile esențiale ale supraviețuirii. Suntem evident, într-o societate totalitară, înainte de era comunicațiilor globale, dar și într-o Românie gri-ceaușistă, una a cârpelilor, a improvizațiilor și a falselor valori. Industria de bază este cea a rachetelor nucleare, care vor fi amplasate peste tot, inclusiv în silozurile dintre blocuri. Este o societate trăind într-un coșmar continuu, cel puțin aceasta este perspectiva (oarbă, desigur) a personajului Maria, cea nevoită să își ascundă abilitatea (neobișnuită, dar inutilă în acest context) de a vedea prin lucruri. Nuclearele sunt capabile să se ridice de la sol, însă parcursul lor este doar până în cartierul vecin. Însă nimic nu oprește guvernul de a continua producția pe stoc, alienarea fiind completă. Nici în această proză, D. Hupov nu oferă vreo speranță. Este un fel de apocalipsă lentă, sesizabilă însă. Și dureroasă. Viața/coșmarul continuă și după punctul final...

Perspectiva se schimbă în povestirea *Crângul*, acțiunea fiind mutată pe o planetă exotică. Imaginarul extraterestru are ca rezultat identificarea unei planete acoperită de pădure tânără, intervenția ducând la modificarea echilibrului inițial. Copacii răi, cei roșii, proliferează, aceștia funcționând ca instrumente de absorție a spiritelor pământenilor. Este un experiment cu multe necunoscute, în care vehiculul interplanetar este o ameobă artificială, devenită conștientă, tranformată treptat în parteneră și iubită. Urmează *Nisip*, o altă apocalisă lentă, scrisă cu mână sigură, conturată din amintiri inconsistente, rapoarte lacunare și discuții superficiale, presărate cu neînțelegeri, între persoane oficiale. Un astronaut se întoarce pe Terra, unde este pus sub observație. Nu-și poate aminti evenimentele în care a fost implicat, memoria lui fiind o suită de flash-uri prea puțin ordonate. El a adus însă și nisipul negru, o maree continuă, care sufocă întreaga umanitate. Un destin implacabil, specific prozelor lui Darius Hupov. *Spre cer* aduce în atenție un urcuș sisific, plin de primejdii, către vârful unui munte, sălașul unui Învățător, enigmatic prin faptul că este înonjurat de o tehnologie avansată. Nu-l ajută, atunci când moștenitorii unei societăți în ruină, postindustrială și postumană, reușesc să ajungă în vârf. Destinul distopic se împlinește prin sacrificiu, cu cuvintele și asemenea biblicului Iisus. În *Geo*, autorul crează umaginea unei lumi contemporane recognoscibilă în datele ei esențiale, cu muncitori care prestează cu normă întreagă și la cârciuma afumată din cartier. Geo se evidențiază în secvențe diferite când ca un bun strungar, cam stahanovist, când ca ciborg, când ca un echipament sofisticat de manipulare a realității. Abilitățile autorului sunt puse la încercare de provocări permanente, pe care le rezolvă fără ca să fie afectată coerența textului.

Dintre prozele pe care însuți autorul le-a încadrat în secțiunea umoristică a volumului, se remarcă schița *În căutarea lui Mozart*. Este o comedie de limbaj, construită din dialog, acesta având rolul de a contura și de a face acțiunea (minimală, totuși) să continue. De fapt, sunt replici urmate de scurte observații asupra efectului generat de acestea,

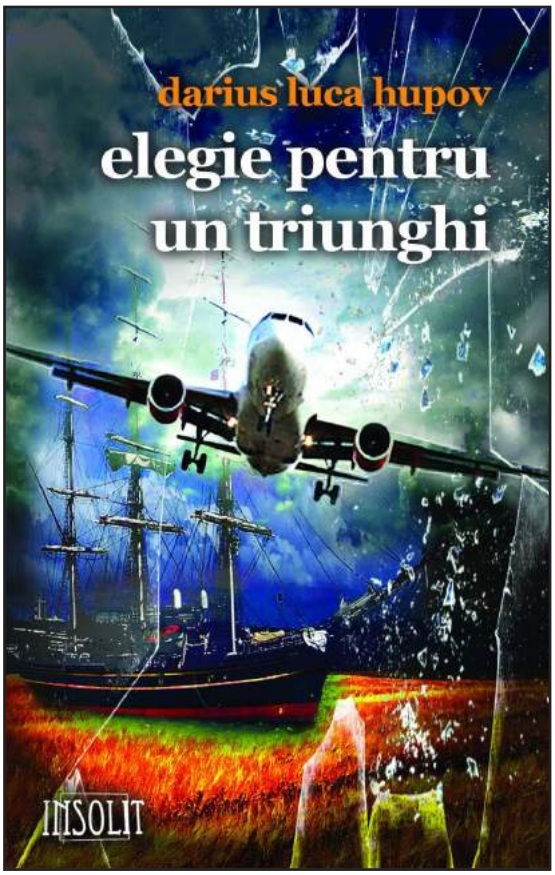

observații făcute de protagoniști, iar nu de autor, a cărui intervenție în text este minimă. Este o dovadă de măestrie, indicând un posibil dramaturg ori un autor de scenarii de film. Acest procedeu, amintind de teatrul absurd, generând înțelesuri mai profunde decât dureroasa lipsă de comunicare din comunicarea de suprafață, fusese experiementat în schița *Rondo pentru epavă spațială și recuperator*. Doar că acolo registrul era altul, cu un recuperator ce pare țâcnit și maniac, salvarea venind însă de la foarte firescul bețiv înțelept. În acest mod, din idei interesante și cu o scriitură bună, viguroasă, străbătută de filoane meditative bine filtrate, se conturază acest volum al unui scriitor matur, care poate constitui o revelație în zbuciumata și delicata lume science-fiction românească.

EVENIMENT BD: SUBTERAN

a DARAVEL production starring PRZ & BULA anticipating: Something is going to happen. Something wonderful.*
extraterestru
PRZ!
?
16+
subteranbd.blogspot.ro
eveniment BD
Subteran
VI SE VA RUPE IN CINȘPE MAI 2016!
LA LANSAREA CARTII LUI ALEX. TAMBA*
* "Subteran este o serie de bandă desenată de genul adventure-horror care va lansa bimestrial câte o poveste, în 36 de pagini." - Alexandru Talambă, autor
"Pentru horror poate ca era potrivit Bulă, dar pentru adventure!?...buhaha!" - Marian Mirescu
a Syndicart promotion
"Aici sunt eu, dând probe pentru a juca în bedeaua lui Alex. N-am primit niciun rol din cauza desenatorului meu, a lui Mirescu! Cred ca acum îl schimb, gata!" - BULĂ

MARIAN MIRESCU

METEORIȚI ȘI VULCANI ACTIVI TRANSILVĂNENI

CIPRIAN IONUȚ BACIU

Alături de două texte ale Rodicăi Bretin, despre care am scris în nr. 59 al Revistei Onine Helion, ediția din februarie a portalului Nautilus ne oferă încă două povestiri, *Meteormanii*, de Cornel Fetcu și *Transilvania caldera*, a lui Mircea Liviu Goga.

Din nefericire, povestirea lui Cornel Fetcu își propune prea multe obiective. Se dorește o aventură space-opera, condimentată cu o serie de medii ostile civilizației umane, cu puțină sociologie, geografie, antropogeneză și călătorii în timp. Deși personajele sunt angrenate într-o serie de proiecte dinamice, dialogurile sunt seci, naive, liniare. Am devenit obosit de rapiditatea cu care se shimbă decorurile, situațiile, loialitățile, raporturile de putere ale facțiunilor implicate în tot soiul de conflicte planetare.

Deși ideea centrală a povestirii este una salutară (*first contact* influențat de *time travel*), amalgamarea mijloacelor prin care se ajunge la deznodământ mi-a creat senzația unui demers literar steril. Cât despre *meteormania* titlului, mi-e teamă să nu se fi transformat într-o ușoară grafomanie.

Povestirea *Transilvania caldera* are, în opinia mea, două puncte forte: dialogurile suple și ideea centrală. Mi-aș fi dorit personaje mai bine conturate, ar fi sporit dramatismul finalului. O echipă de savanți întâlnesc un soi de pustnic în creierii munților, pentru a investiga împreună cauza pentru care Podișul Transilvaniei se ridică față de nivelul mării, cu o rapiditate periculoasă. O Transilvanie în care vulcanii devin activi mi se pare mai mult decât interesantă, din păcate o atfel de perspectivă nu este valorificată.

Deznodământul apocaliptic este grăbit. Mi-aș fi dorit mai multe întâmplări sau o mai aprofundată interacțiune între personaje, cât să mă pot obișnui cu atmosfera sau misterul unui platou getic suprapus peste o constelație misterioasă. Imaginile care însoțesc finalul povestirii sunt încărcate de lirism, cu o interesantă schimbare a perspectivei, deși nu ne sunt oferite niciun fel de indicii asupra originii acesteia.

FLORIN SĂGEȚEANU

DRUM CU HÂRTOAPE

Florin Giurcă, am băgat de seamă, scrie și publică mult în ultima vreme. Când e la *Gazetă*, când e la Nautilius, când e la *Ficțiuni*.

Scrie mult, dar asta nu înseamnă că scrie și bine.

În *Ficțiuni nr. 24* – martie 2016 publică o povestire, ***Chemin d'Arche***, care nu-i nici f. și nici s.f. O narațiune cu dialoguri fade, școlărești, lipsite de vlagă și de naturalețe.

Trei personaje: Adela Mândulescu, mamă surogat, olteancă din Râmnicu Vâlcea (Aleea Mărțișor nr. 10, asta-i adresa poștală) și o familie de elvețieni fără copii, Marcel și Grace, domiciliați în Geneva.

Dincolo de o paradă de informații turistice, aflătoare la mâna a doua, și de câteva clișee legate de fluxuri energetice pornite dinspre Mont Blanc, nimic nu are funcțiune narativă.

Proza cuprinde o serie de scene trase de păr. Spre exemplu, plecarea cu yachtul ,,la plimbare'', așa tam-nesam. Apoi discuția cu returnarea sumei de 20.000 de franci, cât a costat ,,serviciul'' prestat de mama purtătoare. Apoi scena când naște Adela, apoi succesiunea variantelor de refugiu, după cutremurul și diluviul iscate din senin (vai de meteorologii elvețieni).

Însăilări de localități, insule, țări, numai așa, ca să ne aflăm în treabă.

Dramatism, tragism al întâmplărilor, deloc. Totul curge într-o platitudine desăvârșită.

Nimic nu vibrează în această povestire, nici cât negru sub unghie.

Dialoguri firave, sleite de sugestii, fără un strop de credibilitate.

Totul e calp.

A, ba nu. Există ceva care mi-a plăcut foarte mult. O comparație. O comparație carpato-danubiană. Iat-o:

> *,,Curând, nu se știe cum, orașul sau ce mai rămăsese din el (e vorba de Geneva – n.n.) dispare după cotul fluviului, care, după joncțiunea cu afluentul L'Arve, capătă lățimea Dunării la Galați.''*

Să fie vocea autorului, să fie gândul lui Marcel (greu de crezut), să fie o străfulgerare a Adelei, a nu, nu cred, Adela taman născuse în yacht, n-avea timp de așa ceva.

Fie zi, fie noapte, Marcel ,,turuie'' într-una fără teama de a fi întrerupt.

Face scenarii privind alegerea unei noi locații după diluviu, când spre Spania, când spre Italia. În turuiala lui viitorul nu pare sumbru, mai ales că are hrană pentru patruzeci de zile.

Noroc că Marcel are un pix și ,,trage pe marginea hârtii prima linie. Ziua întâi.''

Ce frumos! Extraordinar! Să cazi în extaz. Ziua întâi. Parcam fi în Cartea Facerii.

HELION LA 35 DE ANI

CORNEL SERACIN

Primul număr tipărit al revistei de literatură S.F. a fost editat în 25 martie 1981, la Casa Tineretului din Timişoara, acolo unde, în 18 martie 1980, s-a născut şi clubul/cenaclul „Helion”.

În cuvântul de la ceremonia de aniversare, redactorul şef al revistei, Cornel Secu, a evocat parcursul bun al revistei de-a lungul celor 35 de ani, nivelul de selecţie al articolelor, a vorbit despre scriitorii constanţi ai revistei „Helion”, cei care au ridicat „ştacheta noastră din punct de vedere calitativ”, nominalizându-i aici pe Cornel Robu (autorul teoriei sublimului ca element cheie în estetica literaturii science fiction) şi Mircea Opriţă (personalitate proeminentă în spaţiul literar românesc al SF-ului), dar şi despre alţi comentatori şi teoreticieni.

În timpul luărilor de cuvânt din timpul ceremoniei de aniversare, prof.univ.dr. Cornel Ungureanu, preşedintele Uniunii Scriitorilor, filiala Timiş, a spus, referindu-se la personalităţile care au publicat literatură S.F., de-a lungul anilor, în revista „Helion”: „Sunt nişte personalităţi ale gândirii româneşti, sunt nişte personalităţi rebele. Au făcut şi science fiction. Science fictionul, începând cu anii ‘60, era o formulă de a evada din realismul socialist. (...) Dacă observăm, există o literatură S.F. în perioada 66, 72, 73, 80 o literatură S.F. care ţine de performanţa culturală, de valorile estetice.

Preşedintele clubului de anticipaţie „Helion”, dr. Lucian Vasile Szabo a spus în cuvântul său de la aniversarea revistei, referindu-se la personalităţile literaturii S.F. din alte zone ale ţării care au publicat în revista timişoreană „Helion”: „În mare parte şi cei de la Iaşi şi cei de la Cluj au ajuns mari sau un pic mai mari şi pentru că au intrat într-o relaţie bună cu Helion, pentru că, pe de o parte revista Helion i-a promovat şi le-a oferit spaţiu să se manifeste, inclusiv înainte de 89. Cornel

Secu a avut şi are o relaţie specială cu mulţi dintre ei, şi, altfel, ei se simt cumva mai buni. Sigur, ei sunt clujeni şi ieşeni, dar ei se simt de aicea, spiritual. Este foarte important să precizăm că există şi cealaltă publicaţie, *Biblioteca Nova*, buletinul de teorie, istorie şi critică literară S.F., o revistă destul de solidă şi de bine ancorată pe acest domeniu. De asemenea, trebuie spus faptul că Helion înseamnă foarte mult din spiritul domnului Cornel Secu. Spiritul lui se vede în tot ceea ce face, în revistă, în antologii, în activitatea de zi cu zi a clubului, din management-ul de zi cu zi al clubului, şi aceasta este un lucru pozitiv pentru că domnul Secu este, eu zic, printre cei unu, doi, trei manageri culturali din România la ora actuală, pentru că este foarte greu să faci acest lucru. România suferă foarte tare la nivel de management, nu doar cultural, ci de management în general, iar, în domeniul cultural, domnul Secu este de departe o astfel de persoană care ştie să facă lucrurile să funcţioneze".

Revista Helion a obţinut de-a lungul timpului premii importante la competiţiile din ţară, dar şi din străinătate (Premiul pentru cel mai bun fanzin la Congresele Europene din 1984 – Brighton, Anglia; şi 1988 – San Marino, Italia).

În timpul evenimentului, Darius Luca Hupov a prezentat secvenţe din „Reportofan", un montaj din câteva filmuleţe făcute la unele reuniuni ale clubului, Ildikó Gábos-Foarţă a dat citire unor versuri compuse de poetul timişorean Şerban Foarţă, iar Tudor Beşuan a citit fragmente din romanul său, iar Laura Ceica, Alex Maniu şi Cristian Vicol au citit fragmente din prozele pe care le-au publicat în ultima vreme în paginile revistei. Adrian Chifu, premiat în toamna anului trecut cu premiul RomCon 2015, la secţiunea videoclip, a prezentat filmul de scurtmetraj „Lux Aetherna - Eternal Traveler".

În cadrul acestei aniversării a fost lansat volumul trei al **Antologiei Helion** (conţine proză publicată în revistă între anii 2006-2010). Volumele unu şi doi din **Antologia Helion** conţin proză publicată în revistă între anii 1981-1989 şi 1989-1995. Tot în cadrul ceremoniei a fost lansat şi numărul 1-2/2016 special al revistei Helion. Un număr aniversar şi foarte bogat în conţinut.

BATMAN VS SUPERMAN: UN NOU ÎNCEPUT

DANIEL TIMARIU

Regizor: Zack Snyde
Actori: Ben Affleck, Henry Cavill, Amy Adams, Jesse Eisenberg, Gal Gadot

Batman vs. Superman: Dawn of Justice se poate spune că e format din nouă părți, și nu doar ca titlu. O parte în care se încinge bine conflictul dintre Batman și Superman, și o a doua, derivată din prima, în care se pun bazele unei lungi și stabile prietenii. Prietenie care nu-i va cuprinde doar pe cei doi supereroi. Mai puțin vizibili, chiar uitați pe mare ecran de echipa DC Comics, supereroii din umbră: Wonder Woman, The Flash, Aquaman etc. apar sau sunt pomeniți, pentru a forma Justice League.

Atât Batman cât și Superman, reprezintă doi eroi inconfundabili. Îndrăgiți deopotrivă de copii, adolescenți și adulți, aventurile lor au fost urmărite de multe generații, la început doar în benzi desenate, apoi în filme de animație, filme de lung metraj, seriale și, în prezent, în megaproducții cu impact internațional. Și dacă la început cei doi supereroi au avut parte de aventuri solitare, ulterior au fost integrați într-o echipă împreună cu alți supereroi (megaoameni) numită Liga Dreptății (Justice League). Această echipă, binecunoscută de fanii benzilor desenate și a serialelor de animație, va deveni cunoscută și cinefililor. Iar primul film din seria așteptată este este *Batman v Superman: Dawn of Justice*, momentul în care cei doi se cunosc, se urăsc, pentru a pune în final bazele unei prietenii de lungă durată.

Fără să facă parte din același univers ficțional, unul locuind în Metropolis și fiind de origine extraterestră, iar celălalt în Gotham și fiind cât se poate de uman, cei doi supereroi împart aceeași mega uzină de benzi desenate DC Comics. Dar ceea ce-i unește îi și desparte, la fel cum ceea ce-i desparte îi și unește iremediabil. Să le luăm pe rând. Ambii sunt bivalenți, fiind și eroi și niște oarecare, chiar dacă Bruce Wayne este un oarecare băiat de bani gata. Mă gândeam, privindu-i, că putem inventa pentru ei doi oximoroni: Superman este o vedetă-modestă, în timp ce Batman este un singuratic-petrecăreț. Acest mod simplist de a-i prezenta în alb și negru reprezintă moștenirea celor doi din benzile desenate, unde subtilitățile de caracter sunt mult diluate de tehnică. Astfel, Clark Kent este un tânăr de la țară, crescut la o fermă, într-o familie iubitoare și protectoare. Ca adult și erou, Superman păstrează acest stil simplu și direct de a fi. Atât în rezolvarea conflictelor, cât și în relațiile amoroase, cu unica și superba jurnalistă de la Daily Planet Lois Lane. Spre deosebire de el, Bruce Wayne provine dintr-o familie foarte bogată, cu o prezență în viața socială și economică a orașului pronunțată. În urma unui jaf Bruce rămâne orfan, moment, care alături de întâlnirea din grotă cu ciudata colonie de lilieci, va constituii temelia caracterului său: un individ justițiar, singuratic, cerebral, de-a dreptul genial. Caracterele lor divergente se observă și în viața de zi cu zi, în modul în care își ascund identitatea. Cark preferă o viață liniștită, ascunsă după un zâmbet timid și o pereche de ochelari, în timp ce Bruce se prezintă lumii ca un tânăr de bani gata, cheltuitor și ușuratic, preferând o mască atunci când devine erou. Aceste jocuri de identități, ascunse unele în altele ca într-o cutie chinezească, fac deliciul benzilor desenate, filmelor și serialelor.

Toate aceste asemănări și deosebiri au create două personaje puternice, două caractere memorabile și alăturarea lor într-un titlu de film nu putea fi decât antagonistă. Desigur, Justice League este cunoscută multora, așadar nu constituie un șoc apariția filmului și a celorlalte personaje. Dar asta doar dacă nu căutăm cu tot dinadinsul să facem comparații. Dacă în cazul lui Superman comparațiile sunt simple și evidente, precum și caracterul simplu și previzibil al protagonistului, în cazul lui Batman lucrurile se complică.

Superman păstrează din producțiile anterioare aproape totul: costumația, familia, iubita, locul de muncă, caracterul și preocupările. Batman în schimb trece printr-o nouă metamorfoză de caracter, (a câta oare?) probabil nu cea mai importantă și nu cea din urmă! Un pic de istorie este necesară. Filmele cele mai reușite cu Batman sunt considerate a fi trilogia lui Christopher Nolan cu Christian Bale în rolul principal (serie inspirată de cele patru volume de benzi desenate semnate Frank Miller: The Dark Knight Returns). Această se-

ria a dat profunzime personajului, recreând din temelii metropola Gotham și întreaga intrigă până la nivelul celor mai mărunte personaje. Atât de bine a prins noua abordare - ce venea după mai multe filme nu prea reușite, cu un Batman de multe ori caricatural și neserios - încât s-au creat seriale noi, precum Gotham, având ca fundal Gothamul lui Nolan, dar mai ales s-a creat și cultivat o frică aproape irațională că orice schimbare de actori va conduce inevitabil la o catastrofă. Fanii Cavalerului au stat cu inima strânsă și au tresărit speriați la orice veste ce venea dinspre producători, în timp ce detractorii săi s-au bucurat peste măsură când au aflat cine-l va juca.

Ben Affleck (de două ori Oscar, pentru Argo și Good Will Hunting) a fost desemnat de soartă să-l interpreteze pe cel mai iubit supererou în cea mai nouă apariție a sa. Și a făcut un rol foarte bun. Împotriva tuturor supozițiilor și a pariurilor cel aveau ca victimă sigură, Ben s-a achitat de sarcină într-un mod profesionist lăsând puțin loc de manevră criticilor săi. Batman este acum un individ mai înaintat în vârstă, mai masiv și mult mai cinic *„Twenty years in Gotham. How many good guys are left? How many stay that way?”*. În film apare secondat doar de loialul Alfred, restul personajelor (Lucius Fox, Gordon sau Blake) nu apar și nici nu se pomenește de ele. Doar Batman și obsesia lui pentru justiție, realizată prin orice mijloace.

Conflictul dintre cei doi, care dă și prima jumătate din titlul filmului, pornește de la neînțelegerea reciprocă și ceva vanitate de eroi răniți în orgoliu. Motivul nu este prea clar definit și filmul nu se focalizează suficient pe el, ceea ce a stârnit reacții critice virulente din partea fanilor. În schimb, ca un declanșator al conflictului și apoi a prieteniei, este bine introdus Lex Luthor, un personaj din universul lui Superman, bine spre excelent interpretat de Jesse Eisenberg (Mark Zuckerberg din The Social Network, rol pentru care a și fost nominalizat la Oscar) - comparat, și nu fără sens, cu Joker-ul lui Heath Ledger. Intriga se dezvoltă exploziv, fără să ofere timpi suficienți de reflecție, spre un deznodământ de genul care-pe-care, până în momentul în care cei doi constată că au aceleași convingeri, speranțe și simțăminte față de umanitate. Amândoi nutresc convingerea că indiferent de câtă ură și mizerie există pe Pământ, oamenii sunt în esența lor buni și merită salvați. Printr-o frumoasă întorsătură de situație, devin din dușmani prieteni și luptă cot la cot împotriva unei monstruozități fără nume, creată din material genetic uman și kriptonian, (aproape) imposibil de ucis.

Încerc să nu dau spoilere, dar nu pot trece cu vederea cea mai plăcută apariție din tot filmul: Wonder Woman, interpretată de Gal Gadot. Actrița a mai fost remarcată în seria Fast & Furious, dar cred că de aici începe urcușul ei spre statutul de vedetă. Deja rulează în cinemauri trailere la filmul Criminal, dar, fără nicio îndoială, cel mai așteptat film al ei este Wonder Woman (2017).

Câteva cuvinte despre coloana sonoră. De departe mai slabă decât cea din trilogia lui Nolan, reușește chiar să enerveze de câteva ori. Ca un exemplu edificator: scena în care Lex Luthor intră în nava extraterestră este perturbată de o muzică nepotrivită. Tema revine și în alte momente, la fel de nereușit. Nu înțeleg de ce s-a renunțat la tema din trilogie, era perfectă, da, apare în câteva momente, dar insuficient. Valsul lui Shostakovich, din scena petrecută în muzeu, și extraordinară bucata muzicală din scena care o introduce pe WW, nu salvează mediocritatea coloanei sonore.

Batman v Superman: Dawn of Justice este un nou început pentru Superman și, mai ales, pentru Batman. Primele impresii, în majoritatea lor, sunt negative, dar asta și pentru că există un resentiment din partea fanilor față de schimbarea actorului principal. Totuși, Ben Affleck a fost peste așteptări și sper să nu fie deziluzionat de primirea rece a fanilor. În următorii ani vom avea mai multe filme din seria Justice League și, din ce scrie presa, un nou film cu Batman, tot cu Ben Affleck în rolul principal. Mă bucur că DC Comics a luat taurul de coarne și a pornit să mai erodeze un pic din actuala supremație a celor de la Marvel. Lupta între cele două mari case de producție se dă atât pe tărâmul lung metrajelor, cât și a serialelor și a animațiilor. Sper ca din această încleștare să avem noi de câștigat: filme bune și divertisment de calitate.

ÎNGERII

GABRIELA ANGHEL

Gabriela Anghel este elevă în clasa a 12-a la Colegiul Național „Vladimir Streinu" din Găești (jud. Dâmbovița), secția Filologie. Tânăra scriitoare nu a mai publicat în nicio revistă de profil până acum, debutul ei literar fiind cel de acum și de aici.

În 2013 a primit trei distincții în cadrul *Euroscola 2013*, echipa „My European Dream" pentru concursul organizat de Aede, Franța. Între distincții se numără și două diplome oferite de Patrick Sinigaglia, președintele juriului concursului „My European Dream", și Martin Schulz, președintele Parlamentului European de la Strasbourg.

Credem că vocea artistică a Gabrielei Anghel va putea să aibă un parcurs ascendent, având în vedere premisele existente „in nuce" în această povestire. (*Redacția*)

- Spune-mi, muritorule, ce te miră? Nu e oare lumina născută din întuneric? Oare nu zace adormit fantasticul în nucleul realității? Oare nu sălășluiește sacralitatea în inima profanului? De ce te temi? Să nu te temi de mine, nu sunt o bestie. Eu nu te-am trădat încă, spre deosebire de el... Eu – noi – suntem alături de tine și te înțelegem pentru că am gustat din lumea ta amară. Du-te la culcare, muritor bătrân, iar în ziua cea de mâine trezește-te și spune-le nepoților povești cu îngeri și diavoli, ale căror falnice aripi se poticnesc în îmbrânceli sus în cer. Spune-le cum Dumnezeu i-a trădat pe îngeri, spune-le cum sunt ei văzuți de oameni, ca niște creaturi decăzute, demne de milă, de repulsie, aducătoare de ghinion și de neșansă, simboluri ale desfrâului, exponente ale rebeliunii și neascultării. Spune-le nepoților tăi ce au devenit îngerii în ziua de astăzi, niște depravați, adunați în grupuri anemice pe la dezintoxicare, îmbătiați în iluziile otrăvitoare ale concretului, încercați cu fierul roșu, vopsiți întotdeauna cu vorbe de ocară, prigoniți, alungați spre un loc în care să nu existe nimic, pentru că nu-i vrea nimeni. Blesteamă-i, învinovățește-i de uciderea divinului, acuză-i de mutilarea treimii în fața lor, imprimă-le perspectiva ta josnică și strâmtă, dar nu uita, vierme ce ești, că datorită lor nu te-au sfâșiat creaturile nopții. Îngerii pe care îi urâți cu toții, a căror existență o negați, se plimbă printre voi în înveliș de muritori și vă apără necondiționat de lanțurile întunericului care vă dau târcoale. Ar trebui să le sărutați tălpile, muritorule, dar în schimb, ți le sărută ei ție, dacă le arunci o coajă de pâine. Acestor îngeri să te închini, lor să le trimiți speranța ta, lor să le împărtășești dorința ta cea mai ascunsă, pentru că ei vor lupta cu săbii din sângele lor și scuturi din pielea lor împotriva răului ce va să vină... Ei te vor apăra, și nu Dumnezeul pe care cu pietre l-ai dărâmat din cer, fără să vezi, fără să auzi... În genunchi să cazi, ființă cu zile puține, și să-ți înghiți cuvintele chiar aici, pentru că știi că ai greșit. De aceea îți spun, lapădă-te de prostia de a crede în Deus absconditus și ia-ți viața în propriile mâini. Luptă pentru ea. Dă o mână de ajutor. Pune umărul la treabă. Nu mai aștepta salvarea de la prietenul tău din cer, creatorul nostru care n-a existat niciodată. Fii conștient că ai doar o viață, dincolo de care te va măcina întunericul, pentru că Raiul a fost dărâmat de cuvintele celor ca tine care căutau aurul în mormanul de balegă...

* * *

Mă trezesc învelită într-o pătură de sudoare rece. Începuse să plouă de trei ore și nu mi-am dat seama, pentru că visam ceva tulburător. Parcă a schelălăit un câine în curte... sau poate era doar în visul meu.

Eram pe un gang întunecos aflat în cealaltă parte a orașului și se făcea că mă luptsem crâncen cu niște demoni, când văd deodată un om care pășește legănat spre mine, de parcă era beat, și care începe să se tânguiască apocaliptic de cum mă vede, scoțând niște sunete cum nici cele mai depresive soprane nu pot reproduce. Tânguielile omului mi-au cutremurat ființa, păreau smulse din adâncurile serbede ale iadului, erau seci și unduitoare, cerșetoare de milă... M-am aproapiat de om și s-a cutremurat mai tare, speriindu-se. Cu mine nu știu ce se întâmpla, eram captivă încă în frenezia luptei și mă dezvăluisem

unui om sub forma respingătoare de creatură acoperită de sânge, cu aripi imense înfipte în capetele omoplaţilor, cu ochii sticlind sălbatic în întuneric. Am deschis gura şi au ieşit nişte cuvinte cu accente profetice, care sunau de parcă un întreg cor de îngeri cu galsuri baritonale le rosteau pe o melodie a pierzaniei. Parcă resimţeam fiecare acord al vocii mele ca pe o suliţă de spaimă înfipăt în inimă, auzeam fiecare cuvânt clar şi mă durea...

Ce-o fi fost cu visul ăsta? Mi-a fost teamă, ori mie nu-mi este teamă niciodată. Omul acela era speriat, de parcă văzuse cine ştie ce, şi nu o adolescentă cu părul alb şi cu aripi ieşindu-i din spate. Parcă văzuse *altceva*... Şi vocea lui... Şi vocea mea, cu care am zis ceea ce am zis... Aceea nu era vocea mea. Acelea nu erau cuvintele mele. Eu iubesc oamenii şi îi apăr şi nu aş putea să le fac aşa ceva.

Cuprind cu privirea o parte din grădina de jos şi un pâlc de case în partea stângă. Tabloul e zugrăvit cu un cenuşiu moale, proaspăt şi şters, abia pictat de ploaie. E şapte fără un sfert... Nu m-am mai trezit de mult la şapte fără un sfert. E frig, îl simt de aici, chiar dacă stau lipită de caloriferul fierbinte. Îl simt numai văzându-l. E vremea să plec la şcoala de muritori, de care am nevoie ca să nu intre vreunul din vecinii mei la bănuieli.

Mă numesc Anastasia Angelescu şi am optsprezece ani. Locuiesc aici de patru ani, de când m-am mutat din celălalt oraş în care locuisem, pentru că oamenii începuseră să-şi dea seama că nu îmbătrânesc şi că de fapt nu am părinţi. Am tulit-o de cum au început să-mi descâlcească iţele şi m-a mutat la vreo două sute de kilometri distanţă, într-un oraş fad şi plin de oameni graşi şi negri care ascultă muzică proastă. Mă prefac că sunt o adolescentă normală de aproape două sute de ani. Am fost aici şi pe vremea lui Carol I şi ţin să menţionez că îmi plăcea la nebunie moda de pe atunci. A trebuit să fug tot timpul, să mă ascund din zece în zece ani, poate puţin mai mult, pentru ca niciun muritor să nu afle cine sunt. Eu şi hoarda mea, cum ne-a numit o vecină alaltăieri pentru că am petrecut toată noaptea cu muzica blană, am tot colindat lumea timp de secole, luptând împotriva ameninţării lui Lucifer, scumpul meu unchi, care a avut grijă să ne dea de furcă. Noi suntem cei care protejează omenirea din umbră, pentru că Dumnezeu nu mai este şi Balanţa s-a înclinat periculos în favoarea răului în ultimul secol. Nimeni nu cunoaşte povestea, numai noi o ştim; noi îi purtăm cuvintele gravate în inimi, ca pe nişte însemne ale sfârşitului.

Îmi sună alarma şi mă întind să o opresc. Constantina doarme încă, învelită până peste cap cu pilota cu dunguliţe albastre şi respiră grav pe gură. Hârâitul apăsat al mecanismului respirator afectat de tutun mă liniştește cumva, îmi risipeşte anxietatea adusă de vis. Mă duc la bucătărie şi-mi torn o ceaşcă de cafea pe care o îndulcesc zdravăn. Îmi plac lucrurile dulci. Simt că lumea noastră e prea acră, prea urâtă, prea infectă pentru a nu îndulci fiecare gest pe care-l fac, fiecare lucru pe care-l bag în mine. E posibil să fac diabet, deşi nu ştiu încă dacă la îngeri se manifestă aceleaşi boli ca la muritori, însă sunt gata să plătesc orice preţ pentru o clipă de fericire concentrată. Încep să mă îmbrac şi aud cum îmi pocnesc oasele. Trag pe mine nişte pantaloni negri cu vipuşcă, pe care îi port din 1923, o bluză la baza gâtului şi încalt nişte cizme noroioase pe care uit mereu să le curăţ. Arunc în ghiozdanul de pe care s-a râcâit pielea artificială trei caiete, două cărţi şi o culegere de eseuri, mă asigur că nu-mi uit mp3-ul, căştile, bricheta şi pieptănaşul de aur de la bunica şi-mi iau haina. Am grijă să o trezesc pe Constantina şi să dau pe gât şi ultima picătură de cafea înainte să ies pe uşă şi să cobor cele patru etaje dominate de un miros persistent de clor. Vecina de la doi dă cu aspiratorul. Femeia de serviciu spală scările de la intrare. E ceaţă afară, e un frig cumplit şi trebuie să parcurg pe jos cincisprezece minute până la liceu. Mă aflu în anul terminal, alături de aproape două sute de elevi care învaţă din greu pentru Bac, şi sunt fericită că nu trebuie să mă căznesc prea tare. Am terminat şcoala de atâtea ori încât ştiu tot ce se poate şti despre materia care se predă în această ţară, însă am mari probleme cu IT-ul, cu gadgeturile şi cu limbile străine. Spre norocul meu, sutele de ani petrecuţi pe pământ, sub acţiunea microbilor umani nu mi-au stirbit capacitatea de a învăţa.

Pun piciorul pe trecere fără să mă asigur. Pneurile scârşnesc şi şoferii care frânează brusc mă înjură cu patimă, descărcându-şi furiile matrimoniale pe mine, dar mie nu-mi pasă. Merg legănat, să mi se bălăngăne cei şapte cercei cu lanţuri din urechea stângă, câte unul pentru fiecare an în care am iubit ca o nebună, şi-mi aprind o ţigară îndată ce ajung pe partea cealaltă. Aş vrea să spun că-mi pare rău pentru ce fac, dar nu-mi pare. Când trăieşti prea mult într-o lume cu un asemenea grad de degradare, când oamenii rănesc mai mult decât demonii şi cuvintele şi acţiunile lor sfâşie în carne vie mai rău decât o lovitură de bardă, asemenea acţiuni considerate infracţionale sau rău famate îţi mai absorb din pucioasa adunată în suflet, aşa că îmi văd de treaba mea şi fumez liniştită chiar dacă femei măritate şi cu batice înflorate pe cap, care nu mai au nimic de pierdut în viaţă, mă privesc de parcă aş face sex în public. Le analizez reacţiile păstrându-mi expresia impasibilă, deşi interiorul meu clocoteşte. În alte părţi e diferit; am vizitat foarte multe locuri din lume, şi am ales să ne stabilim în ţara asta sărăcăcioasă pentru că e mică şi foarte puţin băgată în seamă, însă îmi dau seama pe zi ce trece că am greşit. Oamenii de aici chiar sunt anormali, în special cei din oraşul ăsta minuscul, de douăzeci şi doi de kilometri pătraţi. Toţi roiesc în pătrăţelul lor, în bucăţica ce le-a fost dată de o forţă mai mult sau mai puţin convingătoare. Mă uit la ei şi le văd limitele. Îi ascult vorbind şi le semnalez greşelile – fac toţi aceleaşi greşeli. Sunt toţi la fel. Niciunul nu făace notă discordantă. Gândesc, acţionează, respiră limitat, regretă cu spor, se pierd uşor, se duc dracului la prima bătaie a vântului. Sunt jalnici. Exclud fără milă tot ce e atipic şi se supun cu toţii aceleiaşi matrici strâmte de teama de a nu fi respinşi de gloată. Alerargă disperaţi în lumea exterioară după lucruri pe care nu le-ar putea găsi decât în interiorul lor, sunt instabili ca nitroglicerina, încăpăţânaţi, îngrădiţi de propriile voinţe, infatuaţi, iresponsabili şi efemeri, dar dincolo de toate astea, ei sunt şi vor fi mereu esenţa lumii. Nucleul Pământului. Fără oameni n-ar exista nici bine şi nici rău. Sunt capabili şi de lucruri bune şi mă bucură faptul că uneori se ajută între ei. Unii chiar aspiră la mai mult, chiar dacă nu reuşesc, dar încearcă să urce până la punctul maxim al spaţiului rezervat. E de datoria mea să-i apăr, să le veghez

copiii şi să mă asigur că nu bănuiesc ce se întâmplă dincolo de perdeaua realităţii.

Zâmbesc tâmp şi arunc mucul de ţigară pe jos, apoi calc cu bocancul pe el. Îi văd pe Felix şi Leo aşteptându-mă la intersecţie. Resimt o vibraţie scurtă şi mă opresc la câţiva metri de ei. Se cutremură pământul sau calc eu prea apăsat? Mă uit la ei şi îmi dau seama că nu e doar imaginaţia mea. Ce dracu se întâmplă?

Alerg spre ei şi chiar înainte să ajung, văd cum clădirea fostului siloz, profilată pe cerul cenuşiu în depărtare, izbucneşte în flăcări.

- Ce dracu... ?

Se întorc şi ei într-acolo şi privim toţi uimiţi cum din învolburarea roşiatică a focului răsar nişte creaturi cu aripi care încep să roiască ameninţător pe deasupra, bălăcindu-se în flăcări şi bucurându-se de desfătare.

- Hei!

Constantina vine în fugă spre noi, alergând atât de repede pe cât îi permit picioarele care trebuie să susţină şaptezeci de kilograme, iar buclele blonde îi flutură pe sub fesul mov cu urechi. În spatele ei, imediat, apare şi Veronica.

- Ce se întâmplă? întreabă Voka gâfâind.

E suficient să arunc o privire spre fostul siloz şi îşi dau seama. Alergăm într-acolo cât de repede putem, ascunzându-ne sub pretextul că întârziem la şcoală, însă trecem de ea şi apucăm pe o alee laterală, iar când ajungem sub pasarelă ne azvârlim ghiozdanele şi gecile şi ne întindem aripile albe, mişcându-le pentru a ne ridica de la sol. Vârtejul de aer mă ridică şi las în urmă rotocoale de praf. Dau din aripi cât de repede pot, zburând spre vest şi îmi înfig pumul în falca primului demon care îmi iese în cale. Constantina azvârle direct cu blesteme în stânga şi-n dreapta, iar eu strig la ea şi o-njur, pentru că nu face decât să înfurie demonii. O cred că e obosită, dar să dea cu pumnul şi cu piciorul, nu cu gura!

Felix îşi ia trei sau patru şuturi în stomac şi îl văd aruncat prin aer şi izbit de unul din peretele de piatră fierbinte al clădirii care s-a transformat într-o torţă vie. Îmi e milă de el, dar trebuie să-mi ţin sentimentele în frâu. Apuc doi demoni de vârfurile aripilor şi le străpung pielea fină, înnodându-mi degetele prin cartilajele lor, apoi mă rotesc şi îi arunc precum mingea la popice. Zbiară ascuţit şi se izbesc de un stâlp ce susţine pasarela. Şoseaua se clatină şi tremură, iar barierele de metal se tânguie disperate. Sunt nevoită să-mi înjur privirea care a contemplat prea mult această scenă în secunda în care un demon îşi încolăceşte braţul slinos în jurul gâtului meu şi-mi apasă aripile, făcându-mă să mă înec şi să mă zbat. Voka (Veronica) mă vede şi vine să mă scape, dar e răpusă de o suliţă care apare de nicăieri, născută parcă din marea de foc, ce o nimereşte direct în spate. La contactul cu solul se naşte un nor de praf tulbure, de culoarea pateului. Pateu o să ne facă nouă demonii ficaţii dacă nu ne dezmeticim. Luăm bătaie şi asta e rău, pentru că noi n-am mai luat bătaie niciodată. Mă trezesc că un demon îmi articulează cu graţie un pumn şi sunt propulsată către cer. Conştiinţa mi se fisurează în vreme ce-mi îndop ochii cu lumina difuză a mării de linişte de deasupra. O lacrimă mi se scurge nevinovată din colţul ochiului stâng.

* * *

Îmi amintesc de părinţii noştri, Arhanghelii, care au fugit cu noi din Rai când Dumnezeu şi Hristos şi sfinţii i-au trădat, acum câteva mii de ani, refuzând să mai aibă grijă de Pământ şi lăsând Balanţa în ghearele lui Lucifer. Mihail, Gabriel, Rafael, Uriel, Selatiel, Gudiel şi Varahiel, cei Şapte Arhangheli, cei care au apărat lumea dintotdeauna în vreme ce Dumnezeu şedea pe tronul lui şi râdea de prostia oamenilor şi de sutele de miliarde de picături de sânge pe care aceştia le vărsau în numele lui, au fost ucişi acum câteva sute de ani în luptele cu armatele Iadului. Ei au fugit din Rai, luându-ne şi pe noi, copiii lor, care eram abia născuţi atunci, şi ne-au adus pe Pământ şi s-au asigurat că suntem în siguranţă, apoi au plecat să lupte şi au luptat, s-au căznit vitejeşte să ia Balanţa de la Lucifer şi să o încline în favoarea Binelui şi să o ţină ascunsă secole întregi, asta până când şi-au dat ultima suflare şi ne-au lăsat moştenirea de a păzi lumea, de a o apăra de rău. Unde era Dumnezeu când bietele suflete cărora le-a dat viaţă îl strigau în cor? Unde era când îşi sacrificau pruncii şi nevestele pentru el, când îi închinau tot ce aveau mai de preţ şi îi mulţumeau pentru chinul la care îi supunea prin imensa lui nepăsare?

Până şi astăzi, oamenii tot lui se închină, iar puţinii care cunosc adevărul, şi anume că fiii Arhanghelilor trăiesc printre oameni şi luptă cu demonii pentru a-i apăra, sunt consideraţi nebuni, încununaţi cu o dungă roşie pe buletin şi exilaţi de societate. Cândva înţelegeam atitudinea lui Dumnezeu. Cândva eram de aceeaşi părere cu el, că oamenii au îmbrăţişat de bunăvoie răul, aşa că ducă-se cu el, că au devenit nişte creaturi patetice şi demne de milă care o iau tot timpul pe căi greşite, însă astăzi, după sute de ani, îmi dau seama ce l-a făcut pe el să renunţe la iubirea lui pentru oameni: a fost oboseala. A fost tentat să renunţe, să dea dracului lumea şi omenirea şi să se odihnească pentru un minut.

Părintele meu, Gabriel, îmi spunea că omul este propriul lui duşman, că el nu e conştient nici măcar de o treime din ce se întâmplă de fapt în lume, că se încăpăţânează să nege existenţa divinului şi nu încearcă mai întâi să vadă că magia se întâmplă la o aruncătură de băţ de el, că magia există de fapt, doar că este o noţiune diferită faţă de cum şi-a imaginat-o el. Asta cred şi eu despre Dumnezeu. Divinitatea s-a învins pe sine pentru că era propriul ei duşman, pentru că nu era conştientă de ceea ce se întâmpla cu fiecare suflet din cele şapte miliarde ale planetei şi că nu putea concepe ca un om să fie bun, să iubească şi să ajute fără să aştepte ceva în schimb dacă nu o făcea în numele Lui. Aşa a ajuns lumea la pierzanie... Nu datorită luptelor dintre îngeri şi demoni, acestea au fost doar minore consecinţe ale luptelor interioare ale lui Dumnezeu.

* * *

O zdreanţă de lumină diafană mi se strecoară insistent pe sub pleoape, împodobită cu note vagi de culoare datorită geamului cu vitralii prin care se filtrează. Inspir adânc, cu sete de viaţă şi încerc să deschid ochii, dar nu văd decât o ceaţă abisală şi o forme fără contur în jurul

meu. Simt o arsură ușoară în spate și îmi amintesc brusc totul. Îmi ridic capul, încercând să-mi domolesc durerea acută, dar ceva mă ține legată. Sunt niște curele cu catarame strânse în ciudă, îmi frâng încheieturile palide. În stânga și în dreapta mea, pe paturi medievale confecționate din lemn, se află prietenii mei. Suntem așezați într-un fel ciudat, de parcă paturile sunt dispuse sub formă de cerc, însă nu pot să văd bine.

- Băieți!

- Ah, fir-ar al dracu, ce doare! se văită Voka.

Îi recunosc vocea și după cum sună, e bătută bine de tot. În următoarea clipă se aude un scârțâit prelung și o voce gravă modelează următorul mesaj:

- M-a strigat cineva?

Răsunetul pașilor provocat de pantofii cu talpa lustruită parcă îmi măcelărește sufletul. Deodată, paturile de mișcă, se dispun perpendicular cu podeaua, iar în mijlocul cercului apare Lucifer, cu părul lui blond platinat, lung și drept, nu nasul acvilin și privirea rece. Adoptă o poziție de o trufie fără margini. Stă nemișcat, drept și impunător cum este, special răsucit cu fața la mine, are picioarele depărtate și mâinile împreunate în față. Arată impecabil în costumul lui alb, apretat ca la carte, cămașa albastră închisă până la ultimul nasture și cravata albă. Ăsta da Rege al Iadului!

- Ah, nepoata mea! rostește el cu glas dulce, dându-mi o șuviță albă de pe frunte. Te-ai trezit în sfârșit. V-am așteptat destul de mult. Nu e frumos să lăsați personalitățile să vă aștepte, indiferent de cât de important e rolul vostru în plan.

- Ce plănuiești? mârâi eu către el.

- Nu te impacienta, micuț înger cu aripi frânte. Veți vedea, la timpul potrivit.

Mă măsoară din cap până-n picioare, iar ochii lui de un albastru fără egal în lume parcă mă mânjesc cu furie.

- N-o să-ți iasă, orice ar fi, îi strig eu în ureche, scuipându-l (accidental, ce-i drept, dar cel puțin nu-mi pare rău).

- Țțț... Se pare că cineva a moștenit temperamentul vulcanic al regretatului meu frate. Se prea poate să-i moștenească mult mai multe...

- Taci!

- Sau ce? Arunci o vrajă și-mi îngheață chiloții?

Începu să râdă sardonic, gutural, cu pofta maniacului de a râde din nimic. Mă calcă pe nervi și se pare că sunt singura în măsură să-i dea replica.

Un ciocănit scurt se aude și își potolește pofta de râs pentru a-i cere persoanei să intre. Mirarea mea de o forță colosală s-a dezlănțuit când l-am văzut venind pe nimeni altul decât Matias, fiul lui Uriel, cel pe care-l iubisem șapte ani și care luptase alături de noi de la moartea părinților noștri și până în ziua nenorocită în care a ales să plece cu oastea Iadului. I se închinase lui Lucifer, îi jurase credință și de atunci îl servea.

- Nu se poate...

Cuvintele mi-au fugit din gură, n-am mai putut să le stăpânesc. Matias îmi aruncă o privire obosită, măcinată de rugina tristeții.

- Bună băieți, Steija...

Parcă inima mi s-a frânt sub copita unui colț de munte. Așa mă alinta atunci când ne dezmierdam sub clar de lună, în miezul verii, sus pe stânci, unde aerul cald ne

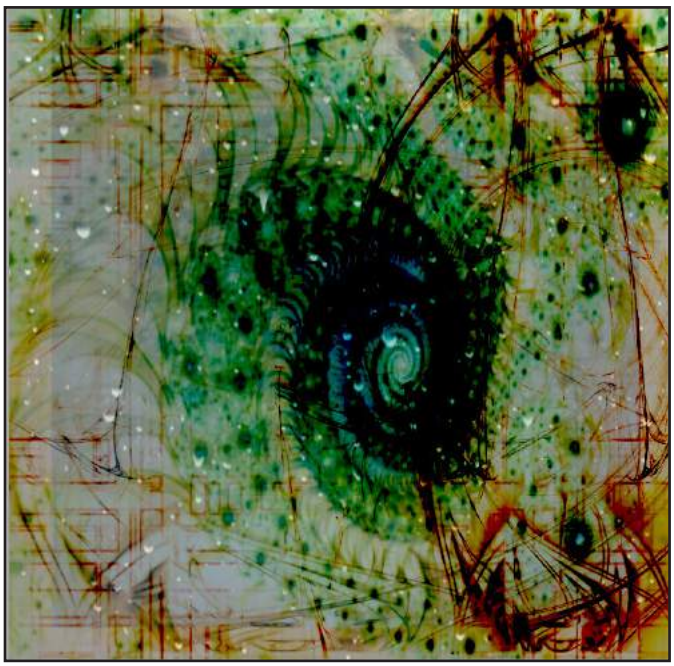

Alin Pârcălabu

mângâia trupurile goale și unde culegeam boabe de fericire direct din cer. Voia să mă alinte și îmi zicea Steija pentru că pronunția numelui meu în engleză este Anasteija, iar eu nu sufeream să mi se zică Ana, pentru că mi se părea un nume simplu și comun, de o banalitate enervantă, așa că el găsise o modalitate ingenioasă de a mă alinta într-un fel unic, astfel încât nimeni să nu cunoască povestea din spatele alintului, să fie ceva original și nemaivăzut, exact cum îmi place mie.

Mi-am căutat refugiul în privirile prietenilor mei. Felix își mușcă buza și ochii îi sunt căptușiți cu lacrimi, e murdar de praf pe față și de sânge pe haine. Au cu toții aripile strânse, numai ale mele sunt răsignite pe patul de care sunt legată strâns, parcă pentru a simboliza înfrângerea mea. Leo are capul plecat și oftează imperceptibil, Vokăi îi șiroiesc lacrimile pe obraji și nu pot vedea pe chipul ei fad decât disperare și groază, groază de ce va urma, o frică nebună de sfârșit. Constantina privește abătută înainte, cu o grimasă de ,,Hai să mori tu...", și nu își ridică privirea mai departe de genunchii lui Lucifer.

- Ah, servitorul meu credincios! Ai pregătit totul?

- Da, sire, răspunde Matias galant. Suntem gata să începem.

- Foarte bine atunci. Adu creaturile.

- Lucifer, blestemat să fii! Ce ai de gând să faci?

- Doar ceva ce voiam de mult, nepoțică dragă, răspunse el, întorcându-se spre mine. Vezi tu, am de gând să distrug Balanța odată pentru totdeauna, ca să mă asigur că nu va mai fi în veci înclinată spre Bine...

Fiorul care îngheață sângele în vene ne străbate pe toți cinci.

- ...și ca să fac asta, am nevoie de aripi de îngeri...

Încheie cu un surâs malițios înflorit în colțul gurii. Are de gând să ne smulgă aripile, deci. Matias iese pe ușă și revine în câteva minute, însoțit de două bestii uriașe, ca niște gorile acoperite de păr negru, lucios, și cu gurile căscate a prost, din care curge saliva ca la gârlă. Mi s-a

CONCURSUL „ROMÂNIA PESTE O SUTĂ DE ANI”

Asociaţia REDIVIVA a Cluburilor şi Autorilor de Science-Fiction, ARCASF, organizează, împreună cu Clubul Helion, în anul 2016 Concursul Naţional ROMÂNIA PESTE O SUTĂ DE ANI, concurs menit să pună în mişcare imaginaţia românilor din orice parte a lumii.

Concursul are trei secţiuni:

1. IDEI
2. SCENARIU (teatru, film, bandă desenată, scenariu radiofonic)
3. FICŢIUNE (povestiri, nuvele)

Fiecare secţiune are câte trei premii şi menţiuni.

Concursul se va desfăşura între 30 martie şi 15 august 2016, iar premierea câştigătorilor se va face în luna septembrie a.c. la Bucureşti în ultima zi a celei de-a 37-a ediţiei a Convenţiei Naţionale de Ficţiune Speculativă – ROMCON 2016.

Ideile şi temele lansate în cadrul concursului trebuie să intre în arealul posibilului, având asigurate elemente ale unui cadru logic de verosimilitate.

Premii:

1. Secţiunea idei (maximum 15.000 de semne tipografice) - Premiul I – 1.000 lei; Premiul al II-lea – 700 lei; Premiul al III-lea – 500 lei
2. Secţiunea de scenarii, teatru, film (minimum 20.000 de semne tipografice) - Premiul I – 2.500 lei; Premiul al II-lea – 1.500 lei; Premiul al III-lea – 1.000 lei
3. Secţiunea de ficţiune (povestiri, nuvele - maximum 80.000 de semne tipografice) - Premiul I – 3.000 lei; Premiul al II-lea – 2.000 lei; Premiul al III-lea – 1.500 lei

Toate menţiunile vor primi premii în cărţi.

Lucrările vor fi trimise în perioada 15 mai – 15 august pe adresa de e-mail asociatia.arcasf@gmail.com, însoţite de un CV al autorului. Mai multe informaţii pe site-urile arcasf.ro şi helionsf.ro.

Președintele juriului este cunoscutul scriitor și publicist CRISTIAN TUDOR POPESCU.

CONCURSUL NAȚIONAL DE PROZĂ SCURTĂ HELION 2016

Ediția din acest an a Concursului național de proză scurtă HELION 2016, ediția a 31-a, este deschisă. Așadar, se pot trimite lucrări. Lucrările originale, nepublicate în vreo revistă, volum sau site, conținând maximum 30.000 de semne tipografice, vor fi expediate pe adresa redactiahelion@gmail.com până la 30 septembrie 2016. Lucrările vor fi însoțite de un C.V. al autorului.

Premiile vor fi următoarele:

Premiul I – 1.000 lei;
Premiul al II – lea – 800 lei;
Premiul al III -lea – 500 lei.

Jurizarea va fi făcută în perioada 15 oct. - 30.oct. 2016, iar lucrările premiate vor fi anunțate în revista HELION Online.

Lucrările premiate, ca și mențiunile, vor fi publicate în revistele HELION (ediția on line și ediția tipărită), în perioada 20 noiembrie 2016 - 20 mai 2017.

făcut scârbă. Urmăresc cum demonii *borro* o dezleagă pe Voka şi o întind pe jos, la picioarele noastre. Unul dintre *borro* se aşează peste ea şi-i ţine picioarele între genunchi în timp ce îi apasă încheieturile de podea, iar celălalt îi apucă o aripă şi o smulge cu o forţă de neimaginat, făcând-o să urle de parc-ar fi cuprinsă de flăcări. Constantina începe să se jeluiască, rugându-se murmurat să se oprească. Felix şi Leo sunt distruşi şi nu pot privi, iar eu, Steija, îmi înghit suferinţa şi-mi feresc privirea de masacrul din faţa mea, de care ştiu că voi avea parte şi eu în curând. Patul de lemn al Vokăi este îndepărtat iar ea este aşezată pe jos, într-o băltoacă de sânge, tremurând convulsiv. *Borro* se îndreaptă spre Leo acum şi curând încep să-l dezlege. Băiatul se zbate, nu glumă, se luptă şi, spre fericirea mea, alunecă şi se înalţă spre tavanul boltit. Lucifer îşi scoate aripile imediat şi se năpusteşte asupra lui, începând o cursă a zborului prin sala imensă, iar demonii, dezorientaţi, se scarpină în cap, încercând să aleagă următoarea victimă. Se pare că aceasta este Felix. Eu încep să mă fâţâi, dar nu reuşesc cu niciun chip să-mi strecor mâinile afară din strânsoarea curelelor.

- Pssst... Tina! Aici! Puţin ajutor, te rog...

Constantina mă priveşte uluită şi începe să-şi mişte buzele fără preget, iar curelele se slăbesc suficient cât să-mi pot strecura afară o mână. Noroc cu ea, care cunoaşte astfel de vrăji. O eliberez şi pe cealaltă, dar realizez că am gândit prost imediat ce mușc din podea, pentru că gravitaţia mă trage în faţă când mă aplec să-mi dezleg picioarele. *Borro* îşi îndreaptă atenţia asupra mea, iar unul din ei se repede la mine, însă celălat, rămas singur, nu poate face faţă loviturii lui Felix, care reuşeşete şi el să-şi ia zborul, răsuflând uşurat şi alăturându-i-se lui Leo. Lucifer începe să transpire şi asta nu e de bine.

Demonii mă apucă de câte un braţ şi îmi dezleagă picioarele, iar eu aştept cuminte să termine. Împing în lături patul şi vor să mă trântească pe podea, însă eu mă smucesc în faţă şi în secunda următoare cad, aproape leşinată, urlând sub imperiul durerii fulgerătoare. Aripa mea frântă rămâne în mâna unuia dintre demoni, care probabil că o apucase când m-am eliberat. Umărul şi întreg spatele mă ustură de parcă aş fi dată cu ulei încins. Sângele se scurge nestingherit, ieşind grăbit din trupul secat de viaţă. Constantina e terminată, n-are putere nici să ţipe când i se smulg aripile, ci îşi muşcă buzele şi suportă agonia în tăcere. Leo e dorobât şi căzătura sa naşte un crater în mijlocul podelei. Demonii pun imediat mâna pe el şi îl supun aceluiaşi supliciu. În final, suntem toţi aşezaţi în cerc, exact în locurile în care se aflau mai devreme paturile de lemn de care am stat legaţi. Îl văd pe Lucifer prin ceaţă cum îşi înmoaie pe rând degetele în fiecare băltoacă de sânge şi picură câţiva stropi pe fiecare taler al Balanţei de aur din mâna lui. Matias apare de nicăieri, mergând cu capul în pământ. Îi înmânează o sticluţă cu lichid vişiniu din care unchiul meu toarnă, de asemenea, câteva picături. Mă topesc de durere şi gem inconştient, dar simt cum ceva se zvârcoleşte în mine şi nu am stare. Părul îmi e tot năclăit de sânge. Matias se dă în lături, poziţionându-se în spatele stăpânului său mult iubit, iar Lucifer începe a recita cu un glas profetic câteva cuvinte:

- *Aşa cum lumina e născută din întuneric, aşa cum fantasticul zace în nucleul realităţii, aşa cum sălăşluieşte sacralitatea în inima profanului, aşa doarme şi binele înăuntrul răului. Du-te la culcare, forţă muritoare, iar în ziua cea de mâine nu te mai deştepta, ci lasă omenirea să fie sfâşiată de creaturile nopţii. Oameni şi îngeri, de acum înainte, demonii pe care îi urâţi cu toţii, a căror existenţă o negaţi, plimba-se-vor printre voi în înveliş de muritori şi seca-vă-vor de lumina care vă dă târcoale. Să le oferiţi sufletele voastre, muritorilor, acestora să vă închinaţi, lor să le trimiteţi spaima voastră, lor să le împărtăşiţi dorinţele cele mai ascunse, pentru că Ei vor domina de acum lumea, şi nu dumnezeul pe care cu pietre l-aţi dărâmat din cer, fără să vedeţi, fără să auziţi... În genunchi să căzeţi, fiinţe cu zile puţine, şi să vă înghiţiţi cuvintele de slavă întru domnul vostru. Lepădaţi-vă de lumină, de toate gândurile bune, de iubire şi de dreptate, predaţi-vă poftelor şi dorinţelor, lăsa-ţi-vă în mâna lui Lucifer, Rege al Iadului şi stăpân de aici înainte peste întreg universul. Uitaţi de apărătorii cereşti, căci...*

- Căci vor lupta cu săbii din sângele lor şi scuturi din pielea lor împotriva răului ce va să vină... rostesc eu, în timp ce mă ridic şi-mi las lumina din suflet să iasă prin pori.

Lucifer mă priveşte uluit că îl întrerup. Mă îndrept şchiopătând spre el şi îl privesc cu singurul ochi pe care-l mai pot ţine deschis.

- Unchiule, însăşi numele tău este lumina. De ce i-ai întors spatele? Cu ce te-a supărat lumina? Îţi dezvelea mereu întunecatele secrete?

Voka, Leo, Constantina şi Felix sunt chiar în spatele meu, abia ţinându-se pe picioare, dar gata să execute vraja letală.

- Nu îţi e dor de iubire, de dreptate? Crezi că lumii îi va fi mai bine aşa? Uită-te în jur.

Lucifer înţepeneşte, pironindu-mă cu privirea măcinată de stupefacţie.

- Ai întreaga lume la picioare, dar eşti singur. Nimeni nu vrea să fie lângă tine. Prietenii tăi sunt creaturile cele mai urâte, apropiaţii tăi sunt lichenii cei mai scârboşi, tu însuţi eşti Rege peste o lume de sub pământ, ultima lume din univers!

- Taci! răcneşte Lucifer, scăpând Balanţa din mâinile care îi tremură frenetic.

Trupurile noastre se dizolvă în lumină, o lumină albă, curată, care inundă întreaga încăpere. Matias îl împinge pe Lucifer, care cade în genunchi şi plânge cu sughiţuri, tânguindu-se. Lumina îl străpunge, îl seacă de durere şi de furie, de mânie şi de patos. În ciuda durerii noastre, ne luăm toţi de mâini şi izbucnim în tăcere, lăsând lumina să nimicească Iadul.

* * *

Intrând în cimitir, Matias suspină nostalgic. Parcurge cei câţiva paşi până la grupul de morminte falnice ale căror cruci sclipesc în lumina lunii. Aşează câte un buchet pe fiecare şi se opreşte la ultima cruce, pe care o mângâie cu dor. Se apleacă şi strecoară în buchetul de trandafiri albi un pieptene de aur cu pietricele încrustate.

A iubit-o şapte ani, a trădat-o şi a pierdut-o, va lupa în memoria ei şapte secole şi la final îşi va smulge aripile.

UN NOU CONCURS HELION - CONCURSUL DE PROZĂ UMORISTICĂ

Începând cu anul 2016, clubul HELION lansează un nou concurs pentru iubitorii genului science-fiction:

PROZĂ UMORISTICĂ

Lucrările, care nu trebuie să depăşească 20.000 de semne tipografice, vor fi trimise prin e-mail, la adresa redactiahelion@gmail.com, însoţite de CV-ul autorului, până la 30 iunie 2016.

Premiile sunt:

- Premiul I – 800 lei
- Premiul al II-lea – 600 lei
- Premiul al III-lea – 400 lei

La cererea mai multor participanţi, care au trimis lucrări publicate pe bloguri sau pe alte site-uri, organizatorii au hotărât prelungirea termenului de depundere a lucrărilor. Lucrările trimise pentru jurizare trebuie să fie originale şi să nu fi fost publicate în reviste tipărite, online sau în volum. Jurizarea va avea loc până la 30 iulie 2016.

COMICCON 2016

Ediţia ComicCon 2016 din acest an se va ţine la Bucureşti, Romexpo, în perioada 27-29 mai. Evenimentul are rezervate primele cinci pavilioane din cadrul Romexpo. ComicCon-ul începe vineri, de la ora 16 la 21, se continuă sâmbătă, de la 10 la 21, şi se termină duminică (10-19).

Invitaţii de onooare din acest an anunţaţi până în prezent sunt, la fel ca anul trecut, nume grele din rândul actorilor cinematografiei mondiale: **Mark Pellegrino** (*Dexter, Lucifer, Supernatural, LOST,The Big Lebowski Lethal Weapon 3, Capote, National Treasure, The Number 23, Quantico, Revolution, Grimm, Chuck, ER, The X-Files NYPD Blue, The Practice, The Unit, Criminal Minds, Prison Break, Grey's Anatomy, Ghost Whisperer, CSI, The Mentalist*), **David Anders** (*Alias, Charmed, CSI,Grey's Anatomy, Heroes, The Vampire Diaries, Once Upon A Time, IZombie*), **Sylvester McCoy** (*Doctor Who, The Lord of the Rings, The Hobbit*) şi **Charles Dance** (*Game of Thrones, The Jewel in the Crown, The Golden Child, Alien 3, Last Action Hero, Dracula Untold, The Imitation Game*).

Cu toate că programul ComicCon-ului de la Bucureşti nu a fost încă anunţat, evnimentul va include panels, concursuri de cosplay, quiz şi jocuri, stand up comedy, sesiuni de fotografii şi de autografe, recuzită, cabine de fotografie, zone de shopping, o alee a artiştilor, zonă de gaming şi jocuri de masă, zonă de desen, de relaxare şi de mâncare.

Biletele vândute până la 30 aprilie 2016 costă 30 de lei pentru ziua de vineri, 45 pentru sâmbătă şi 40 pentru duminică. Sau 89 de lei pentru un abonament de 3 zile.

Din 1 mai, biletele de acces vor fi mai scumpe fiecare cu 5 lei (35, 50 , respectiv 45 de lei), iar abonamentul cu 10 lei (99 de lei). Biletele la şedinţele foto şi de autografe cu actorii invitaţi costă între 55 de lei şi 110 lei, în funcţie de pachetul ales.

Detalii privind programul pe site-ul ***www.comic-con.ro***.

INSOLIT

Colecţia INSOLIT, realizată în parteneriat de către Asociaţia HELION şi Editura Eurostampa îşi continuă graficul de apriţie lunar, conform calendarului anunţat în luna decembrie.

La sfârşitul lui aprilie va fi tipărit volumului al patrulea din ANTOLOGIA HELION, cel dedicat teoriei şi istoriei literare, cuprinzând articole publicate între anii 1981 – 2010 în revista Helion.

La sfârşitul lui mai va apărea romanul *ADAM* semnat de DANIEL BOTGROS, care va fi lansat la începutul lunii iunie.

În iunie va fi publicat volumul de povestiri semnat de LAURA CEICA, iar în luna iulie volumul de povestiri semnat de DANIEL TIMARIU.

ROMCON 37

Bucureştiul, se pare, nu-i unul din locurile foarte norocoase pentru organizarea unui ROMCON. Cel puţin până acum Comitetul de organizare nu a reuşit să finalizeze programul evenimentului.

Totul este sub semnul lui *se pare*:

- se pare că va fi în septembrie.
- se pare că va fi găzduit de Biblioteca Naţională.
- se pare că Primăria Sectorului 3, prin Comisia de cultură, va sprijini organizarea evenimentului.
- se pare că redacţia *Ştiinţă şi Tehnică* şi ARCASf sunt organizatorii
- se pare că există un comitet de organizare.

Vom reveni cu amănunte în Helion Online.

DESCOPERIRE IMPORTANTĂ

Cercetătorii japonezi au identificat un tip de bacterie care devorează şi descompune plasticul, potrivit unui studiu publicat în revista "Science".

Autorii importantei descoperiri cred că bacteria va aduce beneficii enorme în procesul de reciclare a materialelor plastice, total diferită de cea actuală.

Bacteria, denumită ***Ideonella sakaiensis,*** a fost identificată după cinci ani de cercetări şi studii ale unor probe preluate din gropi de deşeuri plastice. Bacteria este în stare să descompună polietilenotereftalatul, cunoscut şi ca *PET*, cel mai comun şi cel mai rezistent material plastic, folosit la o gamă largă de produse de către populaţia Terrei. Statisticile arată că doar în anul 2013 în lume s-au produs 56 de milioane de tone de PET-uri. Întrucât acestea nu sunt biodegradabile, ele crează o problemă majoră în ceea ce priveşte protecţia mediului înconjurător. í

Noua bacterie descoperită poate distruge aproape integral, în interval de şase săptămâni, la 30 de grade Celsius, o peliculă subţire de PET, potrivit testelor efectuate în laborator.

Cercetătorii au descoperit că bacteria generează o enzimă (ISF6_4831), care, în contact cu apa, provoacă o reacţie chimică. În urma acestei reacţii masa plastică se descompune într-o substanţă intermediară, ce poate fi înghiţită de către bacterie. Astfel, o a doua enzimă (ISF6_0224) are rolul de a diviza substanţa intermediară în doi compuşi de bază: etilenglicol şi acid tereftalic, adică substanţele chimice din care se fabrică PET-urile.

Oamenii de ştiinţă japonezi au descoperit în ADN-ul bacteriei şi gena care generează aceste enzime. Astfel, ei au reuşit să producă noi cantităţi de enzime care pot degrada plasticurile, prezente în era modernă în păduri, râuri, mări şi oceane în cantităţi îngrijorătoare.

Sursa: agerpres.ro

ANTARES

Cenaclul braşovean **Antares**, care şi-a reluat activitatea la începutul anului 2015, are o cadenţă bună a şedinţelor de lucru, dar şi a şedinţelor extraordinare.

Condus cu pasiune de către **Anamaria Borlan**, avându-i în prima line pe Voicu Bugariu, Rodica Bretin, Sergiu Someşan, Nicolae Dobre, Alexandru Lamba, George Tănase, dar şi cu oameni noi, în general tineri, cenaclul deja rezonează şi la nivel naţional.

Întâlnirile sunt lunare, de regulă în prima sâmbătă a fiecărei luni.

Pentru 7 mai a.c. întâlnirea este foarte bogată: la primul punct George Tănase va prezenta şi comenta un film documentar despre NICOLA TESLA; al doilea punct îl reprezintă lectura unor texte originale semnate de Voicu Bugariu, Rodica Bretin, Sergiu Someşan, Nicolae Dobre, Alexandru Lamba.

Următoarea întâlnire, cea din iunie, îi va fi dedicată scriitorului **Doru Davidovici.**

BIBLIOTECA NOVA, 12, EDIŢIE NOUĂ, 2016

Biblioteca Nova numărul 12, ediţie nouă, 2016, va fi lansată în 8 mai, de la ora 12:15, în cadrul celei de-a treia zi a SESIUNII HELION, ediţia a XXX-a.

Despre revista de teorie şi critică literară din acest an vor vorbi LUCIAN-VASILE SZABO şi MIRCEA OPRIŢĂ.

Revista BIBLIOTECA NOVA, în format electronic, va putea fi accesată pe site-ul www.helionsf.ro, după data de 8 mai 2016.

Mai multe informaţii găsiţi în Helion Online, nr. 61, aprilie-mai 2016, la adresa web amintită mai sus.

HAWKING ȘI ZUKERBERG VOR SĂ DESCOPERE VIAȚA PE ALTE PLANETE

Yuri Milner, cunoscut investitor rus, a organizat o conferinţă de presă, în care i-a avut alături pe Stephen Hawking şi Mark Zuckerberg. Miliardarul rus a iniţiat un proiect de 100 de milioane de dolari, denumit *Breakthrough Starshot,* un plan futurist de a descoperi viaţă în Spaţiu. Mai exact, proiectul presupune analizarea posibilităţii de a trimite mai multe nave spaţiale de dimensiuni mici în sistemul solar *Alpha Centauri*.

Cu ajutorul noilor tehnologii laser, navele spaţiale vor fi propulsate de raze laser în spaţiu, cu viteze de aproximativ 20% din viteza luminii (adică aprox. 60.000 de km/secundă). Dacă această performanţă ar fi atinsă, drumul de pe Terra până în sistemul solar Alpha Centauri ar fi parcurs în doar 20 de ani. Motivul trimiterii acestor nave este acela de a observa planetele cu potenţial de susţinere a vieţii (prezenţa apei, a atmosferei prielnice etc.).

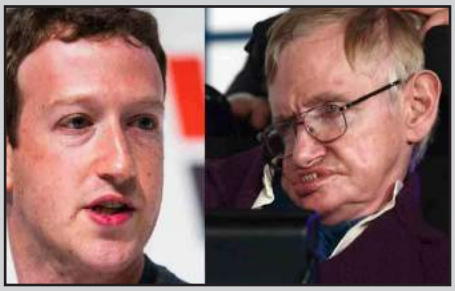

Este s.f. sau nu?!

APARIȚIE EDITORIALĂ: IONUȚ CARAGEA – *UMBRĂ LUCIDĂ*

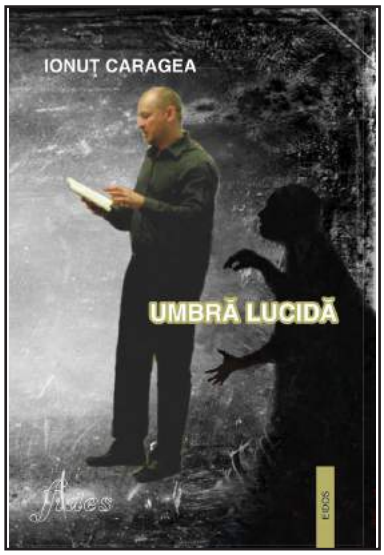

Editura **Fides** din Iaşi a publicat în aprilie 2016 volumul de poeme "Umbră lucidă", semnat de Ionuţ Caragea. Cartea conţine 47 de poeme scrise de autor în anul 2016. Prefaţa volumului îi aparţine criticului literar Maria-Ana Tupan, tehnoredactor a fost Dumitru Scorţanu (directorul editurii Fides), iar ilustraţia copertei a fost realizată de Ionuţ Caragea. Ionuţ Caragea a împlinit în 12 aprilie 41 de ani. Poemele lui se găsesc şi pe: http://www.ionutcaragea.ro/poezie_files/umbra%20lucida.htm

CORTEX UMAN, CREAT ÎN LABORATOR DE UN ROMÂN

Sergiu Paşca, neurobiolog român care acum este cercetător ştiinţific la celebra Universitate Stanford din Statele Unite ale Americii, derulează o serie de cercetări, care în final trebuie să ducă la generarea unui cortex cerebral uman în laborator. Scopul demersului este de a identifica procesele patologice de la baza autismului şi schizofreniei, dar şi a altor boli psihice.

Sergiu Paşca a declarat în cadrul unei prelegeri susţinute în Aula Magna a Universităţii "Babeş-Bolyai" din cluj-Napoca că informaţiile despre celule şi circuitele care stau în spatele bolilor psihiatrice sunt elementele care le lipsesc cercetătorilor şi care elimină posibilitatea de a atinge celulele respective, de a studia cum neuronii interacţionează în contextul patologiei. În studiul său, neurobiologul român foloseşte celule stem induse, pentru a descrie caracteristicile neuronilor de la pacienţii cu autism. Pe baza acestui proces, el a propus un model experimental prin care se poate studia formarea cortexului cerebral uman.

Confrorm cercetătorului, o metodă utilizată în depistarea cauzelor bolilor psihiatrice este recrearea în laborator a unei bucăţi de creier uman şi apoi de a-l studia. Celulele stem au proprietatea extraordinară de a fi preprogramate să se transforme în orice celulă a ţesutului uman. Chiar şi neuroni.

Sergiu Paşca a absolvit în 2007 Facultatea de Medicină din cadrul Universităţii de Medicină şi Farmacie "Iuliu Haţieganu" Cluj-Napoca, iar din 2009 până în prezent activează la Departamentul de Psihiatrie şi Ştiinţe Comportamentale din cadrul Universităţii Stanford. Cercetările neurobiologului român sunt publicate în Nature Medicine, Nature Neuroscience, Nature Biotechnology, Nature Methods şi Annual Review of Neuroscience.

BOOKFEST

A XI-a ediţie a Salonului Internaţional de Carte Bookfest va avea loc în perioada 1-5 iunie, la pavilioanele C1, C2, C4 şi C5 de la Romexpo.

Invitatul de onoare al celei de-a XI-a ediţii a Salonului Internaţional de Carte Bookfest va fi statul **Israel.**

Accesul la Bookfest cât şi la toate evenimentele din cadrul acestuia va fi gratuit. Vizitatorii vor putea lua parte la peste 300 de evenimente, ce variază de la lansări, dezbateri şi colocvii până la proiecţii cinematografice şi evenimente interactive.

Asociaţia Editorilor din România (AER) organizează evenimentul Bookfest, sub egida Federaţiei Editorilor din România.

Pentru mai multe informaţii accesaţi www.bookfest.ro.

Rubrica Zig-Zag a fost realizată de Cornel Secu şi George Ţugurlan

CASA DE CULTURĂ A MUNICIPIULUI TIMIŞOARA

ASOCIAȚIA CULTURALĂ HELION

SESIUNEA HELION

Programul celei de-a XXX-a ediții
Timișoara, 6 - 8 mai 2016

Ziua I, vineri, 6 mai

Ora 15:00 – Deschiderea manifestării

Ora 15:15 – Vernisajul expozițiilor de artă plastică LAURA CEICA și ADRIANA MUSCĂ. Prezintă criticii de artă GABRIEL KELEMEN și DAN TOMA.

Ora 15:30 – Prezentarea numărului 3-4/2016 al revistei tipărite HELION.

Ora 15:40 – **TEHNOLOGIE VS. NATURĂ UMANĂ ÎN S.F.** – Sesiune de comunicări.
Moderator CRISTIAN KONCZ
DANIEL BOTGROS (Reșița) – Tehnologia se va topi în noi
CORNEL SECU (Timișoara) – Tehnologia în registru parodic în câteva proze SF românești
MIRCEA BĂDUŢ (Râmnicu Vâlcea) – Filon omenesc în creaţia SF
CRISTIAN KONCZ (Timișoara) – Homo cosmicus: între tehnologie și umanitate
LUCIAN-DRAGOȘ BOGDAN (Alba-Iulia) – Singularitate tehnologică și "natura umană"

Ora 17:00 – Lansarea cărții ANTOLOGIA HELION, volumul al IV-lea (Editura Eurostampa, 2016). Prezintă SORIN ANTOHI și MARIANO MARTIN RODRIGUEZ

Ziua a II-a, sâmbătă, 7 mai

Ora 18:30 – Spectacol de teatru în limba engleză prezentat de trupa ***Heavenly Hell***, MALFUNCTIONS AMONG PASSENGERS. Autori, text și regie: ANDREEA TĂNASIE și ALEC BOȘNEAC

Ziua a III-a, duminică, 8 mai

Ora 10:00 – Atelier special LEGOFANTAZIA – coordonator SIMONA HUPOV

Ora 10:30 – Lansarea volumului de proză scurtă „FICŢIUNI SECUNDE" (Europress, 2016) de MIRCEA BĂDUŢ

Ora 10:45 – **SIMBOL ȘI COMUNICARE ÎN S.F.** – Sesiune de comunicări.
Moderator DARIUS LUCA HUPOV
CIPRIAN BACIU (Timișoara) – Simboluri ale SF-ului catolic în scrierile lui George R.R. Martin
DARIA HUPOV (Timișoara) – Limba și scrierea Gallifreyană: de la o noțiune abstractă la un cod al fanilor
GEORGE CEAUȘU (Iași) – Xeno-limba și xeno-mintea în "Jocul lui Ender" (Orson Scott Card)
DARIUS LUCA HUPOV (Timișoara) – Forme și tipuri de comunicare cu civilizațiile extratereste în filmografia SF
ALEXANDRU MANIU (Timișoara) – Lăcusta abia se târăște - Simboluri în serialul „Omul din castelul înalt"

Ora 12:15 – Lansarea revistei BIBLIOTECA NOVA, serie nouă, numărul 12, 2016. Prezintă MIRCEA OPRIȚĂ și LUCIAN-VASILE SZABO

Ora 12:45 – Premierea laureaților **Concursului național de proză scurtă Helion,** ediția a 30-a, 2015

Ora 13:15 – Concluzii și închiderea SESIUNII HELION

*** Toate manifestările din cadrul SESIUNII HELION au loc la Sala Orizont a Uniunii Scriitorilor din România, filiala Timișoara (Piața Sf. Gheorghe nr. 3, deasupra Băncii Transilvania)**

Informații pe www.helionsf.ro; e-mail: redactiahelion@gmail.com

Reduceri de 25% la toate cărţile
din colecţia INSOLIT
Comenzi la: edituraeurostampa@gmail.com
şi redactiahelion@gmail.com

ISSN 1220-7152